UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia ca[usa] q[uesti]ones xj. co[m]plectit[ur].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ponetur nomen pape: et vbi ponitur nomen conſulis, ponetur nomen epiſcopi.

a ¶ Conſul ⁊ dies. inſtitute accuſationis, qꝛ de die cō miſſi criminis loquitur: nam conſul ⁊ dies ſunt ponendi: hodie primo ponitur imperatoris nomen, poſtea cōſulis: poſtea īdictio, poſtea mēſis et dies. in auth. vt preponatur imperatoris nomen. colla. v.

b ¶ Caio Seio. ideo nomē exprimit vt ſm qualitatem perſone puniatur magis vel minus. Sed quid ſi ignoratur que ſit illa perſona? Videtꝛ ꝙ nihilominꝰ ipſum accuſare poſſit: vt v. q. j. c. ij.

ceptio talis eſt. Cōſul ⁊ dies[a]. Apud illum pretorem vel cōſulē Lucius Titiꝰ ꝓfeſſus eſt ſe Meuiā lege Julia de adulteriis reā deferre, ꝙ dicat ea3 cū Caio Seio[b] in ciuitate illa, in domo illius, in menſe illo, cōſulibus illis cōmiſiſſe adulterium. Vtiqꝫ enī et locus deſignandus eſt in quo adulterium cōmiſſum eſt: ⁊ perſona cum qua admiſſum dicitꝛ, ⁊ menſis: hoc enim lege Julia publicorum iudiciorū cauetꝛ, et generaliter precipitur omnibus qui aliquem reum deferūt. Neqꝫ autē diem[c] neqꝫ horam inuitus comprehendet. Qꝫ ſi libelli inſcriptionū legitime ordinati non fuerint, rei nomen aboletur, ⁊ ex integro repetendi reum poteſtas fiet. Item ſubſcribere debebit is qui dat libellum, ſe ꝓfeſſum[d] eſſe: vel alius pro eo, ſi literas neſciat: ſed ſi aliud[e] aliqḋ crimen obiiciat, veluti ꝙ domu3 ſuā prebuit vt ſtuprū materfamilias pateretur: ꝙ adulterum deprehenſum dimiſerit, ꝙ preciu3 pro cōperto ſtupro acceperit: et ſi quid ſimile, idipſum in libello cōprehēdēdū erit. Si accuſator deceſſerit, aliave cauſa eum impedierit quo minus accuſare poſſit: et ſi qḋ ſimile eſt, nomen rei aboletur poſtulante reo[f]. Idqꝫ ⁊ lege iulia de vi ⁊ ſenatuſcōſulto cautum eſt, ita vt liceat alii ex integro repetere reum: ſed intra quod tempus, videbimus[g]. Et vtiqꝫ. xxx. dies vtiles obſeruandi ſunt.

¶ Cauſa. iij.

Quidā epiſcopus[h] a propria ſede deiectꝰ eſt, petit reſtitui: poſt reſtitutionē inducitur in cauſam, inducias poſtulat: tandē ad eiꝰ accuſatione3 procedit quidam nō legitime coniunctus vxori, ⁊ duo infames, ⁊ tres religioſi: accuſatores teſtes de domo ſua ꝓducunt, et alios ſibi inimicos extra ſuam ꝓuinciam: reus criminoſo iudici offertur ab vno tm̄ audiendus ⁊ iudicandus: quidā de accuſatoribꝰ ⁊ teſtibus abſentes ꝑ epl'am illū accuſare ⁊ in eū teſtificari contēdūt: cū multa capitula ei obiicerentur, in primo accuſatores deficiunt: demū accuſatio in accuſatorem vertitur.

Hic primo queritꝛ an reſtitutio dāda ſit quibuſlibet expoliatis. Secūdo de induciis, an poſt reſtitutionē tm̄, an etiam poſt vocationē ad cauſam quibuſlibet cōcedēde ſint. Tertio quo ſpatio menſium vtriqꝫ ſint concedende. Quarto an infames et non legitime ꝯiuncti ad accuſationem ſint admittendi. Quinto, an te-

c ¶ Neqꝫ autem diē. cōmiſſi criminis: ſed nō cōcepti libelli: vt. §. diximꝰ. penitus contrariū eſt in ciuilibus actionibꝰ: vt ff. de edē. l. j. §. diē autē. A teſtibꝰ autē3 queritꝛ dies: vt iij. q. ix. nihilominus. ⁊. xxxv. q. vj. de parentela. De hoc plene dicemꝰ j. iiij. q. iij. in teſtibus. ij. ⁊ etiā dicēt ī qua parte domꝰ. ſm hu. dies eſt aſſignanda, qꝛ nō licet vagari cū diſcrimine alterius: vt. ff. de iniur. l. pretor. Jo. Tamē dic ꝙ non aliud tenetꝛ dicere teſtis ꝙ̄ accuſator propoſuit qꝛ nō aliud iudicandum eſt ꝙ̄ in libello comprehenſum ſit. argu. extra de cau. poſ. cu3 ſuper electione. de ſimonia. licet hely. vltra medium. B.

d ¶ Se ꝓfeſſum eſſe. Id eſt ſe velle proſequi accuſationem, ⁊ ſubiturum talionem ſi nō probauerit. Joan.

e ¶ Sed ſi aliud. Id eſt eodem modo eſt procedendū ſi aliud crimen obiiciat.

f ¶ Reo. hoc etiam fiat elapſo biennio: vt. C. vt intra certum tempus. l. vlt.

g ¶ Videbimus. ff. ad turpil. l. in ſenatus. §. vlti.

Quidā epiſcopꝰ. §. Caſus. Supra in prima cauſa tractauit de ordine iudiciorū, ⁊ de reſtitu. ſpolia. Sed qꝛ non ad plenꝰ dixerat, ideo ſupponit hanc cauſam tertiā, in qua plenius tractat de reſti. ſpo. ⁊ de induciis dandis: ⁊ an infames ſint admittendi ad accuſandū, ⁊ quales teſtes ſint admittēdi, ⁊ qualis debeat eſſe iudex, ⁊ de multis aliis que oīa vt apertiꝰ pateant thema ꝓponit, de q. xj. elicit qōnes.

h ¶ Quidā epiſ. hic primū agitꝛ an ſpoliatus ſit reſtituēdus, ſed ſupra cauſa. j. q. ij. agebatur an ſpoliatꝰ eſſet in ius vocandꝰ. Eſt autē regulare ꝙ ſpoliatꝰ ab alio ꝙ̄ iudice, vel etiā ſi a iudice eſt ſpoliatꝰ ſine ordine iuris, ſemꝑ ſtatim eſt reſtituēdꝰ nō obſtante exceptione alicuiꝰ criminis, vel non canonice inſtitutionis: vt ex̄ de reſti. ſpo. in lr̄is. ⁊. c. ite3 cū quis. ⁊. c. cōquerēte. ⁊. vj. q. iij. deniqꝫ. Fallit in caſibꝰ hic notatis. Intruſio. ſ. qn̄ aliqs occupauit ſedem aplicā violēter: vt. j. e. §. patz. ſed hoc ſpāle eſt in papa. Dilapdatio: vt iij. q. ij. qꝛ ea. ſ3 hodie hoc non tenet, qꝛ nō eſt ſpoliādꝰ aliqs, niſi probata ſuſpitiōe: vt extra de ſimo. l3. Criminis enormitas: vt ij. q. v. ſup cā. Infamia et criminis euidentia: vt. ij. q. v. pbr̄. ⁊. q. j. ſcelꝰ. ⁊. c. manifeſta. Itē crimē ſimonie. ex̄ de ſimo. accuſatū. ⁊. c. tāta. Cōtumacia: vt. iij. q. ix. decernimꝰ. Scandalū: vt. iij. q. vj. hec quippe. Fornicatio notoria, extra de diuor. ſignificaſti. Itē cū reus eſt abſens. extra de offi. iudi. dele. ꝯſultationibus. Cū incontinēti deiecit, extra de reſti. ſpoli. olim. Item cū ſpoliatio eſt probata in modū exceptionis. extra de ordi. cogni. cum dilectus. Item ſm quoſdam cum incōtinenti ſpoliator vult probare exceptionem. extra de reſtit. ſpo, literas. ff. ad exhibēdum. l. iij. §. ibidem. Itē cum a muliere obiicitur ſeuitia viri: vt extra de reſtitu. ſpo. ex tranſmiſſa. Item in caſu quem habes extra de diuor. gaudemus, in fine. Itē exceptio

Spoliatꝰ eſt ſēper reſtituendꝰ regulariter.

Spoliato ī mḱtis caſibꝰ denegatꝛ reſtitutio.

vel iudi.ij.q.vj.§.definitiua. Item exceptio iuriſiurandi vel pacti ſm quoſdam: vt extra de reſtitu.ſpo.accepta.ꝛ ca.ſolicite. Item ſi ſub conditione poſſedit.extra de reſti.ſpo.olim cauſam. Item ſi ex gratia vel precario poſſedit.j.x.queſt.iij.quia cognouimus.ꝛ extra de exceſ.prela.cū ad quorūdā. Item ſi poſſedit vt colon⁹.ff.de vi ꝛ vi arma.cum fundus. Hoc autē ſcias,ꝙ quatuor ſunt auxilia producta per que petitur reſtitutio: actio,interdictus,condictio ex canone,iudicis officiū. Actione petiť reſtitutio: vt actiōe quod metus cauſa datur reſtitutio contra quēlibet poſſeſſorem.ff.qꝺ metus cauſa.l.metum.§.volēti. Itē actione de dolo petitur reſtitutio: et per illā non fit reſtitutio niſi cōtra illū qui dolum fecit.ff.de dolo.l.ſi plures. Itē ꝑ interdictū reſtitutio datur cōtra illum ſolum qui vim fecit: vt ex̄ de reſtit.ſpo.cū ad ſedem.in fi. Per cōdictionem ex canone datur reſtitutio contra quemlibet poſſeſſorem: vt extra de ap.bone memorie.ꝛ extra.e.c.ſepe.ꝛ.j.e.reditegrāda. Itē per iudicis officiū petitur reſtitutio cū aliquis ꝓpter abſentiam perdit rem ſuā de qua agitur.ff.ex quibus cauſis maio.l.j.ꝛ per totum.ꝛ illa poteſt agi contra quemlibet poſſeſſorem: vt.xvj.q.iij.§.porro.

Reſtitutio petiť q̄tuor auxilijs.

Nā ꝑ hanc actionez aduocať res etiā ab eo qui metum nō intulit.ff.qꝺ me.cā.ſi cū exceptiōe.§.ij.C.e.ti.nō intereſt Archi.

res inter alios acta,alijs nō preiudicet. Itē nunqd ſpoliator poteſt eū accuſare poſtq̄ eſt reſtitutus? Arg.ꝙ non,extra de reſti.ſpo.itē cum quis.ar.contra ꝙ poſſit (ſaltē ciuiliter.j.e.q.ij.audiuimus.

Vide ꝙ hic minor contr. [illegible]

Epiſcopi.¶ Caſ⁹. Nō debēt epi ad ſynodū vocari, vel eis crimen aliqꝺ obijci,niſi pri⁹ res ꝓprie vł eccłie eis fuerint reſtitute,niſi ſpoliati eſſēt authoritate romani pontificis.

ſtes de domo accuſatorū ſint producendi, vel inimicorum vox ſit audiēda. Sexto an extra prouinciā reus ſit producēdus. Septimo an ſit audiēda ei⁹ ſentētia quem cum reo par īficit malitia. Octauo an ab vno tantū eps ſit audiēd⁹ vel iudicādus. Nono an accuſatores vel teſtes in abſentem vocē accuſationis vel teſtificationis exhibere valeāt. Decimo an deficiētes in primo caplo ſint admittēdi ad ſequētia. Undecimo an accuſato liceat accuſationē in accuſatorem vertere.

¶ Queſtio.j.

Quod reſtitutio q̄buſlibet dāda ſit,multis authoritatibus ꝓbať. Unde ait ei Cal⁹ papa.

¶ Expoliatis vel eiectis oīa ſunt redintegranda.

Epiſcopis ſuis reb⁹ expoliatis,vel a proprijs ſedibus eiectis,omia [a] que eis ablata ſunt,legib⁹ ſunt redintegrāda:qꝛ priuſq̄ hoc factū fuerit,nullū crimen [b] eis obijci poteſt. Itē Fabianus pa.

¶ De eodem.

Epiſcopi [c] ſi a proprijs ſedibus aut eccleſijs ſine authoritate Roma.pō.expulſi fuerint:anteq̄ ad ſynodū vocenť,ꝓprius loc⁹ et ſua oīa eis reditegrāda ſunt.nulla eñ ratio ꝑmittit dū ad tēp⁹ eoꝝ bona vel eccleſie atq̄ res ab emulis aut a quibuſcunq̄ detinētur,vt aliqd illis obijci debeat:nec qcq̄ poteſt eis qlibet maiorū vel minorū obijcere [d],dū ſuis eccleſijs vel rebus vel ꝑtātibus carēt. ¶ Sz notandū eſt ꝙ reſtitutionis ſentētia ſola nō ſufficit,niſi ꝑſentialiter oīa iudicis officio reſtituanť: vt eiect⁹ vel ſpoliat⁹ etiā naturalē [e] poſſeſſionē recipiat:ſiue animo ſuo ꝛ corpore alieno,veluti ꝑ ꝓcuratorē: ſiue aīo ꝛ corpore ſuo: cuncta quoq̄ que ſibi ablata ſunt vel fuerāt:quacūq̄ conditione in eodē loco vnde ſurrepta fuerant,reuocanda ſunt. Unde Io.vrbis Rome eps ſcribit zacharie archiepō.

¶ De eodem.

Redintegrāda ſunt oīa expoliatis vel eiectis epiſcopis preſentialiter ordiatione pontificū.et in eo loco [f]

Q Uod reſtitutio.¶ Caſ⁹. Hic intitulať ꝑma queſtio qua queriť an reſtitutio ſit dāda oīb⁹ expoliatꝭ.

E Piſcopis.¶ Caſus. Queſitum fuit vtrum crimē aliquod poſſit obijci epiſcopis rebus ſuis expoliatis,vel de ſedibus ſuis eiectis ante reſtitutionē. Et certe reſpondet papa ꝙ non.

a ¶ Oīa.etiā depoſita: vt.ff.depoſi.l.j.§.qui autem.ꝛ ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.quod autem.

b ¶ Nullū crimē.a ſpoliatore: vel generaliter a nullo cum ſit inermis: vt.j.e.q.ij.oportet.

b ¶ Nullū crimē.ꝓ quo fuerūt ſpoliati ſm Hug.vel nec illud nec aliud pōt obijci a ſpoliatore.ij.q.ij.in ſcripturis.ꝛ ca.null⁹. Sed mirū eſt ſi aliqs non pōt eū de crimine illo accuſare: vt.j.q.ij.cū eccleſie.ꝛ ca.ꝓxi.cum

c ¶ Epi.ſi tñ ſpoliatus velit agere cōtra ſpoliatorem recōueniri poteſt ab eo: vt arg.ff.de iud.l.ij.§.itez. Sz hoc verū eſt cū nō agit ꝺ ſpoliatiōe. extra de or.cog.cū dilect⁹.et meli⁹ in c.fi.poteſt etiā eū recōuenire de alio ſpolio.extra de reſti.ſpo.c.vl.

C.de ord.co.ꝛ in.l.ſi.maritꝰ.C.ꝺ do.na.inter virū ꝛ vxo.

Spoliat⁹ a ſpoliatore recōueniri pōt.

d ¶ Obijcere.qd ſi nunq̄ velit petere reſtitutionez vt ſic nō puniatur de crimine ꝑ quo eſt ſpoliat⁹:cū tamen inde grauiorē penā meretur? Dicerē ꝙ i tali caſu bene poſſit accuſari ante reſtitutionē ne fraus ſit ei lucroſa: ar.extra de iudi.intelleximꝰ.et.xj.q.iij.priuilegiū.ſz ſi minorē penā de illo crimine meretur,tunc nō eſt accuſandus de illo,cū ſatis ſit punitus: arg.ij.q.vj.ſi quis ex plurib⁹. Dic tempus preſigendum: vt extra de reſti.ſpo.frequens.lib.vj.

Hoc hodie ē intelligēdum cū ſiet mīatione ꝛ declaratiōe dere.lib.vj.ꝺ re.ſpo.frequens.§.vlt.

¶ Sz notādū.¶ Caſ⁹. Dicit Gra.i hoc.§.ꝙ nō ſufficit ſi reſtitutio fiat ſolis ꝟbis,vł ꝑ ſniaz,niſi ꝑñtiaľr oīa reſtituanť offō iudicꝭ: vt expulſ⁹ habeat ciuilē ꝛ naturalē poſſeſſionē,ꝑ ſe,vel aīo ſuo ꝛ corꝑe alieno: vt ꝑ ꝓcuratorē:ꝛ in eodē loco vñ ablata ſunt fiat reſtitutio.qꝺ ꝓbať ꝑ ſe.ca.

e ¶ Naturalē.nec ſufficit dari pignora. ex̄ de ſen.ꝛ re iudi.cū aliqb⁹.ſimiľr in pretoriū pign⁹ eſt qs corporaľr mittēd⁹.ff.de pig.ac.nō eſt mirū.ſecus in cōuentionali.ff.e.l.j.ꝛ.ff.de dolo.l.ſi plures.

Pign⁹ pretoriū ꝛ cōuētiōale.

R Edintegrāda ſunt.¶ Caſ⁹. Queſitū fuit a Io.pa.ꝑ zachariā qualiter debeat fieri reſtitutio expoliatꝭ epis ꝛ eiectis. Et rñdet Io.pa.ꝙ oīa corporaľr ſunt eis reſtituēda in eo loco vnde ablata ſunt,quacūq̄ conditione fuerint eis ablata,ſiue ꝑ dolū,ſiue per violentiā vel quacunq̄ alia iniuſta cauſa.

f ¶ In eo loco,etiā vltra mare:ꝛ ſunt reuocāda ſuꝑt

buſ ſpoliatoris.ff.de rei ven.ſi vero.
a ¶ Captiuitate.j.xvj.q.iij.porro.⁊ ca.precedenti.
a ¶ Captiuitate. Si em̃ ꝑ vim aliquid ab eo extortũ eſt vel ablatũ, intra annũ põt agere cõtra delectorẽ in quadruplũ: poſt annũ in ſimplũ.ff.de vi et vi ar.l.j. Sꝫ ſi ꝑ metũ eſt extortum aliq̃d, tunc ꝯ͂ omnẽ poſſeſſorem agit intra annũ in quadruplũ cũ nõ vult reſtituere.ff. q̃d met.cã. ſi cũ exceptiõe.§.j.ij.⁊.iij.
b ¶ Aut dolo. et tunc vſq̃ ad bienniũ põt cõueniri q̃ dolum ꝯmittit: vt C.de dolo.l.vlt. ſꝫ ꝑpetuo põt conueniri actione in factũ de eo q̃d ad eũ ꝑuenit, vel ſi dolo fecit quominꝰ ad eũ ꝑueniret: vt.ff. de dolo.l. heredẽ. ⁊.l.eatenꝰ.⁊.l.dolove. Cũ aũt canõ equiparet dolum metũ vel violẽtiã: videt ꝙ condictione ex hoc canone quilibet poſſidẽs poſſit cõueniri. argu.ad hoc ex͂ d iudi.q̃.⁊ ex͂ de trãſac.veniẽs.⁊ ex͂ de emp.⁊ ven.peruenit. ex͂ vt lite pen. eccl̃ia.⁊ ex͂ de appel. bone mẽorie. ⁊ eſt expreſſum ex͂ de reſti.ſpo.ſepe.
b ¶ Aut dolo.argu.ꝙ reſtituẽdus ſit qui dolo ſuo iuri renunciat: vt.j. xv.q.vj.ca.j.et.j. xxx.q.j.dictũ.⁊.C. de inoffi.teſt.eum qui.j.rñſo. ex͂ de his que vi metus ve cã fiunt.cũ dilectus.ꝯtra.⁊.xx.q. iij.cõſtituit.ꝯtra.
¶ Ulli dubiũ eſt.¶ Quidã epĩ iniuſte fuerũt expoliati, ⁊ a ſuis ſedibꝰ eiecti. Alij epĩ non iuuabant eos: imo (q̃d deterius eſt) ponebant inſidias diabolo inſtigãte, quos Alexan. reprehendit dicens tales eſſe ſchiſmaticos/ et xp̃m crucifigẽtes in ipſis expoliatis epĩs.⁊ ꝙ hoc facere nõ debẽt/ ꝓbat: q2 ſepe boni diabolo cooperante tribulationem patiunt per malos.

Spolia tus ꝑ vi vel metu agit ad quadruplũ

Doloſus an poſſit i ꝑpetuũ conueniri.

Oſee iiij.b.

Pſal. cxxxij.

vnde abſceſſerãt, funditus reuocãda: q̃cũq̃ ꝯditione tp̃is, aut captiuitate[a], aut dolo[b], aut violẽtia maioꝝ, ⁊ ꝑ quaſcũq̃ iiuſtas cauſas res eccl̃ie vel proprias.i.ſuas ſubſtantias perdidiſſe noſcuntur.

Item Euſebius ap̃lice ſedis epiſcopus oĩbus epiſcopis.

¶ De eodem.

Redintegrãda ſunt oĩa expoliatis vel eiectis ep̃is ⁊c. vſq̃ funditus reuocanda: eodẽ modo vt ſupra.

Item Alexander papa.

¶ Nõ eſt ſacerdos ſed ſchiſmaticus, qui fratrum ſe ſubtrahit obſequiis.

Nulli dubiũ eſt q2 boni a malis ſemꝑ ꝑſequũtur ⁊ tribulant: ꝓpter q̃d nos oportet humiliari ſub potẽti manu dei: vt liberet nos in tẽpore tribulationis. Nã diabolus nõ ceſſat circuire querẽs quẽ deuoret: et querere quos ex fidelibꝰ ꝑdat: ⁊ maxime illos quos ardẽtiores in ſeruitio ſaluatoris eiq̃ familiares iuenerit. familiares dico eos quos ſacrari ⁊ in ordine apoſtolatus cõſtitui deus voluit. Ipſi em̃ pro pp̃lo interpellãt et pp̃li peccata comedunt: q2 ſuis precibus ⁊ oblationibus ea delent atq̃ cõſumunt.et.j. Qui aũt ex veſtro fuerit collegio, et ab auxilio[c] veſtro[d] ſe ſubtraxerit: magis ſchiſmaticus q̃ꝫ ſacerdos eſſe ꝓbabit. Ecce (inq̃t ꝓpheta) q̃ꝫ bonũ ⁊ q̃ꝫ iucũdum habitare fratres in vnũ. Illi ꝟo nõ habitãt in vnũ qui fratrũ ſe ſolatio ſubtrahũt: aut (q̃d deteriꝰ eſt) fratribꝰ inſidias aut laqueos ponunt.⁊.j. Dominũ crucifigũt qui eũ in ſacerdotibꝰ ſuis ꝑſequũtur: q2 crux a cruciatu d2. Magnum vero cruciatũ ſuſtinet qui vim patitur.

Item Fabianus papa.

¶ Excõicent q̃ opprobriũ et calũniã inferunt ſacerdotibꝰ.

Deus ergo fratres ad hoc ꝑordinauit vos, ⁊ oẽs q̃ ſũmo ſacerdotio fungũtur, vt iniuſtitias remoueatꝭ, ⁊ ꝑſumptiões abſcidatis, ⁊ in ſacerdotio laborãtibꝰ ſuccurratis. opprobriis ⁊ calamitatibꝰ eoꝝ locũ nõ prebeatis: ſꝫ ei q̃ calũniã vel opprobriũ patitur, adiutoriũ feratis. Illũ ꝟo qui calũniã vel opprobriũ facit, abſcindatis: ⁊ dño i ſuis ſacerdotibus opem feratis.

¶ Patꝫ ergo ꝙ expoliati priꝰ ſunt preſentialiter reſtituẽdi anteq̃ꝫ ad cauſaꝫ ſint vocãdi.

¶ Sed obiicit, Ubi nõ fuit legitima inſtitutio, ibi non poteſt eſſe reſtitutio.. Non enim probatur deſtitutꝰ qui prius nõ fuit inſtitutus: ac per hoc nec reſtaurationeꝫ poſtulare põt. Illi ergo quorum electio vitioſa eſt, vel qui a clero non ſunt electi, vel a pp̃lo expetiti vel qui per ſimoniam irrepſerunt, non ſunt habendi inter epiſcopos: ⁊ ideo ſi a ſedibus quas tenere videbant, expulſi fuerint: non poſſunt reſtitutionem petere anteq̃ꝫ vocentur ad cauſam. Unde ſupra in tractatu ordinandorum. Si quis[e] pecunia vel gratia humana ...

c ¶ Auxilio. Ep̃i ſibi inuicem debẽt preſtare mutuũ auxiliũ: vt.ſ.diſt.xc.precipimus.⁊ ideo inducit hoc ca. ſcꝫ ꝙ ſemper ſit ſubueniendum ſpoliatis.
d ¶ Ueſtro. Arg. ꝙ quilibet tenet patrocinũ pro ſua eccleſia preſtare.xcvj.diſt.ſi imperator. ⁊ ſi cõtra eccleſiã ſuã ꝑſtaret priuãdus eſſet eo q̃d habet ab ea.j. q.vij.c.j.C. locati. milites. ⁊ eſt exp̃ſſum extra de poſtula.ca.vlti.
¶ Deus ergo. ¶ Calꝰ. Precipit Fabianꝰ oĩbus ep̃is ꝙ ipſi opem ferant et auxiliuꝫ ſacerdotibꝰ expoliatis eos reſtituendo: et eoꝝ calũniatores ⁊ ꝑſecutores excõmunicando.
¶ Patꝫ ergo. ¶ Caſus. Cõcludit gratianus ex ſupradictꝭ ꝙ expoliati nõ debent vocari ad cauſam: niſi prius fuerint corporalr̃ reſtituti. Huic concluſiõi obiicit hoc modo. Nã vbi nõ fuit legitima inſtitutio/ reſtitutio eſſe non põt. Unde ſi qui fuerit expoliati quia canonice non fuerint electi/ vel ꝑ ſimoniaꝫ fuerit electi: reſtitutionẽ poſtulare nõ poſſũt. Et hoc ꝓbat Gra. per ca. lxxix.diſt.ſi q̃s pecunia. Poſtea ſoluit et dicit ꝙ illud ca. intelligit tñ in eo caſu quo ſedes ap̃lica ꝑ violentiã occupat: et ſi talis expellat, nõ fit reſtitutio: q2 nõ eſſet iudex ſupior ſub quo reſtitutꝰ conueniretur. Alij ꝟo inuaſores et iniuſti detẽtores ſi ſpolientur, debent reſtitui: niſi ꝯtinuato bello poſſeſſio fuerit recuperata ſecus ſi non continuato bello.

Eccl̃iã ſuã q̃libet defẽdere tenet.

Ubi de hoc ſ.j.q̃.vij.c.j. ibi videas. q̃d le.et no.xvj. q.j.nos autẽ.et xj.q.iij. q̃d ſ. Archi.

e ¶ Si quis pecuniã.ſ.diſtinc.lxxix.ſi quis pecunia. hoc tamẽ ibi nõ dicitur: ſed melius poſſet induci q̃d eſt xxiij.diſti.in nomine, vt etiam nulla ei audiẽtia detur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De illo inuenies.xiiij.q.j.in princi.in ſum.
a ¶ Non cõtinuato.i.ſi non interponitur contrarius actus.ff.de teſta.heredes palam.vel cõtinuato cũ primum poterit. ff.ad tertul.l.ij.§.confeſtim.

Adde ad hoc, qd ſe.z no.ex. d reſtitu. ſpo.oli. ꝟ.pſer= tim.et vid qd no.ex d homic. ſignifi= caſti.in glo. vl. in fi.

De inducijs. ¶ Hec.q.diuiditur in duas partes:in quarum prima pbat per octo authoritates q̄ inducie poſt reſtitutionem ſunt dande ſpoliat ꝛ reſtitutis: vt diu gaudeãt cõmodo poſſeſſiõis anteq̄ ſpoliatoribus reſpondeãt. que tñ arbitrarie ſunt. Scda ibi: Q ſi male. Joan.de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur.ij.qõ.qua queritur an dande ſint iducie poſt reſtitutionẽ: ꝛ probat Grat.per ſeq. cap.q̄ ſic.

Induciarum quinq̄ ſunt genera.

b ¶ De inducijs. Quinq̄ ſunt gña iduciaꝝ: reſtitutorie, ꝑparatorie, citatorie / deliberatorie ꝛ iudicatorie ſiue executorie. In cã criminali reſtitutorie nõ erũt miores.vj.mẽſib⁹ nec maiores anno ꝛ habent locũ ante vocationem in ius in cauſa criminali.j.e.eiectis. vl' verius eſt q̄ ſint arbitrarie; vt.j.e. ſi epũs. Citatorie erũt vni⁹ vel duorum vel triũ menſium: vt.iiij.qõ.v. ca.j.ꝛ.v.q.iij.c.j.ꝛ habẽt locũ poſt citationem ꝛ ꝯteſtationem. Ille aũt q̄ habent.v.q.ij.ca. preſenti. ſunt paternales adiectiones / de quib⁹ mentiunt quidã q̄ ſint clericorũ minorũ vel laicorũ: tamen arg.eſt pro eis.xv. q.vij.ſi autem. Alie ſunt preſbyteroꝝ vel diaconoꝝ: vt dicunt quidam. Preparatorie erũt anni et dimidij: vel vnius anni: vel ſex mẽſiũ: vt.j.e.qõ.iij.de inducijs.ꝛ he dantur ante lit.conteſt.ꝛ poſt.v.q.ij.ſi primates. In ciuili aũt cauſa ſunt inducie deliberatorie.xx.dierũ: vt.j. ea.q.iij.offeratur. Citatorie.xxx.dierũ.in auk.de litig. §.omnem.col.ix.ꝛ per trinũ edictum: vt.xxiiij.q.iij.de illicita. Judicatorie quatuor menſium / que dantur iudicatis: vt extra de offic.iudi.delega.querenti. In criminali vero non dantur deliberatorie: quia certus debet eſſe reus vtrum velit crimen confiteri, vel negare: cum ſciat ſe eſſe reum vel non. Item nec iudicatorie

dicas q̄ he appellationes magr̄a les ſũt que nõ ſunt cõtẽnẽde ex. d de ci.tua. Jdem no.ẽm Lau.

Tu dic q̄ epi.H= ria eſt ꝓior: vt p doct.l c.ij.de dila.et p Bal. ꝛ Sa. i auk.offerak. C.de li. ꝯteſt.et Alex. d ymo.in l.j.ff.de edẽ.p⁹ princi.

mana ſeu populari vel militari tumultu ꝛc. Sed hoc in eo caſu itelligitur, qñ apoſtolica ſedes per violẽtiam occupak: quo caſu iudex non inuenitur cuius officio ille apoſtaticus poſſit excludi. In alijs aũt locum non habet: cum violenta poſſeſſio niſi per iudicis ſententiã violento detentori detrahi nõ poſſit. Si aũt verus dñs bello nõ cõtinuato[a] ſꝫ renouato vi illum de poſſeſſione eiecerit: iudicis authoritate predoni poſſeſſionem reſtituet. Si ergo epiſcopi a ſedibus quas quoquo modo tenere videbãtur: non per iudicem, ſed violenter eiecti fuerint: poſt eiectionem reſtituẽdi ſunt ante regularem ad ſynodum vocationem.

¶ Queſtio.ij.

De inducijs[b] aũt poſt reſtitutionẽ p̄ſtandis, et q̄ ſpatio tẽporis cõcedende ſint, ſcribit Joannes papa dicens.

¶ Secundũ tempus expoliationis conceduntur inducie reſtitutionis.

Quanto[c] tpe expoliati vel expulſi eſſe videbantur antequã ad ſynodũ conuocentur, ſub eodem ſpatio tpis eis inducie indulgeantur.

Item Pelagius papa.

¶ Dum poſſeſſiones vel res epiſcopi detinentur, aliqd ſibi obijci non poteſt.

Cum ecclia alicui⁹ epĩ aut poſſeſſiões vel res ab eius emulis vel a quibuſcũq̄ alijs nõ ſua ſponte[d] detinentur: aliquid illi non debet aut põt a quoq̄ ante redintegrationem omniũ ſuarum rerum obijci. Sed prius illi legibus redintegrãda ſunt oĩa ꝛ poſtea tpe a pr̃ibus prefinito negocia ſunt ventilanda.

Item Stephanus papa Girardo Laodiceñ.

¶ Ante litem cõteſtatam violenter ablata reſtituantur.

Oportet vt primum vos tã de inuaſis ciuitatib⁹ et monaſterijs ꝛ mãſis, q̄ de reliquis gñaliter reb⁹ redinueſtiri faciat; quia nec nudi[e] cõtendere, nec inermes inimicis nos debemus opponere.

Item Euariſtus papa.

¶ Deijciantur a clero, ꝛ infames fiant, qui loca expulſorũ adulterina feditate inuaſerunt.

Audiuim⁹ quoſdã a vobis infamatos[f] ꝛ dilatos

dantur: quia ibi pena nõ differtur niſi in caſibus: vt.xj. q.iij.cum apud.

Quanto tpe. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca.q̄ tãtum tempus dandum eſt expoliatis anteq̄ ad ſynodum vocentur / quanto tempore fuerunt expoliati: vt ſub eodem tpe eis inducie dentur.

c ¶ Quanto. Jd eſt quali, id eſt ſi lõgo tempore fuit ſpoliat⁹, longo tẽpore erit reſtitut⁹ ſic.xc.diſt. ſi quis monachus.in fi.

Cum eccleſia ¶ Caſ⁹. Dicit hic q̄ nihil poteſt obijci ſpoliato niſi p̃mo ei omnia fuerint reſtituta, quib⁹ fuerat ſpoliatus: et niſi poſt reſtitutionem habuit tempus a patribus diffinitũ.

d ¶ Sponte. Argu.q̄ ſpoliat⁹ ſuo iuri poteſt renunciare. arg. contra extra de reſti.ſpolia.ſolicite.

Oportet ꝛc. e ¶ Nudi. Ecce ratio canonis quare ſpoliatus nõ tenetur reſpondere: ꝛ eſt forte ideo ſtatutum / quia cum eſt ſpoliatus, non poteſt ſufficere ad ſumpt⁹ iudiciales / nec inuenit homines adeo fauorabiles et per hoc videtur q̄ nec ſpoliatori, nec alij teneak reſpondere ſup aliquo quod ei obijcitur: argu.j.e.eadẽ. cum eccleſie, et.j. qõne proxi.cap.ij. Item videtur q̄ ſi modicum eſſet ei ablatum, q̄ tunc quilibet et pro qualibet cauſa teneatur reſpondere: vt extra de reſti.ſpo. frequens.libro.vj.

Spoliatus rñdere nõ tenek.

Audiuimus quoſdam. ¶ Caſus. Quidã quoſdã epiſcopos infamauerunt: ꝛ a proprijs ſedibus expulerunt: et eis expulſis alios loco eorum ſubſtituerũt expulſis viuentibus. Quare Gregorius papa rephendit eos grauiter / ꝛ mandat deiectoribus vt deiectos reſtituant, et ſubſtitutos deijciãt: quos precipit infames fieri / et ab honoribus eccleſie arceri. Si autem iſti deiectores aliquam querelam contra eos habuerint eis reſtitutis apud Romanam ſedem proponant.

f ¶ Infamatos. De facto, vel ab emulis. alias enim non reſtituerentur ſi eſſent infames de iure: vt.ij.q.v.

preſbyter ſi. B.
a Quia alibi. ȝ. lxxx. diſt. epiſcopi.
b Habueritis. Sed quã poſſunt habere querelã? criminalẽ nõ poſſunt, cũ ſint inimici. extra de reſti. ſpo. item cum quis. nõ ciuilẽ: q: ceciderũt a iure ſuo. xvj. q. vj. placuit. Forte loquitur de his q̃ ſuã iniuriã proſequunt: vt. iiij. q. vj. omnibus.
c Ejectis. ⁊c. Anniuerſarie. ad plus: vel ſex menſium, ad minus.

ceratos epõs a ciuitatib⁹ proprijs expulſos (q: alibi[a] conſtitui epĩ nõ poſſunt niſi in ciuitatibus non minimis) et alios ipſis viuẽtib⁹ ꝯſtitutos. Ideo hoc vobis ſcribim⁹, vt ſciatis hoc fieri non licere: ſʒ ꝓprios reuocari, ⁊ integerrime reſtitui debere. Illos ṽo q̃ adulterina feditate ſuas ſponſas (q̃s vxores eoꝝ prefixo tenore eſſe intelligimus) tenent: eijci, et adulteros atq̃ infames fieri, eoſq̃ ab eccleſiaſticis honoribus arceri iubemus. Si autẽ aduerſus eos aliquã querelã habueritis[b], his peractis inq̃rendũ erit: ⁊ authoritate huius ſancte ſedis terminandũ.

Item Gelaſius papa.

Inducie ſex menſiũ eiectis vel expoliatis preſtentur.

Eiectis vel expoliatis poſt integrã reſtitutionem anniuerſarie[c] inducie vel ſex menſiũ indulgende ſunt.

Item Euſebius.

Poſt reſtitutionem inducie preſtande ſunt.

Prius ergo opʒ oĩa legib⁹ expoliatis redintegrari: ⁊ eccleſias q̃ ſibi ſublate ſunt, cũ omni priuilegio ſibi reſtitui, ⁊ poſtmodum non ſub anguſto tẽpore ſpatiũ eis indulgeat, ſed quantũ expoliati vel expulſi videbant anteq̃ ad ſynodũ conuocentur.

Itẽ Felix papa. De eodẽ.

Tandiu in ſede propria pacifice et poteſtatiue cuncta diſponẽs reſideat, q̃ʒdiu expulſ⁹ vel expoliat⁹ ſuis carere viſus eſt rebus.

Idem.

Ante reſtitutionẽ aliquis ad cauſam reuocari non dʒ.

Si epũs ſuis fuerit aut eccleſie ſibi cõmiſſe rebus expoliatus, aut (q̃ð abſit, q̃ð alienũ ab oĩbus eſſe debet fidelibus) a ſede propria eiectus, aut etiã detentione[d] aliqua a ſuis ouib⁹ fuerit ſequeſtratus: tunc canonice ante in priſtinũ ſtatum reſtituat cum omni priuilegio ſui honoris, ⁊ ſua omnia que inſidijs inimicorũ ſuoꝝ ei ablata fuerãt, legib⁹ redintegrent. Nõ em̃ cõuocari[e] poterit vel preiudicari[f] niſi ipſe pro ſua neceſſitate, minime tñ adiudicãdus aduenire ſpõte[g] elegerit. Nullaten⁹ ergo a quoq̃ cogatur, anteq̃ integerrime oĩa q̃ per ſuggeſtiones ſuoꝝ inimicorũ amiſerat, ptãti eius ab honorabili ꝯcilio legali ordine redintegrent. Preſul ṽo cũ oĩ honore ſtatui priſtino reddat, et ipſe depoſit' ordinatiſq̃ libere ac ſecure diu[h] ſuis reb⁹ tũc regulariter intra quatuor vel quinq̃, vel ſex[i], aut ſeptẽ menſes iuxta quod poſſibilitas ei

Si epũs. ¶ Caſus. Aliquis epũs erat ſpoliat⁹ rebus ſuis vel eccleſie: vel erat de eccl'ia eiect⁹. Queſitum fuit a Felice papa vtrũ poſſit compelli venire ad ſynodum, ⁊ reſpondere obiectis ante reſtitutionẽ. Et reſpon. q̃ non: niſi ſuo ſtatui et honori primo fuerit reſtitutus: nec vocari poterit niſi ſponte venerit pro ſuis negocijs: minime tamen iudicãdus cum ꝓpter hoc non venerit: poſt reſtitutionẽ ṽo gaudebit induciis, prout iudices viderit expedire.
d Detentione. ſi detines me ne poſſim intrare poſſeſſionẽ, competit mihi interdictum vnde vi. ff. ne vis fiat ei qui in poſſ. mit. l. j. §. ſiue aũt. ⁊. xcij. diſt. ſi q̃s. et in conſtitutione ex̃ de reſti. ſpo. ſepe.
e Cõuocari. ſʒ nũquid veniet allegare ꝓuilegiũ: vt extra de appel. cũ parati. ⁊ ca. ſi duob⁹? Rñdeo non: cum conſtet eum ſpoliatũ eſſe. ſic. ff. de pecu. eo tẽpore. Scias ergo q̃ vbi euidens eſt citationem non tenere, reus nõ tenet venire etiã ad allegandũ ſuũ priuilegiũ. Scias ergo q̃ q̃nq̃ citatio non valet, q: intra anguſta tẽpora fit: vt. v. q. ij ca. vlt. q̃nq̃ nõ valet, q: non exprimitur cauſa quare fiat citatio: vt. v. q. ij. c. vlt. q̃nq̃ nõ valet, q: nimis maturat peremptoriũ: vt ex̃ de dila. dilecti. q̃nq̃ nõ valet citatio rõne tpis: vt ſi fiat tpe feriato: vt. xv. q. iiij. c. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de ferijs. l. j. q̃nq̃ non valet rõne loci: vt ſi citat extra ꝓuinciã vltra duas dietas: vt ex̃ de reſcri. nõnulli. vel ſi citat ad locũ periculoſum vel inhoneſtũ: vt ex̃ de ap. ex parte. ff. ẟ arbi. ſi cũ dies. §. ſi arbiter. q̃nq̃ nõ tenet ratione iudicis: vt ſi euidens eſt ipſum nõ eſſe iudicẽ qui citat: vt extra de offic. iudi. deleg. ex literis. ⁊ ex̃ de ap. ſi duob⁹. Itẽ non valet ſi reſcriptũ apoſtolicũ nõ inſeritur: vt extra de dilatio. preterea. ⁊ ex̃ de offic. iudi. dele. cum in iure. Item ſi euidens eſt iudicem eſſe inimicũ: vt iij. qõ. v. quia. Itẽ nõ valet ſi ille qui citatus eſt, ſpoliatus eſt: vt hic. Itẽ nõ valet ſi ad querelam liberti citatur patronus. iiij. q. iij. liberti. et generaliter vbicũq̃ euidenti exceptione re⁹ ſe tueri poteſt. ff. de iudi. non videtur. Sʒ ſi dubium eſt an citatio teneat, tunc tenetur venire ad allegandũ ſuũ priuilegiũ: vt ex̃ de ap. ſi duobus. ⁊ ca. cũ parati. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. Inuenio tamen q̃ citatio q̃nq̃ nulla eſt, ⁊ tamẽ niſi defendatur citatus, procedetur cõtra ipſum: vt. ff. iudi. ſolui. ſi re⁹. Itẽ inuenio q̃ citatio eſt iniuſta ex perſona agẽtis, cum agẽs agit calumnioſe: et tamen niſi citatus venerit ad iudicium, punit: vt extra de accu. veniens. et arg. ff. ne quis eũ qui in ius vo. eſt, vi eximat. l. penul. Ioã. Tutius tamẽ eſt q̃ citatus vadat allegaturus priuilegium ſuũ: vel appellaturus ſi eum grauauerit, niſi quando conſtat eum non eſſe ſuum iudicem. B.
f Vel preiudicari. Id eſt preiudicium fieri.
g Sponte. Hic aſſignant quidam aliquem poſſe iuri ſuo renũciare. vij. qõe. j. q̃ periculoſum. ⁊. C. de epiſco. ⁊ cleri. ſi quis in conſcribendo. Certe contrarium innuitur ex illo verbo, minime: nec hoc refertur niſi ad illud verbum conuocari.
h Diu. Dicitur diu quod eſt vſq̃ ad quatuor menſes. Sic. lxiij. diſtinct. lectis. ſic hec dictio mox, ampliatur. xx. q. ij. ca. j.
i Vel quinq̃ vel ſex. ar. inducias eſſe arbitrarias.

Iſta decret. nõ vr ibidem niſi ante reſtitutionem: vt ibi nõ goſ. q̃ poſt reſtitutionem bñ põt: vt ibi hoc ⁊ audi. ...

Nam tũc ab ea põt recedi: q̃ð dic vt le. et no. ij. q. vj. quotiẽs epũs Archi.

Inducie ſunt arbitrarie.

extra de ap. cum ſit romana. ff. de iudi. nõnunq̃. Sed arg. contra in autē. de nup. §. ſed hoc quidē. xxviij. diſ. de his. in fi. ⁊ .j. e. q. iiij. c. j.

a ¶ Ante conuocatus. q̃ʒ poſſibilitas ei ſit.
b ¶ Si iuſte. i. ſi iuſtum crimen ei obijcitur.

contubernales afflixit: vt. C. vbi de ratiocinijs agi opʒ. l. ij. tamen probabilius videtur ꝙ ſoli illi admittantur quorum intereſt: vt. xvj. q. vij. filijs. ⁊ .s. ij. q. vij. quapropter. vel ſaltem ſoli clerici: vt. xij. q. ij. nõ liceat. nam in popularibus actionibus non admittūtur infames: vt. ff. de populari. actio. popularis. Itē nec ad accuſationem talium iudex ſtatiʒ remouebit accuſatū ab adminiſtratione: ſed ſummatim cognoſcet an calumnioſe accuſet, an nõ: arg. ff. de preto. ſti pu. l. j. §. vlti. ⁊ ſi q̃ ſciuerint ſuſpectū ⁊ paſſi ſunt eū per aliquod tēpus eſſe in adminiſtratione, non videt ꝙ tales poſſint dicere eū ſuſpectū: vt ff. de priui. credi. ſi creditores. et arg. extra de his q̃ fi. a ma. parte cap. ex ore. ⁊ arg. extra de accu. nulli. Credo verū ſi ſcientes et negligētes: ſʒ ſciētes ⁊ querētes ꝓbationes bene audirent poſtea. ij. q. vij. plerunq̃. Qui autē criminalr cõuict⁹ eſt, remouet ab ordine. ſi ṽo ciuilr tm̄, ab adminiſtratione. ex̄ de ſi. p tuas. in fi. ⁊ regulares p̄lati ex modicis cauſis remouent ab adminiſtratiõe: vt in eadē decre. p tu. ⁊. in fi. Itē ſi ideo q̄s remouet q2 doloſe adminiſtrauit, infamis eſt fact⁹: ſʒ ſi ꝓpter negligētiā remoueret, nõ fit infamis: vt. C. de ſuſpe. tuto. l. vlt. Hoc autē ſcias ꝙ q̄nq̃ adminiſtrat q̄s tēporalia, q̄nq̃ ſpūalia: ⁊ ſm̄ hoc remouet ab iſtoꝝ ⁊ illoꝝ adminiſtratione. xij. q. ij. vulterane. vñ lʒ q̄s ſit remot⁹ ab adminiſtratione tēporaliū ꝓpter ſuſpitionez, adhuc tñ remanet prelatus quo ad obediendū ſibi: vt viij. q. iiij. nõne. ⁊. xv. q. vlt. c. vlt.

Dic vt not. i p̄di. ca. cuʒ ſit. ex̄ ð of. deleg. q̄rēti. ex̄ de pcu. ca. dilect⁹. ar.

¶ Q̃ ſi male.

¶ Hec eſt ſcḋa pars q. in qua ꝓbat ꝙ dilapidator remouebit ex ſola ſuſpitione. Sed hoc hodie correctum eſt per decre. extra de ſimo. licet hely. et de offi. delega. venerabili. quia primo ꝓbari debet, et ea probata dat illi coadiutor vſq̃ ad finē litis. Joan de fan.

¶ Caſus Supra dictū eſt generaliter expulſos eſſe reſtituendos, nec aliter cogi poſſūt reſpõdere. Modo excipit Gra. caſuʒ in quo nõ videtur reſtituendus ante cauſe cognitionē, puta ſi ſuſpectus eſt de dilapidatione: exemplo tutorum ⁊ curatoruʒ. et hoc ꝓbat ſe. ca. Quia ea. ¶ Caſ⁹. Clerici quidā accuſabant Maximilianū de dilapidatione: quare Pelagius cõmiſit cauſam Petro preſbytero: cui precipit vt eum ab adminiſtratione rerum eccleſie remoueat donec de cauſa cognoſcatur: quia ſi remaneret in adminiſtratione, non poſſet de facili veritas cognoſci, cum multa per pecuniam fiant.

fuerit, ⁊ non ante ꝯuocatus[a]: ad tēpus in legitimo concilio et canonico conueniat ad cauſam: ⁊ ſi ita iuſte[b] videtur, accuſantium propoſitionib⁹ reſpondeat. Quod ſi male viuendo facultates eccleſie diſperſit ep̄s: ab eius patrimonio quouſq̃ de dilapidatione rerū eccleſiaſticarū cognoſcatur, ſubmouendus eſt: exemplo tutorum vel curatorū, qui dum fuerint ſuſpecti, a tutela vel curatione remouent, donec de ſuſpecto cognoſcat.

Unde Pelagius papa Petro preſbytero.

¶ Ab adminiſtratione remoueantur qui res eccleſie male viuendo diſpergunt.

Quia ea[c] que de fraudibus Maximiliani pbr̄i flebili ad aures nr̄as ſupplicū relatione venerunt, non facile ſm̄ veritatē agnoſci potuerūt, niſi facultas eccleſie quā in vſus ſuos male conuertendo diſperſit, ab eius poteſtate donec cauſa[d] cognoſcat ſeponatur: idcirco nos eum ⁊ a ſupradicte eccleſie patrimonio volum⁹ interim ſubmouere, ⁊ in veſtro diſcuſſionis ipſi⁹ tempore moderamine detineri.

¶ Queſtio .iij.

Quod[e] ṽo poſt vocatiõeʒ venienti ad iudiciū īducie negāde nõ ſint. Idem Felix pa. teſtat dicēs.

¶ Uenienti ad iudiciū inducie non negentur.

Cum accuſatus ad iudiciū venerit: ſi voluerit, inducie ei petēti a patrib⁹ conſtitute abſq̃ impedimēto concedātur, ⁊ iudices a ſe electi[f] ſibi tribuantur.

c ¶ Quia ea. Ideo forte remouet ſuſpect⁹ ab adminiſtratione, q2 forte timor eſt ne corrūpat iudices: ⁊ ideo nec creditores ei ſoluētes liberant. ff. de ſol. ꝙ ſi forte.
d ¶ Donec cauſa. in crimine dilapidationis ſpeciale eſt ꝙ ſequeſtrat poſſeſſio a poſſeſſore anteq̃ ſit conuictus, contra id. xvj. q. iiij. volumus. nā et poſt appellatione ſequeſtratur ab eo poſſeſſio. ff. de ap. imperatores. ⁊. ij. q. vj. quotiēs. ij. q̃ʒ cito ergo aliquis accuſatur ſtatim ab eo remouēda eſt adminiſtratio: vt hic, et. C. de ſuſpec. tuto. l. eū. ⁊ ſine accuſatore poteſt remoueri ſi iudici liqueat ex apertiſſimis argumentis eum ſuſpectum. ff. de ſuſpe. tuto. l. iij. §. preterea. Suſpectū autē dicimus illū qui moribus talis eſt vt ſuſpectus, dici debeat: vt. ff. de ſuſpec. tut. ſuſpectū. Nec audiretur talis licet vellet ſatiſdare ꝙ bene adminiſtraret: vt inſtit. de ſuſpect. tuto. §. nouiſſime. Hodie tamē videt ꝙ non eſt remouendus ab adminiſtratione niſi ꝓbet ſuſpitio: vt ex̄ de ſi. lʒ hely. ⁊ de offi. dele. venerabili. dic vt ibi. Itē ad accuſationem quilibet admittitur: vt in aut. de non alienan. aut permutan. in fi. C. de ſuſpec. tu. l. eum. ⁊. l. pietatis. ⁊ abſens poteſt cõdemnari: vt. C. de penis. ne diu. nec eſt aliquis debet gaudere priuilegio qui ſuos

Suſpectus q̄s eſt.

Suſpectus an poſſit ab oīb⁹ accuſari.

Q̃uod ṽo. ¶ Hec. q. diuidit in tres partes: in quarū p̄ma ꝓbat p tres autho. ꝙ inducie ſūt dāde poſt vocationē ad ſynodū. Scḋa ibi: Spatiū vero. Tertia ibi: Offeratur. Jo. de fan.

¶ Caſus Hic ponit tertia queſtio, in qua queritur an poſt vocationē facta reſtitutione ſint inducie concedēde. Et rñdet ꝙ ſic: ⁊ hoc ꝓbat per ca. ſeq. ⁊ agit de preparatorijs inducijs tā in criminali cauſa, vt in ſequētibus ca. q̃ʒ in ciuili: vt in. l. ſeq. in. §. ſpatium.
e ¶ Quod vero. hec queſtio loquitur de inducijs preparatorijs.

Cum accuſatus. ¶ Caſus Queſitum fuit a Felice papa an accuſato ſint preparatorie inducie denegande cum ad ſynodum venerit? Et reſpõdetur ꝙ nõ, ſi ipſe eas poſtulauerit, ⁊ iudices quos elegerit tribuantur ſibi.
f ¶ A ſe electi, ſupra cauſa proxi. queſt. vj. a iudicib⁹.

Clerici de crimine cõuictus q̄liter punit.

Dicas ꝙ ſi iudex exp̄mit iſententia ꝙ ꝓpter fraudē eum remouet infamis eſt: ſʒ ſi ꝓpter ſegnitiē, nõ. ff. de ſuſpe. tuto. l. iij. §. q̄ ob animi ſegnitiē. inſti. e. tit. §. ſuſpect⁹. ar.

† hec ē contra. ſed iſtud forte obtinet in crimine: † al's contra. ff. de iudi. obſeruandum. Quid iuris ſit de hoc, quere. xj. q. j. c. iij. ⁊ iiij.

DE inducijs. ¶ Caſus Duo epiſcopi egyptiorum queſierūt a Felice papa qualiter inducie preparatorie, et quales eſſent epiſcopis cōcedende. ⁊ reſpondet q quidam concedunt annū ⁊ dimidiū: quidā tantum annū, aliq̄ vero ſex menſes: et ſi hec concedūtur laicis, multo fortius ſunt ſacerdotibus concedende. Non enim ſub anguſto tēpore ſunt eis inducie concedende ſed ſub longo: vt poſſint ſe preparare ad ſuos teſtes producēdos, ⁊ ad querenda amicorum conſilia, vt reſiſtere inſidiatoribus valeant.

a ¶ Epiſcoporū. cedē ſunt preſbyterorū ⁊ diaconorū, ⁊ ſubdiaconorū. xv. q. vij. ſi autē.

b ¶ Reſpōſiōes. id eſt exceptiones quas pbare tenētur. ff. de proba. in exceptionibus.

c ¶ Confirmandos. i. cōprobandos eos honeſtos: qd̄ forte poſt publicationem poteſt facere, non q eos debeat inſtruere q̄d dicant, quia hoc eſſet ſubornare: vel poteſt confirmare illorum teſtimonium qui ſunt probati crimino ſi, adducendo alias preſumptiones p dictis illorum: quia etſi debilitentur dicta talium, non tamen ex toto euacuantur: vt extra de proba. licet. ⁊ extra de ſimo. per tuas. ⁊ ca. licet hely. in fi.

d ¶ Atq amicorū. Non facile tamen inuenitur q ob hoc ſit danda dilatio. arg. ad id ff. de vſur. ſciendū. ſic in aduocato. ff. ex quibus cauſis maio. ait pretor. in fi. ⁊ l. ab hoſtibus. in fi. extra vt li. non ↄteſt. ca. j. al's pretextu abſentie aduocati non poteſt quis petere inducias. extra de do. ⁊ contu. prout.

e ¶ Annū ⁊ ſex menſes. cōtra in auten. vt clerici apd̄ proprios epi. §. ſi tamen. col. vj.

f ¶ Plurimi. ergo illud eſt potius tenēdū: vt. xvj. diſ. Iſidorus. xix. diſ. in canonicis. Sed obijcitur. reo dant trine inducie. ff. de fer. l. vlt. ergo cauſa prorogatur vltra trienniū, qd̄ eſſe nō debet: vt. C. de iud. pperandū. Sol. hic primo dabit annū, ſed poſtea minus dabitur: vel hodie ſunt arbitrarie. ſ. e. q. ij. ſi epō.

g ¶ Sex. in aut. de ſan. epiſ. §. iij. col. ix.

h ¶ Communicatores, i. epiſcopos. ‡

Itē ex epiſtola Felicis pape ij. fratribus Egyptiorum.

¶ Quot menſiū inducie epiſcopis preſtande ſunt.

DE inducijs vero epōrum[a] ſuper quibus cōſuluiſtis, diuerſas a prib⁹ regulas cōſtitutas inuenimus. Quidā enī ad repellēda iperitorū machinamenta, ⁊ ſuas preparandas rñſiones[b], ⁊ teſtes ↄfirmādos[c], ⁊ ↄſilia epōrum atq amicorū[d] querēda, annū[e] ⁊ ſex mēſes mādauerūt cōcedi: quidā autem annū, in quo plurimi[f] concordant: minus vero q̄ ſex[g] menſes non reperi, quia laicis hec indulta ſunt, quāto mag dñi ſacerdotib⁹. ⁊. ſ. Inducie vero nō ſub anguſto tēpore, ſed ſub longo tēporis ſpatio ↄcedende ſunt vt accuſati ſe preparare poſſint: vt vniuerſos communicatores[h] in puincijs poſitos conuenire, ⁊ teſtes preparare, atq contra inſidiatores ſe plenitер valeant armare.

Item Eleutherius papa.

¶ De inducijs preſtandis.

INducie. ¶ Caſus. Q̄ magne inducie dāde ſunt ne inordinate aliquid fiat, quia multa fiunt per obreptionem.

i ¶ Inducie. ergo tā actori q̄ reo dāde ſunt inducie. xv. queſt. vij. ſi autē. ff. de fer. l. vlt. niſi in caſu: vt. ſ. e. §. iudicantes.

k ¶ Per ſurreptionez. ſic. xcviij. diſ. trāſmarinos.

INducie[i] nō modice dāde ſunt ad inquirēdum ne aliquid prepropere agi a quacūq parte videatur: quia per ſurreptionem[k] multa proueniunt.

Item Damaſus. Palea.

INducie accuſat in criminalib⁹ cauſis ſex mēſiū vel eo ampli⁹ (ſi neceſſe fuerit) cōcedēde ſunt. Spatium vero dilationū, ſicut in. iij. lib. codicis de dilatiōib⁹ inuenit[l] hac ratione moderādū eſt, vt ſi ex ea[m] puincia vbi lis agit: vel inſtrumenta vel perſona[n] poſcūtur, nō amplius q̄ tres mēſes indulgeantur. Si vero ex ↄtinentibus[o] puincijs, ſex menſes cuſtodiri iuſtitie eſt. In trāſmarina autē dilatiōe ix. mēſes cōputari oportebit. Iudicantes autē hac ratione nō ſibi ↄceſſum intelligāt dāde dilationis arbitriū: ſed eādem dilationē (ſi rerum vrgētiſſima ratio flagitauerit, ⁊ neceſſitas deſiderate inſtructionis exegerit[p]) non facile amplius[q] q̄ ſemel[r] nec vlla tradas: ſ tūc demū cū neceſſitas exegerit, nec facile ampli⁹ q̄ ſemel, ne cauſa ptrahēde lit dilatio tribuat.

INducie. ¶ Spatium. hec eſt. ij. pars. q. Ioan. de fan. ⁊ hic tractat de iducijs pparatorijs in cā ciuili, ⁊ etiā in criminali, que pares videntur. B.

¶ Caſus. Hic tractat de iducijs preparatorijs in cauſa ciuili, ⁊ etiam in criminali, que pares videntur ſm leges.

l ¶ Inuenit. i. l. j.

¶ Hac ratione.

¶ Caſus Queſitū fuit ab imperatore ſub quāto ſpatio inducie preparatorie deberēt dari. Et reſpōdet dicēs q ſi inſtrumēta vel teſtes petūtur in ea puincia vbi lis eſt, dantur tres menſes: ſi ex ↄuicinis puincijs ſex menſes: ſi ex tranſmarina, dantur. ix. mēſes: nec has inducias pnt iudices ſemp p ſuo arbitrio tribuē.

† Hoc ideo q nō ē ſic pcedēdū i criminalib⁹ ſicut in ciuilib⁹. arg. ff. de q̄ſti. l. j. §. diu⁹ C. d req. reis. l. j.

m ¶ Ut ſi ex ea. hoc nō eſt principium legis: q lex incipit, quoniam plerūq.

n ¶ Perſona. i. teſtis vel aduocatus.

o ¶ Ex continentib⁹. i. que modico freto diſtāt: vt. ff. de verb. ſig. notionem. §. j.

p ¶ Exegerit. vſq in finem litis.

q ¶ Amplius. in cauſis pecuniarijs nō datur ampli⁹ dilatio q̄ ſemel, niſi inopinatū quid emergat, ſ in criminalibus dantur actori due, † reo tres: vt. ff. de fer. l. vlti. ſed in crimine adulterij nulla datur dilatio. ff. de adulte. in crimine. licet ſit arg. cōtra. xxxiij. q. ij. ſiue de coniugij federe.

r ¶ q̄ ſemel. hic habes q tantū ſemel danda eſt dilatio. ⁊ ſic eſt contra extra de teſtibus. in cauſis. ⁊ cap. ſignificauerunt. C. de iudic. aut. iubemus. vbi habes q ad teſtes inducendos tres dilationes ſunt concedēde. So. licet plures productiones non poſſint dari: tamen ſub vna dilatiōe poſſunt mille fieri ‡ pductiones. Alij intelligūt q de iure tres poſſunt dari dilationes ad teſtes producendos: ⁊ dicunt hanc legē loqui de dilatio-

‡ Tangit ſentētiā illorū q̄ dicunt q in q̄libet iſtarū dilationum pñt pducі teſtes q̄t q̄s voluerit: refrenata tñ multitudine. Archi.

hendi[a] arte ſciāt eſſe tribuendam. Si autē[b] dilatio penit⁹ eſt deneganda[c] qui reſcriptū ad extraordinariū iudicē deportauerit[d]. Illi vero q̄ in iudiciū vocaꝫ danda eſt ad probanda precū mēdacia, vel ꝓferēda aliqua inſtrumēta vel teſtes: qm̄ inſtruct⁹ eſſe nō potuit q̄ preter ſpē ad alienū iudiciū trahitur. Cum vero ad appellationē ſiue conſultationē a principe reſcriptū fuerit: ſiue ſit primo iudicio petita dilatio, nec tributa: ſiue nec petita quidē: eam dare cuiq̃ nō licebit[e] eadē ratione qua nec in iudicijs[f] cognitionum imperialium dilatio tribui ſolet.

A iudice[g] procedēte dilationem poſtulari non conuenit, etiam ſi vtraq̃ parte preſente tribuaꝫ[h]: cū non aľas niſi cauſa cognita indulgeri queat, et cognitio cauſe[i] non interpellatione plenaria, ſed conſiderante[k] magis iudice legitime colligaꝫ: vt ſi forte dilationis petitio improbata fuerit, ſuſcepta queſtio per ſententiam iudicis dirimatur.

¶ Conſtitutione[l].vij.in colla.viij.

Libellū[m] vero nō aľs actor dirigat, niſi pri⁹ etiā in ipſum quē dicit obnoxiū, ⁊ in negocij executorē[n] exponat cautionem ſe vel intra duos menſes litē cōteſtaturū, vel omne damnū ei qui conueniatur cōtingens reſtituturum[o] in duplum. In col.vj.

Offeraꝫ ei q̄ vocatur in iudiciū, libellus: ⁊ exinde prebitis

nibus que indulgentur a iudice: ſed auꝫ. ⁊ decre. de dilationibus que concedūtur a iure cōmuni. h. dñs me⁹ notauit ſuper legē illā de ferijs ꝙ in pecuniarijs cauſis vna dilatio danda eſt tantū: ſed ſi impedimentū interueniat, dabitur alia cū cauſe cognitione: ⁊ ita, ꝓpter multa ipedimēta multe inducie dāꝫ. ⁊ auꝫ. de teſti. §. qꝛ vero. col. vij. non eſt ꝯtraria: qꝛ vna dilatiōe multe poſſunt fieri ꝓductiones. Uel ſi dicas ꝓductionez .i. dilationē: dic ꝙ vltra primā nō habebit ſine cauſe cognitione ſecūdam vel tertiā. Multi tamē dicūt ꝙ auꝫ. corrigit. l. vl. ð fer. Jo. ſed certe qð dicit h. nō ſeruatur de facto: quia plures dilatiōes dāꝫ, ⁊ plures q̄ꝫ tres ꝓductiōes fiūt. B.

a ¶ Trahendi. i. differendi.

¶ Si autē. ¶ Caſus. Aliquis impetrauit literas ab imperatore ad iudicē extraordiariū, poſtea petebat inducias. Queſitū fuit ab imperatore an debeāt ei dari. Et reſpondet ꝙ non. Ei vero qui ad iudiciū vocaꝫ, dāde ſunt ad probanda mēdacia precū, ⁊ ad proferēdos teſtes ⁊ inſtrumenta: quibus inſtruct⁹ eſſe nō potuit q̄ preter ſpem ad iudicem trahitur alienum.

b ¶ Si autē. hoc eſt. C. de dilatio. ſiquando.

c ¶ Denegāda. niſi forte caſus inopinatus emergat. ff. de iudi. interdum. ⁊ de fer. oratione.

Actori, deneganꝫ inducie. c ¶ Deneganda. hic habes ꝙ ſi petit actor inducias ad inducendos teſtes, ꝙ nō dabuntur ei: quidā hoc volūt intelligere de inducijs deliberatorijs, ſed litera eis cōtradicit, quia loquitur de preparatorijs. In hoc autem oneratur actor qui petit reſcriptum ad extraordinariū iudicē. Itē ⁊ in alio oneratur: vt. j. e. qð fieri: tñ ſi reus accipiat, ⁊ actor replicet: bene dicerē tūc actori dādas inducias, qꝛ in tali replicatione non potuit eſſe inſtruct⁹. Itē tertiū ſpeciale hic eſt in eo q̄ ipetrat reſcriptū ad extraordinariū iudicē: ꝙ ſi ille iudex nollet, pcedere. tunc ordinari⁹ vteꝫ ſua iuriſdictione: vt extra de offi. ordi. ſignificauit. Sed illud in ſpeciali caſu ꝓpter periculū aīe. vnde contrariū teneꝫ in alijs.

d ¶ Deportauerit. hic adiunge illā conſtitutionē qð fieri non debet.

¶ Cū vo. ¶ Caſus. Cauſa appellatiōis cōmiſſa fuit iudici: q̄ plene de cā cognouit, renūciatū fuit in cā. Cū autē iudex de ſentētia ferēda dubitaret, ꝯſuluit ipatorē ſup hoc imperator reſcribit qualr̄ eſſet ſentētia differēda. Querebaꝫ vtrū inducie ſint dāde iterū. Et rñdeꝫ ꝙ nō: ſiue in p̄mo iudicio date ſunt dilationes, ſiue nō: qꝛ ⁊ ſi p̄nceps vellet ferre ſentētiā, nulla dareꝫ dilatio. Et ꝑm hoc dic ad ꝯſultationē. ſ. appellatiōis. Idē etiā credo eſſe ⁊ ſi in p̄ncipali cā eodē modo eſſet relatio facta.

e ¶ Non licebit. actori, ſed reo: vt. ŝ. l. prori.

f ¶ In iudicijs. i. ſentētijs. ⁊ hoc intellige cū p̄mo plene fuit cognitū de cauſa corā iperatore, ⁊ non reſtabat niſi ferre ſententiā. aľs iniq̄tatē cōtinet. l. iſta. nā iudex appel. bene tenetur dare inducias.

¶ A iudice. ¶ Caſus. Dicitur i hac lege ꝙ inducie peti nō debēt a iudice, ꝓcedente etiā ſi vtraq̃ parte preſēte tribui peraꝫ cū dari debeāt inducie a iudice ſedēte ꝓ tribunali: et etiā cū cauſe cognitione: vt ſi dilatione petitio fuerit improbata, per ſentētiam iudicis dirimatur.

g ¶ A iudice ꝓcedente. in via.

h ¶ Tribuaꝫ. id eſt tribui petaꝫ.

i ¶ Cauſe. i. dande dilationis.

k ¶ Cōſidēte. Argu. ꝙ ea que cauſe cognitionē req̄runt, debent iudice ſedente ꝓ tribunali fieri: vt. ij. q. iij. preuaricatore. et. q. vj. biduum.

Col. cū hoc §. ter. ⁊ auꝫ. offeratur cum ibi not. C. de lit. ꝯteſt.

l ¶ Conſtitutione. hec eſt. C. de litis conteſt.

¶ Libellū. ¶ Caſus. hec auꝫ. locū habet ante litē ꝯteſtatā. Diciꝫ hic ꝙ actor non debet per iudicē porrigere libellū reo niſi pri⁹ ipſi reo p̄ſtiterit cautionē vel ei⁹ ꝓcuratori, vel ipſi apparitori, ꝙ litē ꝯteſtabiꝫ itra duos menſes: ⁊ ſi hoc non fecerit, omne damnum ei contingens ex hoc ei reſtituet.

m ¶ Libellū. libell⁹ porrigēd⁹ eſt iudici ordiario ⁊ delegato: vt ex̄ de libel. obla. ignar⁹. ⁊ ex̄ vt lit. nō ꝯteſt. c. j. ⁊ etiā corā arbitro: qꝛ arbitria ſe habēt ad inſtar iudicioꝝ. ff. de arbi. l. j. licet ſit ar. ꝯtra. C. de epiſ. ⁊ cle. auten. generaliter. in fi. libell⁹ iſte tradendus eſt iudici, ⁊ iudex euz porrigeꝫ reo: vt. C. quomodo ⁊ qñ iu. auꝫ. qui ſemel. nec teneꝫ reus hūc libellū recipere niſi actor preſtiterit duplicē cautionē: vnā quidē ꝙ intra duos menſes litē cōteſtabiꝫ: vel ꝙ reſtituet reo omne damnuz in duplū: vt hic dicit. Item aliā preſtabit ꝙ per ſe vel per legitimū procuratorē cauſam aget vſq̃ in finē: ⁊ ſi conuictus fuerit iniuſte litē mouiſſe, preſtabit decimā partem rei petite in libello. Si autē cautionē iſtā dare non poteſt, ſuper hoc preſtabit iuratoriā cautionē. hoc totum habes. C. de epiſco. ⁊ cle. auꝫ. generaliter. Jo. iſta hodie de cōſuetudine non ſeruātur. B.

Actor libellū offerēs duplicē cautionē pſtat reo.

n ¶ Executorē. i. iudicē vľ officialē. ⁊ expone ⁊ ꝓvel: ⁊ habes hāc auꝫ. de executorib⁹ §. ſancim⁹. col. vij.

o ¶ Reſtituturū in duplū. ita tñ vt cautio nō excedat xxxvj. aureos: vt auꝫ. de execu. in prin. col. vij.

¶ Offeraꝫ. ¶ Caſus. Hec auꝫ. loquiꝫ de inducijs deliberatorijs. Queſitum fuit a Juſtiniano qualiter ſit ꝓcedendū in cauſa cū inducie deliberatorie poſtulātur. Et rñdet ꝙ prius dari dꝫ libellus reo: deinde prebitis ſportulis ⁊ data fideiuſſione habeat inducias. xx. die

ſportulisᵃ, data fideiuſſioneᵇ xx. dierum gaudeat inducijs: in quibus deliberet an cedat, an contendat: atq₃ alium petat iudici ſociariᶜ: vel eum recuſet: niſi ſit illeᵈ quem et ipſe iam alio recuſatoᵉ petijt. deni q₃ preſens interroget an hoc tēpus trāſierit: qđ non modo ipſius reſpōſione, ſed etiam libelli manifestet ſubſcriptione: quā in initio facere debet. litis vero conteſtatio contra hoc indultū habita, pro nihilo eſtᶠ. ❡ Cōſti. vj. in col. viij.

Quodᵍ fieri nō debet niſi actor ſatiſdederit certā promittens quātitatē ſe daturū ſi nō exequatur aut exequens non vincat cauſam. Si ergo poſt tēpus preſtitutū inter. x. dies reo p̄ſente nō occurrat: dimittatur reus exactoʰ eo qđ promiſſū eſt ⁊ ſi q̄d circa litē plus impendiſſe cū taxatione iudicis iurauerit. Exceptio fori dilatoria eſt: atq₃ ideo ī initio litis d₃ opponi ⁊ ꝓbari. per ēptorias aūt exceptiōes, vt ſūt p̄ſcriptiones lōgi tēporis: ſufficit in initio litis cōteſtari.

❡ Queſtio. iiij.

Quod voᵏ infames et non legitime cōiūcti ad accuſationē admitti nō debeāt: et q̄ gn̄aliter ab accuſatiōe remouēdi ſunt:

rum/in quibus deliberet an cedat vel contēdat/vel recuſet iudicē ſuſpectū: niſi ille ſit quē petijt alio iam recuſato: vel petat aliū ſociari ſuſpecto iudici: et cū reus ad iudiciū venerit/interrogetur an. xx. dies trāſierint qđ ex ei⁹ reſpōſione ⁊ libelli ſubſcriptione dignoſci poterit quā re⁹ facit cū recipit libellū. aliter autē litis cōteſtatio facta pro nulla habetur.

a ❡ Sportulis. i. iudicibus delegatis expreſſū eſt de ſportulis, ſc₃ q̄ habebunt duos aureos in principio, ⁊ duos in fine cauſe. i. auten. coll. vj. de iudi. §. ne autē. In ordinarijs nō inuenimus niſi in clericis q̄ preſtant quatuor ſiliquas. C. d epi. ⁊ cle. aut. ſed hodie. d₃ autē vtraq₃ pars ſoluere officialibus pro labore. xiiij. qō. v. nō ſane. de hoc dic vt extra d vi. ⁊ ho. cle. cū ab omni.

b ❡ Fideiuſſiōe. iudicio ſiſti cū ſit poſſeſſor rerū immobiliū. ff. qui ſatiſd. cog. ſciendū. non autem iudicatū ſolui: quam cautionē nemo preſtat cōuentus ſuo nomine. inſtit. de ſatiſda. §. ſed hodie. Sed nunquid ſufficit dare pignora? nō videtur: cū ſit pretoria hec ſatiſdatio: vt videtur. ff. de preto. ſtip. pretorie. Sed nō eſt verum. licet em̄ non teneatur dare pignora poteſt tamē ſi vult. ff. de colla. bo. l. j. §. iubet. verſi. an pignorib⁹. immo expreſſe dicitur ibi de ſola fideiuſſione in auten. de exhiben. reis. §. ſancimus. colla. v. cū tamen hec autentica indiſtincte dicit dari debere fideiuſſorem, credo q̄ ſiue ſit poſſeſſor rei mobilis ſiue immobilis/q̄ dabit fideiuſſorem. Jo. Dn̄s h. et alij doctores legū dicunt q̄ auten. nō corrigit. legē ſed diſtinguit. B. Itē hic habes. q̄ l₃ q̄s dedit fideiuſſorē ſtādi iuri/q̄ adhuc pōt recuſare iudicē: ſicut appellare pōt l₃ iurauerit ſtare iuri: vt ex̄ de appel. ad hec. ij. ⁊. j. Sed quid eſt quod dicit q̄ vſq₃ ad. xx. dies debet iudex recuſari: cu₃ exceptio talis ſit dilatoria: ⁊ ſic vſq₃ ad lit. conteſta. poteſt opponi: vt extra de ſenten. et re iudic. cū iter? Sol. quicquid ab illis cantetur, ego credo q̄ proponēda eſt hec exceptio vſq₃ ad. xx. dies tantū. nec dicitur ideo dilatoria q̄ vſq₃ ad litem conteſta. poſſit obijci: ſed ideo, q: ſemꝑ ante lit. cōteſta. eſt obijcienda. ſi em̄ poſſet qn̄cūq₃ obijci vſq₃ ad lit. conteſta. quare diceret lex q̄ ſi iudex abſens eſt qui eſt recuſandus, debet reus proteſtari coram alijs q̄ habet iudicē ſuſpectum: vt. C. de iudi. cu₃ ſpecialis. vnde dico q̄ ſi quis omittit exceptionē de ſuſpecto iudice/et proponat alias exceptiones: ammodo non poteſt reuerti ad iſtam. arg. optimū. ff. de iudi. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. Itē cum multas forte recepit ſententias pro ſe, ✝ qualiter poſſet ipſum ammodo recuſare: arg. ad hoc extra de offi. delega. inſinuāte. j. e. qō. vj. §. exceptio. Jo. q: ſi probo aliquid corā iudice/ſcilicet aduerſarium meum eſſe excōmunicatū: videor approbare iudicē: nec decetero potero recuſare eu₃. et ita ſemel Tancre. reſpondit in ſcholis. B.

c ❡ Sociari. quando ordinarius recuſatur.

d ❡ Niſi ſit ille. xxxij. q. v. horrēdus. ſimile. ff. de neg. geſt. pomponius. Joan.

e ❡ Alio recuſato petijt. ſi quis ergo petijt iudicē aliquē, illū non poteſt ammodo recuſare vt hic/⁊ extra de offi. dele. ſuper queſtionu₃. immo ſi ꝓcurator alicuius petijt iudices: dn̄s non poteſt illos recuſare: vt extra de cau. poſſeſ. cum olim. tamen appellare pōt ab eo: vt no. s. ij. q. vj a iudicibus.

f ❡ Pro nihilo ē. q̄tū ad hoc✝ quin poſſit adhuc recuſari: quaſi lis non ſit cōteſt. vt in auten. de exhib. reis. §. illud. collat. v. Reuera tamen tenet litis conteſta. ſic facta: vt ibi per penditur.

❡ Quod fieri. ❡ Caſus. Hec autentica continuatur ei quod dicitur. s. ea. ei autem dilatio. vbi dicitur q̄ quis quandoq₃ trahitur ad extraordinarium iudicem. Dicitur ergo hic q̄ fieri non debet/niſi actor prius ſatiſdederit certā promittēs quantitatē ſi non exequatur cauſam, ⁊ exequēs non vincat: et ſi poſt tempus ſtatutum a iudice intra decem dies reo preſente nō occurrat/dimittatur reus exacto eo quod ꝓmiſſum eſt. Et ſi quid circa litem plus impenderit/cū taxatione iudicis iuramento preſtito exigatur.

g ❡ Quod fieri. ſ. vt reus teneatur reſpondere coram ordinario iudice per reſcriptū ad eū impetratum.

h ❡ Exacto. id eſt reus exiget ab actore. quod tamen nunq̄ vidi. Hic not. duo ſpecialia/vt certa q̄titas promittatur/⁊ tamen plus exigatur: ⁊ q̄ expectatur actor poſt terminum vſq₃ ad. x. dies. tamen coram ordinario iudice expectaretur per annū ⁊ per tres menſes ſecundum quoſdā: vt. C. quomodo et quando iudex, auten. qui ſemel. ſed verius eſt quod hic loquitur cum abſoluitur a iudicio illius iudicis: et loquitur lex iſta cu₃ q̄s trahitur extra ꝓuinciam per reſcriptum principis: vt in aut. col. v. de exhi. reis. in princ. ſed illa aut. q̄ ſemel. loquitur cum penitus abſoluitur.

i ❡ Iurauerit. Nota quotiens petitur intereſſe ex delicto alicuius/illud declaratur per iuramentū: vt hic, et. ij. qō. j. in primis. ✝ C. vnde vi. ſi quando. C. de fi. inſtru. l. vlt. ſed ſi petatur intereſſe ex cōtractu: illud probabit debito mō. ff. de mino. ſi in emptionē. ⁊. ff. de p̄to. ſtip. l. vl. ff. de edē. l. argētari⁹. §. vl. iſti. d vb. obli. §. vl.

Quod vero. ❡ Caſ⁹. Hec eſt q̄ſtio quarta, qua queritur an infames vel nō legitime cōiuncti poſſint admitti ad accuſationē epōꝝ/⁊ etiā alioꝝ. Sed q̄ remoueri debeant/multoꝝ authoritatibus probatur.

k ❡ Quod vero, maxime, nam etiam poſt admittunt.

Spor- tale in- dicib⁹ debite.

Fideiu bere de bēti an ſuffici- at dare pign̄a. ✝ In h⁹ puncto ſic diſti guas aut re⁹ prouoca uit actō rē vel i- terlocu toriam et tunc nō po teſt iu dicē re- cuſare. Aut ſu ...

✝ Add qđ le. ⁊ nota. xvij. q. iiij. v- xor.

✝ ⁊. glo rioſus. vbi de hoc.

vt.§.queſt.j.qui crimen.
A Lieni. ¶ Caſum iſtum habuiſti.§.ij.q.vij.alieni. et ibi videbis plenarie.
B Eatus. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Anacleto vtrū apoſtata ſit recipiendus ad accuſandū vel teſtificandū. Et reſpondet ꝙ non: immo oīs apoſtata refutādus eſt ante reuerſionem: qꝛ hoc ſtatuit Clemēs cū ſuis ſanctis collegis.
S I quis. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ oīs apoſtata infamis efficiꝭ, nec recipiꝭ ad accuſandū. Secūdo dicitur ꝙ primo fides ꝛ conuerſatio eſt pſcrutanda: et ſi irreprehenſibiles apparuerint / admittētur ad accuſandum.
a ¶ Infamis. dic ꝙ infamis nō admittitur ad accuſationē, niſi ſuam vel ſuoꝝ pſequaꝭ iniuriā: vt.iiij.qōe vj.oibus.§.ij.q.j. prohibētur, niſi in criminibus exceptis: vt.vj.qō.j.§. verum nec in his, prout notaui.§.ij. q.j.in primis.in fi. et.q.vij.in ſūma.

Infamis an poſſit accuſare.

C Onſanguineorū. ¶ Caſus. Illi qui inceſtuoſe iunguꝭ / et qui ſine dotali titulo ꝛ ſine benedictione ſacerdotis id eſt occulte iunguꝭ / nō recipiuntur in accuſationē vel teſtificationeꝫ ſacerdotū vel legitime coniunctorū: qꝛ infames ſunt: ꝛ non ſolum iſti repelluꝭ / ſed etiam oēs eis cōſentientes. et hoc in pma parte. In ſecūda dicit ꝙ raptores ꝛ qui impetunt ſeniores ſuos, repelluntur ab accuſatione. cum ſint infames iure canonum: ꝛ leges ſeculi eos interficiunt.

multoꝝ authoritatibꝰ claret.

N it enim Iginius papa.

¶ Infames, eos qui ſunt bone fame accuſare nō poſſunt.

A Lieni erroris ſocietatem ſectātem, vel a ſui ppoſiti tramite recedentem, aut apoſtolice ſedis iuſſionibus inobediētē ſuſcipere non poſſumꝰ, nec impetere recte credētes, vel ſctōꝝ patrū iuſſiōibꝰ obtēperātes pmittimꝰ: qꝛ inter fideles ꝛ īfideles magna debet eſſe diſcretio.

I tem Anacletus papa ī prima decretali.

¶ Qui legē ſuā ſponte tranſgrediꝭ: ante ſuā reuerſionē recte agentes accuſare nō pōt.

B Eatꝰ p̄deceſſor noſter Clemēs vir aplicus et ſpū dei plenus, vna cū reliq̄s ſanctis collegis ſuis ſtatuit dicēs. Accuſandi vel teſtificandi licētia denegeꝭ his q̄ xp̄iane religiōis ꝛ noīs dignitatē, ꝛ ſue legis vel ſui ppoſiti normā aut regulariter prohibita neglexerint. Tranſgreſſores em̄ ſpōte legis ſue, eiuſq; violatores, apoſtate noianꝭ. oīs em̄ apoſtata refutādꝰ eſt ante reuerſionem ſuā: nec in accuſationē recte agētiū aut teſtimoniū ſuſcipiendus eſt.

I tem Pius papa.

¶ A ſuo propoſito diſcedentes ſunt infames.

S I q̄s a vero ppoſito retrorſum exorbitauerit ꝛ iuſſa apoſtolice ſedis libenꝭ tranſgreſſus fuerit, infamis[a] efficiꝭ. Reprobari ergo oportet eoꝝ redargutiones qui in recta fide ſuſpecti ſūt. Fides aūt ꝛ conuerſatio primū ſcrutāda eſt: ꝛ deinde qui irreprehenſibiles apparuerint, ſunt recipiendi, et non prius.

I tem Calixtus papa.

¶ Inceſtuoſi, ꝛ non legitime coniūcti, ſacerdotes et legitime coniunctos accuſare non poſſunt.

C Onſanguineoꝝ ꝯiunctiones nec legitime ſunt, nec manere poſſunt: ſed ſunt repellēde. Quiſquis ergo nō legitime ꝯiunctus, vel abſq; dotali[b] titulo ac benedictione ſacerdotis conſtat copulatꝰ: ſacerdotes vel legitime ꝯiunctos criminari, vel in eos teſtificari minime poteſt: qm̄ oīs inceſtus macula pollutus infamis eſt: et accuſare ſupradictos nō pmittiꝭ. Non ſolum ergo hi ſunt repellēdi, et infames efficiūtur: ſed etiā omnes eis conſentientes[c].

¶ Similiter de raptoribus, vel eis qui ſeniores impetūt: fieri cenſemus. Hos enim leges ſeculi interficiūt: ſed nos miſericordia preeunte ſub infamie[d] nota ad penitentiā recipimus. I dem.

¶ Qui non ſunt recipiēdi in accuſatione.

C Onſpiratores[e] in nullius accuſatione ſunt recipiēdi: nec eoꝝ vel anathematizatorum vox vllum nocere aut ledere poteſt.

I tē Stepha. pa. De eodē.

N Ullus anathematizatorū ſuſcipiatur: nec a quoq; credantur[f] que ab eis dicunꝭ vel conſcribunꝭ. Eos dico anathematizatos eē q̄s ep̄i ſuis ſcriptis[g] anathematizauerunt: aut eorum[h] ſtatuta anathematizant[i].

I tem Fabianus papa.

¶ Anathematizati, nullos accuſare non poſſunt.

Secunda pars incipit ibi, Similiter.
b ¶ Dotali titulo. ſm quoſdā dos adeo requiritur in matrimonio, vt ſine ea matrimoniū nō teneat. arg. ad hoc.xxx.q.v.nullū. ſed verius eſt ꝙ teneat. C. de nupt. ſiue imperialis.§.is aūt. tn̄ preſumiꝭ non eſſe matrimoniū: vt.xxx.q.v.aliter.

Dotale iſtrumentum ſine dote tenet.

c ¶ Cōſentiētes. approbādo / defendēdo, patrocinium preſtando: quo caſu nō minꝰ peccat ꝙ faciēs.ij.q.j.notum. immo magis peccat.xxiij.q.iij. qui aliorum.
d ¶ Sub ifamie.§.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit. C. de rapto. vir.l.vna.ſi.§. xxxiij.q.ij.q̄cūq;.
d ¶ Sub ifamie. quare ſit hoc intelligendū dixi.§.ij. q.iij.§.hic colligitur[†].§.iiij.qō.j.§. definimꝰ. Itē pꝫ hic ꝙ ſm canones ipm factū ifamat.§.e.q.v.ꝯſtituimꝰ.

† Dic pꝫ glo. ꝙ iſte.§.v.q. c̄ñ. tiᵒ c.§.e.q. hi q. loquūtur de infamia ꝑ ſniam irrogata: tūc ipſe no. ex deſimo. ex diligētia.

C Onſpiratores. ¶ Caſus. Conſpiratores et anathematizati, nō poſſunt aliquē accuſare.
e ¶ Conſpiratores.xj.q.j.ꝯſpirationū.ꝛ.c.ꝯiurationū. nec ad denunciationē admittūꝭ ex de acc. cū oporteat, ꝛ de ſi. licet.
N Ullꝰ. ¶ Caſus. Anathematizatꝰ nō recipiꝭ in accuſatiōeꝫ. Et dꝛ anathematizatus quē ep̄us ſuis līis anathematizat vl̓ qui incidit in canonē late ſentētie.
f ¶ Credanꝭ. ar. cōtra.xxiij.q.viij. vt pridem.
g ¶ Scriptis. i. ꝑ ſcripta nūciant vitādos. et ſic aliq̄s pōt abſentē excōicare ꝑ ſcripturaꝫ: vt.§.ij.q.v.quanto. et arg. ff. de teſta. ſeruus.

Excōicari pōt abſens per ſcripturā.

h ¶ Aut eorū. ſi. de ſen. excō. nup.
i ¶ Anathematizant. vbi eſt canon late ſententie.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clericus. ¶ Caſus. Queſitū fuit an clericus qui ſuū epiſcopū per calūniā accuſauit vel inſidiator ei extitit, repellatur ab accuſatione. Et dicitur ꝙ ſic: quia infamis effectus eſt, et depoſitus tradi debet curie ſeruiturus.

a ¶ Accuſauerit. calūnioſe, ne ſit cōtra.ſ.ij.q.vij.qua propter.

b ¶ Curie tradi. non ſtatim: ſ; tunc cū eſt incorrigibilis: vt ex. de iudi. cum non ab homine. xj.q.j. ſi quis ſacerdotum.

Ex iſto textu pōt inferri queſtiones ad preſentia tra hi. con= cor. tex. in l. ſā= cim⁹. C. de ſac. ec. tex. ē ſing. in ca. a q̄. de cōſe. eccle. vl' alt.

Hi qui. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ qui ſuos epiſcopos iniuſte perſequūtur, ⁊ per calumniā a ſuis ſedibus remouere conātur, nō poſſunt ſuos epōs accuſare, vel in eos teſtificari: q: infames ſunt, ⁊ exilio digni iudicantur, licet a morte prohibeant dicente dño. Nolo mortē pctōris ⁊c. Hoc autē verbum quos non humanis ⁊c. ſ. queſ. vij. fuit expoſitū in. c. placuit eorum.

Ex toto: ita ꝙ p ec= cleſiam iam nō pōt cor= rigi ſm hu. de hoc no. et ꝺ in= di. at ſi j gl. vl.

c ¶ Hi qui. et ſi a morte corporali.

d ¶ Et exilio. Ergo iudex eccleſiaſtic⁹ poteſt in exiliū mittere: vt. l. diſt. accedēs. lxiij. diſ. in ſynodo. j. p= xi. q. c. iij. in fi. vel ponitur exilium p carcere monaſterij: vt. ij. queſt. j. in primis.

Iudex eccleſie poteſt i exiliū mittere.

Omnes quos ſanctorū patrū ſtatuta tam preteritis ꝗ̄ futuris temporibus anathematizāt: ſubmouem⁹ et ab oīm fidelium accuſatione alienamus.

Item Stephanus papa.

¶ Clericus q̄ epiſcopū accuſauerit, infamis efficitur.

Cleric⁹ ꝓ̄ quo q̄ epiſcopū ſuum accuſauerit[a], aut ei inſidiator extiterit, nō eſt recipiēdus, q: infamis effectus eſt: et a gradu d; recedere, ac curie[b] tradi ſeruiturus.

Item Alexander papa.

¶ Infames ⁊ exules fiāt qui epōs perſequuntur.

Hi qui[c] epōs ſuos perſequuntur, ⁊ amouere nitūtur iniuſte cōtra aplīcam authoritatem: etſi a morte ꝓhibentur, dicente dño: Nolo mortē pctōris, ſed vt cōuertatur ⁊ viuat: ꝑpetua tñ ꝓculdubio notātur infamia, ⁊ exilio[d] digni iudicanꝫ finitimo, de q̄bus a tēporib⁹ aplōꝝ ⁊ infra tenem⁹ atq; decreta habem⁹. Eorū accuſandi epōs, vel teſtificandi vocem obſtruimus, quos non humanis ſed diuinis actibus mortuos ſcimus.

Item zepherinus papa.

¶ Detractores, et inimicorū actores, epōs non accuſent.

Detractores[e], q̄ diuina authoritate eradicādi ſūt, ⁊ actores īimicoꝝ[f] ab epāli ſubmouem⁹ accuſatione vel teſtionio. Itē Eutician⁹ pa.

¶ Infamis vel ſacrileg⁹ religioſum chriſtianum accuſare non poteſt.

Nulli vnq; infami aut ſacrilego de quocunq; negocio liceat aduerſus religioſum chriſtianū (ꝗ̄uis humilis[g], abiecta, ſeruiliſq;[h] pſona ſit) teſtimoniū dicere: nec de q̄libet rōne vel inſcriptione chriſtianum impetere.

Notandū vero eſt ꝙ aliꝺ ſit excōmunicatio, et aliud anathematizatio. Unde Io. papa. viij. ſcribit cuidam epō,

¶ Aliud eſt excōmunicatio, aliud anathematizatio.

Engeltrudā vxorē Boſonis noueris, non ſolū excōmunicatione q̄ a fraterna ſocietate ſeparat, ſed etiā anathemate[i], qꝺ ab ipſo xp̄i corpore (qꝺ eſt ecclīa) recidit, crebro percuſſam eſſe.

Unde datur intelligi ꝙ anathematizati intelligendi ſunt nō ſimpliciter a fraterna ſocietate, ſed etiā a corpore chriſti (qꝺ eſt eccleſia) oīno ſeparati.

Detractores. ¶ Caſ⁹. Dicitur hic ꝙ illi qui detrahūt aliis, ⁊ q̄ inter alios diſcordias ponunt, remouēdi ſunt ab accuſatione ⁊ teſtimonio epiſcoporum.

e ¶ Detractores. j. vj. q. j. deteriores.

f ¶ Inimicorum. i. inimicitiarum.

Nulli. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ nullus infamis vel ſacrilegus poteſt religioſum vel chriſtianum accuſare, vel cōtra eū teſtificari: quāuis chriſtianus ille ſit vilis vel ſeruilis perſona.

g ¶ Humilis. ergo videꝫ ſi infamis vult agere ciuilr ꝙ nō audiꝫ. ſ; itellige vel. p. i. vl' loquiꝫ de excōicato.

h ¶ Seruiliſq;. ergo loquiꝫ de criminali cauſa: q: ſeruus in cauſa ciuili ſe defendere nō poteſt, ſ; in criminali poteſt: vt. ff. de accu. ſeruos. ⁊ l. eos. §. ſeruos.

Quod ſeruum ... vt ... q. ... nolb⁹.

¶ Notandū vero. ¶ Caſus. Supra in ca. cōſpiratores. ⁊ ca. nullus. ⁊ ca. ſequenti facta fuit mentio de anathemate. ideo Gratia. ponit hic hunc. §. vt aſſignet differētiam inter excommunicationem ⁊ anathema. ⁊ ad hoc inducit ſequens ca.

Engeltrudam. ¶ Caſus. Ad ſuggeſtionē. Engeltrude vxoris Boſonis Lothari⁹ dimiſit Tebergam, et ſuperduxit Engeltrudam. ꝓpter quod Ioan. papa remouit eam, non ſolū a fraterna ſocietate, i. a cōmunione ſacramentorū: que minor excommunicatio dicitur: ſ; etiā a corpore chriſti, id eſt a communione fideliū: que anathema. i. maior excōicatio dicitur.

i ¶ Anathemate. anathema eſt maior excōmunicatio xj. q. iij. nemo epiſcoporū. Et eſt hic differētia iter maiorem et minorem excommunicationē: vt. xj. q. iij. audi. v. q. ij. preſenti. xvij. q. iiij. quiſqs. Eſt etiaꝫ hic arg. ꝙ ſepius quis poteſt excōmunicari xj. q. iij. c. excellentiſſimus. ⁊ ca. oīs. xij. qōe. ij. de viro. lxxxvij. diſt. eos q̄. extra ꝺ poſtu. prela. ad hec. in parte deciſa. ⁊ ꝯfirmatus poteſt ampli⁹ cōfirmari. xj. q. iij. qꝺ predeceſſor. et qui in ſordib⁹ eſt, ſordeſcat adhuc: vt. xlvij. diſt. c. vlt. Sed ꝯtra. xxiiij. q. j. c. j. Iteꝫ nihil ad nos de his qui foris ſunt. ij. q. j. multi. ⁊ vltra excōmunicationē eccleſia nō poteſt quid facere. extra de iudic. cum non ab homine. Item qui mortu⁹ eſt, interfici non poteſt, ſ; anathema eſt eterna mortꝫ dānatio. xj. q. iij. nemo epiſcoporū. Itē qui eſt extra eccleſiā, non poteſt eſſe magis extra: vt. xj. q. iij. omnis. Item argu. contra ff. de verbo. obli. qui bis. item meldendus dixit: qui ſemel eſt excōmunicatus, non poteſt amplius excōmunicari, ſed denunciari poteſt excōmunicatus: ⁊ ſic intelligit omnia iura vbi quis ſepius videtur excommunicari. Sed obiicitur ei ꝙ ſm hoc excōmunicatus erit melioris cōditionis ꝗ̄ nō excōmunicatus: inſtat in iudeo, quia licet iudeus non poſſit excōmunicari, non tamen eſt melioris cōditionis ꝗ̄ chriſtianus. Ego credo ꝙ excommunicatio duos habet effectus: vnum eiiciēdi ex=

Anathema.

De his excōicationib⁹ ſcꝫ maiori et minori plene no. ex ꝺ ſen. excom. ſi quē. et xj. q. iij. ſi inimic⁹. Ar. Ideꝫ tenet gl. not. et ibi Cyp. ⁊ Pet. in l. ij. C. qn̄ tu. vel cu. ⁊ gl. i. l. aut dānū. §. ſi nos. ff. de pe.

Excōi‑catiōis duo ſūt effect⁹.

tra eccleſiam, ⁊ alium detinēdi extra. Et licet excōmunicatio non poſſit conſequi primū effectum in excōmunicato, tamen cōſequitur ſcdm. Itē nunquid tot erunt abſolutiones, quot fuerunt excōmunicationes? † ⁊ videtur ꝙ vna abſolutione oēs excōmunicationes tollātur: vt ar. ff. de acceptila. l. plurib⁹. ⁊ l. ſi ex pluribus. vel ꝙ ſaltem vltima confirmet oēs precedētes: vt. ff. ꝯmunia prediorꝫ. eſt receptum.

† Adde no. per Bar. in l. de pupillo. §. ſi pluribus. ff. de ope. no. nū. Bal. in l. ñ. C. ð nup.

¶ Unde. ¶ Caſus. Cōcludit Gratianus ex ſupradictꝭ ꝙ anathematizati intelliguntur in ſuperiorib⁹ ca. nō ſolum qui excommunicati ſunt minori excōmunicatione, ſed etiā maiori.

¶ Queſtio. v.

Quod v̄o⁹ teſtes ð domo accuſatorꝫ ꝓducēdi non ſint, ⁊ ꝙ vox inimicorꝫ nō ſit audiēda, multorū authoritatib⁹ ꝓbatꝫ. Ait enim Caliⱌtus papa.

¶ Cōſanguinei ⁊ familiares aduerſus extraneos teſtimonium non dicant.

Onſanguinei accuſatoris aduerſus extraneos teſtimonium non dicāt: nec familiares[b] vel de domo prodeuntes[c]: ſed ſi voluerint et inuicem conſenſerint, inter ſe parentes[d] teſtificētur, ⁊ nō in alios.

Item Anacletus papa.

¶ Nup inimici, accuſatores vel teſtes eſſe non poſſunt.

Accuſatores et teſtes eſſe non poſſunt q̇ ante heſternū[e] diem aut nudiuſtertius inimici fuerūt: ne irati nocere cupiant, ne leſi ſe vlciſci velint. Jnoffenſus igitur

Quod vero. ¶ In hac q̄ſtione probatur ꝙ inimici, cōſanguinei, crimīoſi, gratioſi, ſerui, liberti, familiares nō poſſunt eſſe teſtes, nec accuſatores, nec iudices: et hoc probatur per. xiiij. authorita. Joan. de fan. ⁊ non diuiditur.

¶ Caſus. Hic intitulatur quinta queſtio, qua querit an teſtes de domo accuſatorum ⁊ inimici ſint audiendi. Et probatur per ſequētia ca. ꝙ non niſi in cauſa matrimoniali: vt. xxxv. q. vj. c. j.

a ¶ Quod v̄o. Domeſtici ſunt libertus, colonus aſcriptitius. C. de his qui ad eccle. confu. l. vlt. §. ſane. item mercenarius. ff. de penis, reſpiciendū §. furta. itē omnes q̇ ſunt de familia alicuius, ſiue ſint liberi, ſiue nō, domeſtici intelligunt. ff. de edil. edic. ediles §. familie. Large tamen dicuntur familiares omnes qui habitāt cum aliquo. vt extra de teſti. in literis. † extra de of. deleg. inſinuāte. vnde cum vxor dicatur de familia: vt. ff. ad ſyl. l. j. §. ſi vir. domeſtica eſt. ⁊ arg. C. de re mi. quicūqꝫ. lib. xij. ⁊ vxor dicitur domeſtica. xlvij. diſtin. §. neceſſe. arg. contra. C. de queſtionibus. l. iij. Item domeſtici ſunt qui ſunt in eiuſdē poteſtate: vt inſtit. de teſt. §. in teſtibus. item propinqui. C. de emenda. ſeruo. l. j. Hoc etiam notandum ꝙ amicus non poteſt eſſe teſtis: vt. j. proxima cauſa. q. iij. §. itē teſtium fides: nec cui imperari poteſt ratione patrie vel dominice poteſtatꝭ: vt iiij. q. iij. §. item in criminali. Item inimicus capitalis nunqꝫ admittitur: ſed ſi eſt inimicus alia de cauſa, admittitur: ſed tempore diſputationis diſquiretur, an ſit ei credēdū. in auten. de teſti. §. ſi vero odioſus. col. vij. Item cōſanguinei omnes ſm Alanum poſſunt admitti ſi tales appareant qui veritatem gratie preponant. iiij. q. iij. §. eos teſtes. ſed hoc non credo verū, cum etiā iudex propter hoc poſſit recuſari. extra de app. poſtremo. extra de offic. iudi. dele. cauſam que. Sed in cauſa matrimonij admittuntur conſanguinei. xxxv. q. vj. c. j. ⁊. ij. ⁊ arg. ff. de proba. etiam maritis. extra qui ma. accu. poſ. videtur. quod verum eſt vbi agitur de conſanguinitate probanda vel improbanda, alꝭ repellerent quaſi ſuſpecti: vt extra de teſti. ſuper eo. Jo. Sed certe male dixit Joānes, qm̄ parentes bene admittūtur ſuper federe matrimonij: vt in illa decre. ſuper eo. ⁊ i decre. videtur. in fi. ⁊ ita ſeruatur de facto. B.

† Ubi de hoc. Ui de ꝙ di xi. iiij. di. q̇ ex famꝭ in prin.

¶ Onſanguinei. ¶ Caſus. Cōſanguinei accuſatorum, vel familiares eorum, vel de domo ſua prodeuntes contra extraneos teſtificari non poſſunt: ſi tamen partes conſenſerint, conſanguinei inter ſe teſtificentur, ⁊ non in alios.

b ¶ Nec familiares. ff. de verbo. ſignifi. ꝓnunciatio. §. j. et. l. ſequen. ⁊ ff. ð fur. ſi libertas extra de teſti. in literis.

c ¶ Prodeūtes. tēpore iudicij: q ex hoc ſuſpect⁹ eſſet iudex. ff. ad. l. Jul. de amb. l. j. in fi. ſimiliter qui ꝓdijt de domo iudicis, non poteſt eſſe teſtis alterius: vt iiij. q. iiij. ca. vlt.

d ¶ Parentes. j. iiij. q. iij. §. parentes contra. Sed illud intellige de remotis parentibus, iſtud de vicinis. Uel illud de collateralibus, iſtud de deſcendentibus vel aſcēdentibus. Contra collateralem enim non cogitur quis teſtificari vſqꝫ ad quartum gradum: vt. iiij. q. iij. §. lege Julia. et hoc intelligunt quidam in criminalibus cauſis tantū. Sed in ciuilibus (vt dicunt) licite admittitur cōtra fratrem frater, ⁊ pro ipſo: quia nulla lege eſt prohibitum, et edictum de teſtibus eſt prohibitorium: vt. ff. de teſti. l. j. Item quia in priuatis iudicijs filius poteſt habere patrem iudicem: vt. j. e. q. vij. §. cognitores. ⁊. ff. de iud. l. in priuatis. Jo. ego hoc non credo, quia propter ꝯſanguinitatē aliquis recuſatur: vt extra de appel. poſtremo. poteſt tamen dici ꝙ collaterales admittātur poſt tertium gradum, ea ratione quia vſqꝫ ad gradum illū non cogūtur inter ſe dicere teſtimoniū. Domin⁹ hug. dicebat ꝙ fili⁹ poteſt habere patrem iudicem, niſi recuſetur, quia recuſari poteſt: vt. d. c. poſtremo. B. Sed quid ſi teſtis eſt conſanguineus illius pro quo inducitur, ⁊ illius contra quem inducitur? Satis videtur ꝙ tunc par affectionis cauſa ſuſpitionem fraudis excludit. ff. de ri. nup. non ſolum §. j. Uel videtur ꝙ in ciuili cauſa admittuntur conſanguinei, ſiue propinqui, ſiue remoti in teſtimonium, licet non poſſint eſſe iudices: minor enim cauſa repellit iudicem qꝫ teſtem: vt dicitur j. e. accuſatores. hoc ideo, quia facilius haberentur mille iudices qꝫ vnus teſtis. ad hoc facit extra de appel. poſtremo.

Teſtificari ꝯ collaterales nemo cogit.

¶ Ccuſatores. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Anacleto vtrū illi qui ante heſternum diem vel nudiuſtertius fuerūt inimici, ſint in teſtimoniū admittēdi. Et rñdet ꝙ nō, ne leſi ſe velint vlciſci: quare querēdi ſunt teſtes inoffenſi, ⁊ nō ſuſpecti. Et dic, ante heſternū diem generaliter ꝓ preterito tēpore ponit: nudiuſtertius ꝓ die tertia. i. nunc eſt tertia dies.

e ¶ Heſternū. arg. ꝙ repellit accuſator ⁊ teſtis eque per preteritas ſicut ꝑ preſentes inimicitias. ſic. vj. q. j. qui crimen. ⁊ hoc in memoriam prioris offenſe: vt. ff. de decur. l. vlt. ff. de queſtionib⁹. l. vnius §. ſeruus. Et eſt hic ar. ex recentia tēporis aliquid preſumendū eſſe: vt xxxj. q. j. ſi quis viuente. l. diſt. ſi qua femina. Sed nunquid quelibet inimicitie repellant? Videtur ꝙ tantum

Inimicitie repellūt ab accuſando ⁊ teſtificando.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

accuſatorum et teſtium affectus querendus eſt, ⁊ non ſuſpectus. Item Symmachꝰ papa.

¶ De eodem.

Accuſatoribꝰ vero inimicis, vel de īimici domo prodeūtibus, vel qui cum inimicisᵃ morātur, aut ſuſpecti ſunt, non credatur: ne irati nocere cupiant: ne leſi ſe vlciſci velint. ¶ Si quis hec que hodie in ſancta ſynodo prohibita ſunt, infringere tentauerit, aut voluntarie tranſgredi p̄ſumpſerit: ſi clericus eſt, gradu ꝓprio penitus careat. ſi vero monachus aut laicus fuerit, ꝯmuniōe priuetur: ⁊ ſi nō emēdauerit vitiū anathemate feriatur. Secretas vero inſidias vel manifeſtas pontificibꝰ a quibuſcūq; illatas, vel ea que huiꝰ ſancte ſynodi ſentētia ꝯplectitur, ſi quis ad eccleſiaſticā pertuleritᵇ notitiā, potiatur honore: ⁊ hi qui aduerſa eis moliunt (ſicut a ſanctis patribꝰ dudū ſtatutū eſt, ⁊ hodie ſynodali ⁊ apl'ica authoritate firmatū) penitꝰ abijciant: ⁊ exilio (ſuis oībus ſublatis) perpetuo tradantur.

Itē Pontianꝰ ſancte et vniuerſalis eccleſie epiſcopus.

¶ Qui nō poſſunt eſſe accuſatores vel teſtes.

Suſpectos aut īimicos aut facile litigātesᶜ, et eos qui non ſunt bone cōuerſationis, aut quoꝝ vita eſt accuſabilis, ⁊ qui rectam non tenent ⁊ docēt fidem: accuſatores eſſe ⁊ teſtes, anteceſſores apoſtolici prohibuerūt: ⁊ nos eorum authoritate ſubmouemus, atq; temporibꝰ futuris excludimus.

Itē Euſebiꝰ epiſcopis Galliarum.

¶ Ab accuſationibꝰ clericoꝝ repellantur quos leges ſeculi non admittunt.

De accuſationibus clericorum ſuper quibus mandaſtis, ſcitote a tempore apoſtoloꝝ in hac ſancta vrbe ſeruatū eſſe, accuſatores ⁊ accuſationes quas exterarūᵈ cōſuetudinū leges nō aſciſcunt, a clericorum accuſatione ſubmotas. ⁊ c̄. Idcirco et nos ſequentes patruꝫ veſtigia, pro ſaluatiōe ſeruorum dei quaſcunq; ad accuſationes perſonas leges publiceᵉ nō admittunt, his impugnādi alterum ⁊ nos licētiam ſubmouemus: et nulle accuſationes audiantur a iudicibus eccleſiaſticis que a legibus ſeculi prohibentur.

Item pelagius papa.

¶ Alienigene, et quos diuine voces mortuos appellant: epiſcopos accuſare non poſſunt.

Canonica ſanctorū patrum ſtatuta ſequentes, atq; roborantes: omnes infames, cunctoſq; ſuſpectos vel inimicos, et eos qui non ſunt eorum gentisᶠ, vel

criminales ⁊ capitales: vt extra de ſimo. per tuas. in fine. † et inſti. de excu. tu. §. inimicitie. et. ff. de arbi. licet nam non quilibet amicus repellitur, ſed ſolum ille qui maxima familiaritate coniunctus eſt. ff. de verb. ſigni. l. ate §. amicos. Item lex dicit q propter leues inimicitias non extinguitur legatū, ſed propter graues: vt. ff. de adimē. leg. l. iij in fi. E cōtra videtur q iimicitie nō ſolū capitales ſed etiā alie repellant quia ab accuſatione repellitur quis propter ciuilē controuerſiam. extra de reſti. ſpolia. itē cum quis. nec etiā tales iimici admittuntur ad purgādum: vt extra de purga. cano. cum in iuuentute. in fi. Tu dicas q ſemp inimicus repellit, niſi ſint leues ⁊ modice inimicitie: argu. extra de ſimo. licet hely. ⁊ hoc relinquitur inquiſitioni iudicis quales iimicitie repellant: vt in auț. de teſti. §. ſi vero dicatur. coll. vij. et. iiij. queſtio. iij. §. ſi qs teſtibꝰ. De tali inimico dicit lex q nō ſemper repellitur quis ꝓpter inimicitias: ſꝫ iudex eſtimabit an ei credi debeat vel non. ff. de queſtionibꝰ. l. j. §. queſtionē. in fi. Et eſt ſimile. ff. de excuſa. tut. ꝓpter litem. Joan.

Accuſatoribꝰ. ¶ Caſꝰ. Hoc capit. diuiditur in duas ptes. In prima parte dicit q ſynodus ꝓhibuit vt accuſatoribꝰ inimicis: vel qui cum inimicis morātur: vel de domo inimici prodeuntibꝰ, vel ſuſpectis nō credat volentibus accuſare: ⁊ ſi quis ꝓhibita infringere tētauerit, ſi eſt clericus, deponat: ſi monachꝰ vel laicus, excōmunicetur. In ſcđa parte dicit q qui pōtificibꝰ illatas ſecretas vel manifeſtas inſidias ad eccleſiaſticā notitiā pertulerit puniendo et condēnando ea que huiuſmodi ſententia complectitur, potiatur honore. Illi vero qui aduerſus eos moliuntur, deponantur, et rebus ablatis perpetuo tradantur exilio.

a ¶ Inimicis. C. de inoffi. teſta. l. iberi. vbi filius exheredare pōt matrē ſi copulauerit amicitias cū ſuis iimicis: vt ex̄ de accu. cū oporteat. ex̄ de app. ex iſinuatiōe.

b ¶ Pertulerit. Admonitione premiſſa ſi in modum denūciationis agitur: al's eſſet ꝓditor criminis. ij. q. j. ſi peccauerit. ſi autem in modum accuſationis, nō eſt neceſſaria admonitio. ex̄ de ſimo. licet hely. Et habet hic q remunerat accuſator. ſic. lxxix diſt. ſi quis papa.

Suſpectos. ¶ Caſꝰ. Hic enumerant ſeptē genera perſonaꝝ qs apoſtolici ⁊ papa ſtatuerunt eſſe remouēdas ab accuſatione † ⁊ teſtimonio deferendo: qꝛ teſtes eē nō pn̄t

c ¶ Litigantes. id eſt litigioſos: q ſm apl'm nō ꝓmouētur, xlvj. di. §. j.

De accuſationibus. ¶ Caſus. Epiſcopi Galliarum queſierūt ab Euſebio papa q accuſatores non admittātur ꝯ clericos. Qui rn̄dit dicēs q illi nō admittūt a tpe apl'orū i ciuitate rōana qs leges ſcl'i nō admittūt nec nos eos admittimus veſtigia patrū ſeqn̄tes dt Euſebiꝰ: nec iudices tales r̄cipiāt

d ¶ Exteroꝝ. i. romanoꝝ. Sꝫ q̄re vocat eos exteros cū eccl'ia eos approbet vt. x. di. p totū? Rn̄deo: qꝛ gallicꝫ loqt, q leges illas nō tenēt. Sꝫ. xij. q. ij. cū deuotiſſimā. vbi papa regie frā coꝝ lōbardā nō romanā legē inducit. Alia litera, exterarū cōſuetudinū.

e ¶ Publice. i. ſeculares. ‡

Canonica. ¶ Caſꝰ. Hic enumerant. viij. gn̄a hoim q oino remouēt ab accuſatione epoꝝ, īfames ⁊ c̄. ltā q iſta tria, fides vita ⁊ libertas ꝓ vno gn̄e ponant.

f ¶ Gētis. de ignotis ‡ loqt, q nō ꝓmouent. xxiij. diſ. qm̄. xcviij. di. p totū. al's iniquū eſſet qđ hic dicit q theutonicus non poſſet teſtificari contra gallicum.

Filius matrem quandoq; pōt exheredare.

Admonitio quandoq; ē neceſſaria: quandoq; non.

† Cōc. tex. i. l. j. ⁊. ij. et ꝑ totū ti. ff. et C. de accu.

‡ Sub. qꝛ p̄ ceteris de publicis iudicijs tractāt ſm H. et L.

‡ Sub. p̄ſus ſ. quoꝝ vita ⁊ libertas neſcit, nec fides ſm H. ⁊ L.

vbi de / hoc et / ... ac / .cum / oporte- / at. ⁊ eē / vt lite / nō con- / teſt. ac- / cedēs. i / glo. ſed / nonne. / Archi.

a ¶ Mortuos. in peccatis: vt. ij. q. vij. placuit. Jo.

Accuſationes. § Caſus. Lex diuina repellit omnes accuſationes et accuſatores, ⁊ eorum negocia: id eſt teſtimonia que ſeculares leges nō admittunt: et generaliter oēs laici repellūtur/cū ſint inferiores, et a clericis nolūt accuſari.

g ¶ Malefici. Qui faciunt ne viri poſſint cognoſcere vxores ſuas: vel q̄ volunt futura ſcire. ⁊ hoc eſt crimen publicū. C. de paga. ſa. ⁊ tem. co. l. ij. et vlti.

h ¶ Qui falſum. Extra de ordi. cog. cum dilectus. contra. Sed ibi non fuit lata ſententia cōtra teſtem: ſed contra reū. Si vero contra teſtem/ ſecus eſſet. contra pbri teſtē enim poteſt ferri: vt. C. de teſt. nullum. in fi.

quorū fides et vita aut libertas neſcit, et qui nō ſunt bone cōuerſationis, vel quorū vita eſt accuſabilis, ab omni accuſatione epōrū fundit⁹ ſubmouemus. Sil'r ⁊ oēs quos diuine leges mortuos[a] appellāt, ſubmouendos eſſe ab eadē accuſatione ⁊ publice pnie ſubmittendos iudicamus.

Itē ex ſynodo Romana habita ſub Adriano papa.

¶ A clericis repellantur accuſationes quas leges ſeculi non aſciſcunt.

Accuſatiōes et accuſatores atq; eorū negocia[b] q̄ ſeculares nō aſciſcūt leges: diuina ac ſynodica funditus[c] a clericis repellere authoritate cēſemus: quia indignum eſt ſuperiores[d] pati ab inferioribus que iferiores ab eis pati deſpiciunt.

Item Stephanus Romane eccleſie eps oibus epis.

¶ Nec ſeruus, nec libertus, nec infamis epiſcopos accuſare preſumant.

Accuſatores ⁊ accuſationes q̄s leges ſeculi non admittūt, ⁊ anteceſſores nr̄i ꝓhibuerūt, ⁊ nos ſubmouemus. null⁹ alienigena aut accuſator fiat eorum aut iudex. vnde et de Loth ſcriptū eſt. Ingreſſus es vt aduena: nūquid vt iudices[e]? Accuſator autem noſtrorum nullus ſit ſeruus aut[f] libertus, nullaq; ſuſpecta aut infamis perſona.

Item Euſebius papa.

¶ Infames q̄ ad ſortilegos ⁊ diuios ꝯcurrūt, nec accuſatores nec teſtes eē pñt.

Conſtituim⁹ cū oibus qui nobiſcum ſunt epis, vt homicide, malefici[g] fures, ſacrilegi, raptores, adulteri, inceſti, venefici, ſuſpecti, crimino ſi, domeſtici, periuri, ⁊ qui raptum fecerūt, vel qui[h] falſum teſtimoniū dixerunt, ſeu q̄ ad ſortilegos diuinoſq; concurrūt: ſimileſq;[i] eorū nullaten⁹ ad accuſationem vel ad teſtimoniū ſint admittendi, q: infames[k] ſunt: et iuſte repellēdi q: funeſta eſt vox eorum.

Item Julius papa.

¶ Suſpecti aut gratioſi ad accuſationē nō admittantur.

Similr in prefixa ſynodo eſt decretum ne ſuſpecti, aut infames, aut criminoſi, aut gratioſi[l], aut calūniatores, vl' affines[m], vl' ſcelerati, aut facile litigātes ſuſcipiātur accuſatores: ſed tales q̄ oi vitio careant et ſuſpitione.

Item Felix papa.

¶ Qui inimicitiis ſtudet, vel facile litigat: nec accuſator, nec teſtis eſſe poteſt.

Nullus ſeru⁹, nullus libert⁹, nullus infidelis, nullus criminib⁹ irretit⁹, nullus calūniator, nullus qui inimicitiis ſtudet, null⁹ frequenter litigās ⁊ ad accuſandū vl' detrahēdū facilis, nulla infamis pſona, vel omnes quos ad accuſandū publica crimina leges publice nō admittūt, permittant epiſcopos accuſare.

Item Calixtus papa.

¶ Familiares, ſuſpecti, vl' de domo prodeuntes non recipiantur in accuſatione.

Accuſatores vel teſtes ſuſpecti nō recipiant, nec familiares vel de domo ꝓ

b ¶ Negocia. id eſt teſtimonia.

c ¶ Fūditus. regulariter ꝯtra clericos nō admittūtur laici. ẜ. ij. q. vij laicos. ⁊ c. ſicut.

d ¶ Superiores id eſt clericos.

Accuſatores § Caſus. Omnes remouet Stephanus ab accuſatiōe quos leges ſeculi repellunt/⁊ apoſtolici ꝓhibuerunt. ⁊ hoc in prima parte. In ſcōa q̄ incipit ibi, Nullus. dicitur ꝙ nullus alienigena ſit epiſcoporum accuſator vl' iudex. ⁊ hoc probatur authoritate veteris teſta. Item nullus ſeruus/nullus libertus, ⁊ nulla ſuſpecta vel ifamis pſona accuſet nr̄os.

e ¶ Ut iudices. A dictis ergo malorum poſſum⁹ argumētari. xxxvij. diſt. ſi quid veri.

f ¶ Aut libert⁹. Qui nō poteſt ordinari niſi pleno iure ſit emancipatus. liiij. diſt. quicūq;. ergo nec teſtari nec accuſare vt. ij. q̄one. vij. ipſi apoſtoli. ⁊ capitu. teſtes.

Adde ꝙ nat⁹ i extraneo territorio proprie dr alienigena. l. j. C. de eman. libe.

Conſtituim⁹ § Caſus. In hoc capitulo enumerantur. xv. genera hominū qui ab accuſatiōe vel teſtimonio repelluntur, quia infames ſunt, et vox eorum eſt funeſta in talib⁹. Sequēs capitulum patet, in quo enumerantur. viij. gn̄a hominum qui ab accuſatione vel teſtimonio repelluntur.

i ¶ Simileſq;. Alij addunt. j. vj. q. j. quicūq;. ⁊ cap. infames.

k ¶ Quia infames. Hec non referas ad oia ſupradicta: q: ſuſpecti ⁊ domeſtici nō ſunt ifames. Et ita eſt arg. ꝙ verbum ſequens in priuilegiis non refertur ad oia ſupradicta ſic de cōſe, diſti. ij. cū omne. ſimile ff. de in rem verſo. ſi pro patre. §. idē. ff. de lega. j. l. talis ſcriptura. §. vlti. ⁊ l. ſi ſeruus pluriū. §. vlti. Arg. cōtra extra de do. cū dilecti.

no. v. q. vj. cap.

ꝑ. viij. de hoc.

Similiter.

l ¶ Aut gratioſi. id eſt adulatores. xlvj. diſtin. clericus. j.

l ¶ Aut gratioſi. vt. j. ea. accuſatores. C. de tranſact. preſes.

m ¶ Uel affines. j. ea. q. ix. abſens. ſimile. ff. de iniur. l. lex cornelia. i pn̄ci. tamē inter ſe bene admittentur affines: q: affinis poteſt accuſare affinem. C. de aboli. l. vltima.

Nullus. § Caſus. In hoc ca. enumerant. ix. genera pſonarū q̄ ab accuſatiōe eporum repelluntur.

Accuſatores ¶ Caſus. Queſitum fuit a Calixto vtrū poſſint accuſare vl' teſtificari ſuſpecti vl' familiares, vel de domo prodeuntes/vel vtrū conſan=

guinei eius ad teſtimonium admittãtur. Et reſpondet ꝙ non: qꝛ ꝓpinquitatis vel familiaritatis vel dñationis affectio veritatẽ impedire ſolet. Et carnalis amoꝛ et timoꝛ ⁊ auaritia/ſenſus hoim cõſueuit hebetare.

a ℭ Ac dñationis. Dñs em̃ aduerſarij non põt eſſe iudex. ex̃ de offi. deleg. cãm. immo ꝓpter dñm tota familia declinat iuriſdictionẽ alicui9 vt. C. ſi quacunqꝫ ꝓdit9. l. j. Scias tñ ꝙ minoꝛ cauſa repellit aliquem a iudicio ꝙ̃ a teſtimonio: nam iudex recuſatur ſi aduocatus partis aduerſe eſt commenſalis iudicis: vt extra de appella. ex inſinuatione. ſimiliter ſi iudex eſt ſuffraganeus aduerſarij, vel de terra aduerſarij: vt ex̃ vt lite nõ ꝯteſt. accedens. ij. Item ſi qñqꝫ appellaſti ab eo: vt extra de appel. ad hec.

Judex facili9 repellit ꝙ̃ teſtis.

hoc ẽ falſum vt ibi no. ⁊ ꝓbat ex̃ de offi. in. ca. j.

b ℭ Timoꝛ. xj. q. iij. quatuoꝛ. Jo.

O Mnes. ℭ Caſus. Omnes illi q̃ aduerſus patres carnales vel ſpirituales armãtur eos calũniando, ſint infames: nec recipiantur in accuſatiõe epoꝝ. Nec illi admittantur qui ex odio vel ex amicitia vł mala ſuſpitiõe ad accuſationẽ ꝓdeũt.

c ℭ Armant. cõuiciando vel infamando: vt. vj. q. j. ſacerdotes. Jo.

Sub. vł ſubuertendo, ꝑcutiendo, vel calũnioſe accuſando, ſm h.

ℭ Q ꝫ vo. ℭ Caſus. Reddit Grat. hic rationẽ quare inimici ab accuſatione repellunt: ſcilꝫ qꝛ ipſoꝝ calliditate innocens opprimi ſolet. Idem eſt de inimico iudice ⁊ ſuſpecto, a quo nullus eſt condemnandus/quãuis crimina ſint manifeſta: ⁊ ſi cõdemnatus fuerit/debet reſtitui: ſicut factum fuit de Anaſtaſio qui ab inimico patriarcha depoſitus fuit. Et ꝙ inimicus iudex eſſe non debeat/probatur ſequẽti ca.

Q Uod ſuſpecti. ℭ Caſus. Ignatius cõſtantinopolitanus patriarcha a quibuſdã ſuffraganeis ſibi ſuſpectis ⁊ inimicis fuit depoſitus authoritate ⁊ fauore Michaelis impatoris eius inimici. Sed Nicolaus papa hoc redarguens dicit ipſum Ignatium ab inimicis nõ debuiſſe iudicari. Et hoc ꝓbat duab9 rõnibus/⁊ duobus exemplis, et trib9 authoritatib9. Prima ratio eſt circa principiũ vbi dicit. Nam quid gratius. Scda ratio eſt circa finem vbi dr̃. Nã quodãmodo. Primum exemplum incipit ibi: Veniam9. Secundum ibi: Hinc ſanct9. Prima authoritas ẽ ibi: Qd prouide. Secũda ibi: Veniat. Tertia ibi: Et reuera.

deuntes: nec etiã ꝯſanguinei accuſatoꝛis aduerſus extraneos teſtimoniũ dicãt: qꝛ propinquitatꝭ ⁊ familiaritatis ac dñationis[a] affectio ꝟitatẽ impedire ſolet. Amoꝛ carnalis ⁊ timoꝛ[b] atqꝫ auaritia plerũqꝫ ſenſus hebetant humanos: et peruertũt opiniones: vt queſtum pietatẽ putent, et pecuniã quaſi mercedẽ prudẽtie.

Item Gelaſius papa.

ℭ Qui inimici vel ſuſpecti ſunt, et qui odio quoſlibet inſequuntur, ab accuſatione remoueantur.

OMnes q̃ aduerſus patres armant[c] vt patruꝫ inuaſores, infames eſſe cenſemus. hoꝝ ergo vitioꝝ authores vel patratores nõ ſunt in accuſationẽ põtificũ recipiendi, ſed penit9 repellẽdi: qm̃ iubent canonica decreta patrũ vt accuſatio vel teſtioniũ eoꝝ qui odio quoſlibet ꝑſequunt, vel q̃ inimici aut ſuſpecti habent, nullo modo recipiant.

Item Paſchaſius papa.

ℭ De eodem. ℭ Palea.

NUlli epoꝝ ab accuſatiõe ſua repellere liceat quos anteqꝫ ab eis ĩpeteretur, a ſua cõi familiaritate neglexerit ſepare. ℭ Qꝫ vo inimici ab hac accuſatione ꝓhibeant, inde eſt qꝛ eoꝝ calliditate innocẽtia frequenter opprimi ſolet. Sed cũ Anaſtaſius ſue cathedre reddi precipit: quia de inimicitia ſui patriarche cõqueſtus eſt: ptꝫ ꝙ etſi manifeſta crimina alicui9 ſunt, non tñ cõdemnãdus eſt accuſatione inimici.

Unde Nicolaus papa ſcribit Michaeli imperatori.

ℭ Qui inimici ſunt, iudices eſſe non poſſunt.

QUod ſuſpecti[d] ⁊ inimici iudices eſſe nõ debeant: ⁊ ipſa ratio dictat: ⁊ plurimis ꝓbat exẽplis[e]. ℭ Nã[f] q̃d gratius ⁊ amabili9 dare quis inimico põt, ꝙ̃ ſi ei ad impetẽdum[g] cõmiſerit quem ledere forte voluerit? Qd ꝓuide[h] cõſtãtinopolitana ſynodus canonũ ſuoꝝ ſexto dignoſcitur[i] ꝓhibere capl'o. ℭ Veniam9[k] et ad ſanctã calcedonẽſem ſynodum: et quid nobis de ipſo Anaſtaſio prhenoꝛũ referat epo, audiamus. Is em̃ antiſtes tertio euocatus: nõ quia occurrit, a ſuo patriarcha canonice[l] cõdẽnatus extiterat: ſed ſolũ[m] qꝛ cũ vocaret ad ſynodum, ꝙ inimicus eſſet eius ipſe qui iudicabat[n] clamauit a ſancta Calcedonenſi ſynodo ad cauſas illatas ſibi examinandas reſeruat: ⁊ niſi denuo conuinceretur, recipere ꝓpriam iudicatur eccleſiam. Si Anaſtaſius a patriarcha ſuo depoſit9: quia de inimicitia eius conqueſtus eſt, itera-

d ℭ Qd ſuſpecti. ꝙ nõ ſit quis condemnãdus ab inimicis vel ſuſpectꝭ ꝓbatur duab9 rationibus. vna eſt in pñ. ca. altera in fi. Itẽ duobus exẽplis. ſ. calcedonenſis ſynodi, ⁊ Joã. chryſoſtomi. ⁊ tribus authoritatibus ꝯſtantinopo. ſynodi, et Gelaſij pape/et Juſtiniani imperatoris.

Cõc. tex. i. l. q̃ accuſare. lꝫ glo. videatur diſſentire cum ibi not. p do. C. d accu.

e ℭ Exemplis. a quibus licet argumẽtari. xx. diſtin. de quib9. C. de edi fi. priua. an in totum. ⁊. x. diſti. ſi in adiutorium.

f ℭ Nam quid. prima ratio.

g ℭ Ad impetendum. i. ad puniendũ vel iudicãdũ.

h ℭ Qd ꝓuide. pma authoritas.

i ℭ Dignoſcitur hoc neſcio vbi ſit.

k ℭ Veniamus. Primũ exemplũ.

l ℭ Canonice. Forte ideo dr̃ canonice, qꝛ tribus edictis citat9 erat vñ debuiſſet miſiſſe reſponſalem. Vel dic ꝙ ſufficit iſti ꝓteſtari ſuſpitionem: et quicqd poſt illam ꝓteſtationem fit, nõ tenet: ſicut ſi poſt appellationem eſſet factum. ex̃ de eo qui mitti. in poſ. cauſa rei ſer. cum ſicut. in fi. immo licet nõ proteſtetur/tamen ſi poſtea probat ſuſpitionem/caſſatur quod fit contra eum: vt extra vt lite non conteſta. accedens. j.

De hoc no. g. e. qõ. ij. epo.

m ℭ Sꝫ ſolũ. ergo cũ oꝛdinarius recuſat, nõ eſt neceſſe ꝓbare cauſam recuſationis: ſicut nec cauſa appellationis aſſignat tũc: licet hoc hodie coꝛrigatur: vt ex̃ de oꝛdina. appel. vt debitus. ⁊ ca. cum ſpeciali.

Judex oꝛdinari9 recuſari pt.

n ℭ Judicabat. Arg. oꝛdinariũ iudicẽ recuſari poſſe:

vt.ā.ij.q.vj.placuit vt pbři.C.de iuriſ.om.iudi.nemo. et eẋ de fo.cõpe.ſi q̃s.qð negāt quidā/⁊ dicūt aſſocian= dum epm:vt.ā.q.iij.offeratur.in auť.vt diffe.iudi.§.ſi vero.col.ix.C.de iudi.apertiſſimi.
a ¶ Et ſi manifeſta.Argu.ꝙ notoriū crimen nõ obeſt petenti reſtitutio= nem. ‡ Ad idez eẋ de reſti.ſpo.itē cū quis.⁊ ꝙ in noto= rio crimine etiam iudex recuſať.ar. cõtra eẋ de appel. propoſuit.
b ¶ Ueniat.Hec ē ſcða authoritas
c ¶ Tunc egro= tantibus.i.debili= bus in fide.
d ¶ Et teſtes.ꝑ= pter hoc inducit Gra.capitulum.
e ¶ Q̃ʒ ſi in iudi= cio.Ʋba Nicolai.
f ¶ Hinc Juſti= nianꝰ.Tertia au= thoritas.
g ¶ Inchoetur. Nõ tñ ſemꝑ ante litis cõteſta.vt di= xi.ā.e.q.iij.offera tur.vſq; ad tridu= um autez cogitur alios eligere.C.de iu.l.vlti.Sed tñ il la lex loquiť qñ eli gūtur iudices ad cauſaz principalē audiendā.vñ ſecꝰ videť ſi eligantur ad ꝓbādā cauſam recuſatiõis.Quid aūt iuris ſit de ſuſpecto iudice,dixi in conſtitutione illa extra de appella.vt debitus.et ca.cum ſpeciali.
h ¶ Nam quodammodo.Alia ratio.
i ¶ Hinc ſanctus.Hoc eſt ſecundum exemplum.
k ¶ Intrare.Miſit tamē excuſatorem forte:vel ideo non venit,quia citatio non tenuit.

‡ ad hꝰ fāc qð no.In= no.eẋ ð excel.ꝑ la.iter. iu ꝑn.

to ad iudiciū reuocandū diri= gitur:et ſi manifeſta[a] ſibi offi= ciāt crimina,tñ ſue eccľie red= di ꝑcipiť:quāto magis Igna tius:q̃ nõ a ꝑťiarcha,ſʒ potiꝰ ipſe exiſtēs pťiarcha minime debuit eccľia ꝓpria priuari,⁊ inimicis et ſuſpectis iudicibꝰ decernentibus expoliari.
¶ Veniat[b] ⁊ facundiſſimꝰ no ſter pater papa Gelaſiꝰ here ticoꝝ expugnator fortiſſimꝰ: et q̃d de cõſtantinopolitanis epīs more ſolito tūc egrotan= tibus[c] dixit,etiam nūc nobis ediſſerat.Quero(inq̃t)ab eis iudiciū qð pretēdūt,vbi nam poſſit agitari:an apud ipſos, vt iidem inimici ſint ⁊ teſtes[d] et iudices:Sed tali iudicio nec hūana debēt cõmitti ne= gocia.Q̃ʒ ſi i iudicio[e] vbi iidē ſunt inimici q̃ iudices nec hu= mana cõmitti debēt negocia: quāto minꝰ diuina.i.eccľiaſti ca,qui ſapiens eſt intelligat.
¶ Et reuera hinc Juſtinia= nus[f] iꝑator pius legibus ſuis promulgaſſe dignoſciť dicēs. Liceat ei qui ſuſpectū ſibi iu= dicem putat,anteq̃ʒ lis ichoe tur[g] eū recuſare,vt ad alium recurrať.¶ Nam quodāmo do[h] naturale eſt ſuſpectoꝝ iu dicū inſidias declinare,et ini= micoꝝ iudiciū velle refugere.
¶ Hinc[i] ſanctus Joānes os aureū cõcilij ꝯtra ſe cõgrega= ti renuit itrare[k] collegiū.Pꝫ ergo ꝙ et ſi manifeſta ſint cri mina alicuiꝰ:tñ accuſatiõe ini mici cõdemnandus non eſt.

¶ Queſtio.vi.

Extra ꝓuīciā[l] aūt reus nul latenꝰ eſt pro ducendus.
Unde Fabia. papa ſcribit Hilario epō.

¶ Ubi crimē admittitur,ibi cauſa ventiletur.

Ibi[m] ſemꝑ cauſa[n] aga= tur,vbi crimē admittiť

tet.l.j.vľ cū eſt queſtio de fide.xxiiij.q.j.quotiēs.Tra= delinq̄t hiť ei ꝓpť loci oppoꝛtunitatē ad aliā ꝓuīciā.xxiij.q.ij.et in= ſiue.Itē ꝓpter appellationē.Itē ꝓpť iuſſionē pape:vt riā ſād .j.e.q.vnaqueq;.⁊ ca.peregrina.vt pꝫ in verſibus hic ad dic notatis. Contractus,crimen,reus,et res,religioq;.alter Vir,ratio ſimilis,epiſcop vel prouocat,atq; q̃ domi recuſat. Excellit,ciliū nõ iuſſus,vel ſi cõſenſ hʒ exiſ tit vterq;.Cõtra:lū epa= ctus.ff.de iudi.he tum:ī res abſēs.Crimē:ſubeo vt hic/et.C.vbi de rñdere crimi.agi opʒ.l.j.teneť: Reus:qꝛ actor dʒ q̃ rõne foruz rei ſequi:vt clicaꝛ .j.ea.l.neminē.Et ſortitur res.argu.eẋ de fo.forū cõ compe.ſane.Reli:C.ð epi gioq;:vt cā iuriſ:ſc.⁊ de patronatꝰ et deci:ri.auť. marū.eẋ de iudic.clericꝰ. quāto.⁊.c.decerni et ſicēt mus.Uir,qꝛ vxor no.In= foꝝ viri ſequitur.no.eẋ: ff.de iuriſ.om.iu.ϯra de l.penul.Ratio ſi:ꝓui.ex. milis.i.mutua re:oꝛe, conuētione.eẋ de mu.pe.ex literis. Uel ꝓuocat.j.e.pe regria iudicia.At q; recuſat.eẋ ð fo. cõ.ſi q̃s ꝯ clericū. Excellit qꝛ epō nõ deponiť niſi a pa= pa.j.e.c̃ꝑuis.Iuſ= ſus.j.e.vnaq̃q; ꝓ= uicia.⁊.c.vltra ꝓ= uinciarū.Uel ſi cõ ſentit vterq;.ff.de iu.oīm iu.eſt receptū.⁊.ij.q.vij.nos ſi.Itē in feudo.eẋ de iudi.ceterū.Item ſi ſecularis iudex eſt negligēs.eẋ de fo.cõpe.lʒ.Itē in ſcholaribus:vt in cõſtitutione Fe= derici.C.ne fil.pro patre.auť.habita.de hoc inuenies per Azonem in ſumma.

Ibi em̃.¶ Caſus. Queſiuit Hilarius epō vbi cau= ſa criminalis debet agi:⁊ qualem penā calumnia tor patiať.Et rñdet papa ꝙ cauſa ſemꝑ dʒ agi vbi cri= men cõmittiť:⁊ calūniator dʒ pena talionis puniri.
m ¶ Ibi ſemꝑ.vel vbi domiciliū hʒ,vel vbi reperiť.C. vbi de cri.agi opoꝛ.l.j.ſʒ ſi grauiꝰ ē crimē/remittiť pu= niendus ad iudicē vbi deliq̃t.ſi eſt leuiꝰ,ibi põt puniri: vt i auť.vt nulli iu.§.ſi ꝓo cog̃ſcať.col.ix.⁊.§.ſʒ ſi illð.⁊ ff.de re mi.deſertorē.l pñ.Nec admitto illð qð q̃dā di= cūt ꝙ ſemꝑ ꝑmo cog̃ſcat iudex ex ꝓuīcia de q̃ reꝰ eſt,an crimē cõmiſerit:⁊ poſtmodū remittat eū ad iudicē vbi deliq̃t:qꝛ iudex vbi deliq̃t,cog̃ſcet ⁊ puniet crimē.ff.de accu.l.vlt.põt tñ ſi vult trāſmittere eū puniēdū cū lſis ſuis ad ſue ꝓuīcie iudicē.qð tñ nõ facit niſi ex cā.ff.de cuſto.⁊ exhi.reo.nõ dubiū.ſicut Pilatus remiſit Chꝛi ſtum ad Herodem.Sed nunquid idem in clerico.vt ſi clericus Mutineñ.delinquat in dioceſi Bononieñ.ſit iudicandus et deponēdus a Bonoñ.epō:Reſpõ.vt eẋ de foro cõpe.poſtulaſti.⁊ ca.j.ff.de cuſto.et exhi.re.de militibus.⁊.ff.de accuſa.l.vlti.
n ¶ Cauſa.Sed quid ſi metropolitanꝰ vel alter epi=

Crimi= noſus vbi dʒ puniri.

E¶ Xtra prouinciā.¶ Hec eſt.vj.q.in qua ꝓbat magi ſter ꝙ vnuſquiſq; debet a iudice ꝓprio iudicari/ niſi ex cauſa fuerit appellatū.ꝓbat etiā ꝙ epō nõ debʒ deponi niſi a ſolo papa. Et diuidiť in tres ptes:in ꝑma quarū ꝓbat ꝑ.ix.authori.ꝙ vnuſquiſq; dʒ a ſuo iudice iudicari.Scða ibi:Aliq̃ñ.Tertia ibi:Alꝰ aūt.Jo.ð f.
¶ Caſus. Hic intitulať.vj.q.qua queritur an reus ſit extra ꝓuīciā ꝓducēdus vt corā ſuo iudice nõ ꝯueniať ſed corā alio.Et certū eſt ꝙ nõ:vt ꝓbať ꝑ ſequētia,niſi in caſibus qui notanť in ſumma huius queſtionis.
l ¶ Extra prouinciā.Regulariter quilibet coram ſuo iudice eſt cõueniendus:vt.j.e.pulſatus.et.xj.q.j.expe= rientie.alioquin penā patiatur‡ actor.xj.q.j.inolita.et ca.placuit.⁊.C.de iuriſdi.om.iudic.l.in criminali.Sed fallit ratione poſſeſſionis.eẋ de foro cõpeten.ſane.⁊.C. vbi de poſſ.agi oportet.l.j.et.C.de pred.minoꝝ.ſi pre= dium.Item rõne cõtractus.ff.de iudi.heres.eẋ de fo. cõpe.romana.§.contrahentes.lib.vj.Item rõne crimi nis cõuenitur quis vel vbi deliquit/vel vbi inuenitur, vel vbi domicilium‡ habet.C.vbi de crimine agi opoꝛ=

‡ xj.q.j. ſi q̃s cle ricus.⁊ ca.pla= cuit.et ca.qui= cūq;.
‡ Uñ ſi clericꝰ duoꝝ epoꝝ

Metropolitanus delinquens in aliena dioceſi an poſſit ibi puniri.

ſcopus deliquit in alterius dioceſi: nunquid ab illo poteſt puniri? Arg. q nõ. ix.q.iij. ſi autem. ⁊ in auten. de defen. ciuita. §. non habente. col. iij. xxj. diſt. inferior. et ca. nolite. extra de ſenten. excommu. a nobis. ff. de arbi. l. iij. in fi. Sed contra. C. vbi de crimi. agi oportet. auf. qua in prouincia: et reatus omnem huiuſmodi honorẽ excludit: vt. C. vbi ſena. vel claris. l. j. in fi. ⁊ xvj. q. iij. placuit. i fine. † Item pone q ſic tulerit eps ſententiam: Qui hoc fecit, ſit excõmunicatus. dicit Hug. etiam ſi archieps hoc fecit in dioceſi epiſcopi, eſt excõmunicatus nõ ab homine, ſed a canone: quia ſententia ſequitur factũ iam damnatum. xxiiij. q. j. ca. j. ij. et iij. Sed contra extra de ſenten. excommu. a nobis. j. Laurentius dicit q archiepiſcopus non ſit de foro illius: cum ipſe ſit iudex ordinarius totius prouincie. ix. q. iij. ca. ij. lxxv. diſt. quoniã. vnde eum non poteſt excommunicare: ſed aliũ quẽlibet epiſcopum poteſt excõmunicare, nõ tamẽ deponere. Jo. Ego credo Hug. bene dicere: quia propter crimen efficitur archiepiſcopus ſubiectus epiſcopi propter rationes ſuperius allegatas. B. ff. de off. preſi. l. iij. de hoc per B. extra de ſen. excõmu. a nobis. j. Jo.

† Huic contrariatur glossa ... ſtãdũ ẽ ſm H. et B. vt no. ex. ð rap. c. j. et idem ibi no. Goffre. Ar. ff. ð off. pſi. l. iij. et idẽ ſentit hic Jo. ð f.

et qui non probauerit qd obiecit: penam quã intulerit, ipſe patiatur. Item.

Accuſatus non niſi in foro ſuo audiatur.

Si quis epõrũ ſup certis accuſat criminibus: ab oĩbus[a] audiat qui ſunt in p̄uincia ſua epĩs, q2 nõ oportet accuſatũ alibi q̃z ĩ foro ſuo audiri. Exceptio[b] autẽ fori dilatoria eſt: atq3 ideo in initio litis debet opponi et probari: peremptorias autẽ exceptiones vt ſunt preſcriptiões lõgi tẽporis, ſufficit in initio litis conteſtari.

Item. **De eodem.**

Pulſatus ante ſuum iudicẽ cauſam dicat: ante non ſuum iudicem pulſat⁹ (ſi voluerit[c]) taceat[d]: pulſatis vero quotiẽs appellauerint, inducie dentur.

Hoc autẽ qd de loco dictũ eſt, tũc intelligendum eſt cum veritas cauſe non niſi in loco admiſſi criminis deprehendi põt: aut niſi altera pars iudiciũ maioris pſone interpellauerit: ſiue declinãdo iudiciũ, ſiue releuando ſententiam.

Unde Stephanus ſancte et apoſtolice atq3 vniuerſalis eccleſie Romane epiſcop⁹ ſcribit omnibus epiſcopis.

Intra prouinciam et a cõprouincialibus tantum cauſa eſt audienda.

Ultra prouinciarũ terminos accuſandi licentia nõ p̄grediat: ſed oĩs accuſatio intra prouinciã audiat, et a cõprouincialibus terminetur, niſi tm̃ ad apoſtolicam ſedem fuerit appellatum.

Item Sixtus papa.

A cõprouincialib⁹ accuſatus vel iudicatus, apoſtolicã ſedem appellet.

Accuſatus vel iudicatus a cõprouincialib⁹ in aliqua cauſa eps licẽter appellet et adeat apoſtolice ſedis pontificez, qui aut per ſe, aut p vicarios ſuos retractare eius negocium procuret. Et dum iterato iudicio ponti

Si quis epiſcoporum. ¶ Caſus. Queſitum fuit ſi epiſcopus accuſatur ſuper aliquibus criminib⁹, coram quibus debet accuſari? Et reſpõdet papa q coram epiſcopis eiuſdem prouincie, ⁊ non alibi. Sequẽs autem §. patet.

a Ab omnib⁹. Ad minus a duodecim: vt. j. e. q. viij. ſuggero. xv. q. vij. felix.

Exceptiões ſũt multiplices ⁊ variis tpibus oppo nende.

b Exceptio. Exceptionũ alia eſt dilatoria, alia peremptoria, alia media, ſiue mixta. Dilatoriarum, alia declinatoria iudicij, alia dilatoria ſolutionis. Declinatoria iudicij in principio litis eſt proponenda et probãda: vt extra de ſententia ⁊ re iudica. inter monaſteriũ. et. C. de exceptio. l. vltima. Niſi exceptio illa de nouo ad notitiam eius peruenerit: vt extra de procura. in noſtra. ⁊ extra de exceptio. paſtoralis. vel niſi de nouo competere ceperit: vt extra de officio iudicis delegati. inſinuante. ⁊. ff. de arbitris. non diſtinguemus. §. cum quidam. ⁊ de tali loquitur hic. Dilatoria ſolutiõis debet ante litem ꝯteſtatã obijci: ſed probari debet poſtq̃ actor fundauerit ſuam intẽtionem. C. de excep. ſi quidem. ⁊. C. de proba. exceptionem. † Peremptoria dicitur que poteſt opponi ⁊ probari quandocũq3, dum tamen ante ſententiam: vt. C. ſententiam reſcin. non poſſe. peremptorias. ⁊. C. de excep. preſcriptionem. Media dicitur exceptio que in hoc habet ſimilitudinem cum peremptoria q poſt litem cõteſtatam poteſt obijci: ſ3 in hoc habet diſſimilitudinẽ cũ dilatoria, quia poteſt quandocunq3 ante ſentẽtiã obijci: vt extra qui matrimo. accuſa. poſ. ca. per tuas. ſ3 in hoc habet ſimilitudinem cum dilatoria, quia ante litẽ conteſtatam poteſt obijci: vt extra de excep. exceptionem. Sũt adhuc alie exceptiones anomale que etiam poſt ſententiam obijciunt vt exceptio velleiani, et macedoniani, ⁊ armate militie, de quibus agitur. ff. ad macedonianũ. tametſi nõ. ⁊. C. de iuris et fac. ignoran. l. j.

† Qð ẽ dr q̃ annua ſũt ad agẽdũ: ppetua ſũt ad excipiẽdũ: vt. ff. ð doli excep. l. pure §. vlti. C. ð excep. lic3 ſic ẽ ex audiendũ. ſ. ſi exceptiones ꝯgruo tpe p ponant ſ3 gof. qui ita no. i p̃di. dec. ex ð excep. paſtoral. i fine.

Pulſatus. ⁊c. ¶ Caſ⁹. Dicitur in hoc cap. q ſi quis coram ſuo iudice fuerit vocatus, debet coram eodem reſpondere: ſed coram alieno iudice vocatus, non reſpondeat niſi velit, ſed ſuum priuilegium allegabit. Appellanti vero debent inducie dari ad ſuã appellationem proſequendam.

c Uoluerit. Non tamen a contrario ſenſu argumẽteris: vt. xj. q. j. placuit. ⁊. j. e. neminem. † ſed hic loquitur de eo qui habuit ꝯſenſum ſui epi: vt. xj. q. j. clericũ. et ca. nullus. ex de fo. cõpe. ſignificauit.

† Et ca. non liceat. vj. q. iij. de niq3. Archi.

d Taceat. Sed hoc forte cum habet cõſenſum ſui epi: vt. xj. q. j. clericũ. Nec obſtat. j. e. nõ liceat. ex de fo. cõpe. ſi diligenti. ⁊. vj. q. iij. deniq3.

Hoc autẽ. ¶ Caſus. Jſte §. reſpicit illud ca. vbi dr q ſemper cauſa agitur vbi crimen cõmittitur. Sed dicit Gratianus, hoc verum eſt cum alibi de crimine liquere non poteſt: ⁊ hoc allegando dicit, vel niſi ad maiorẽ iudicem recurratur per appellationem vel per recuſationem primi iudicis.

Ultra. ¶ Caſus. Dicitur in hoc ca. q vltra ſuam prouinciã reus trahi non debet vel accuſari, niſi ad papam fuerit appellatum.

Accuſatus. ¶ Caſus. Quidam eps accuſatus fuit et cõdemnatus a cõprouincialibus epĩs. Jlle volebat appellare ⁊ retractare iudiciũ: querit an poſſit?

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et reſpondet ꝙ ſic: ⁊ donec iudiciū eius pendet, alius nō ſubſtituat̄: qm̄ lꝫ epi cōprouinciales poſſint cauſaꝫ criminalē epi exa-minare, non tamē poſſunt definire i cōſulto papa.

a ¶ Loco. viij. q. iiij. nonne.

b ¶ Nō tamē de-finire. ſuſpendere ⁊ excommunicare pōt metropolita-nus. xij. di. de his. xj. q. iij. ſi q̄s ep̄s. ⁊ t. xviij. diſti. pro-pter. Item abſol-uere pōt ſm̄ ple-roſq; ? ſi eſt inno-cens. C. vbi ſena. vel clariſ. l. iij. Io. Ego cōtrariū cre-do, vt hic: ⁊. v. q̄. iiij. ca. j. ⁊ ca. ij. B. Sed obijcit̄. vj. q. iij. deniq;. ⁊. xxj. q. v. ſi quis a ꝓprio. vbi dicit̄ ꝙ p̄imas vel conciliū depo-nit ep̄m. Sꝫ illud fuit de licentia pa-pe. Uel loquit̄ ſm̄ ea tēpora qñ cau-ſe ep̄oꝝ nō defere-bantur ad ſedem apoſtolicā. xix. di. ſi Romanorum.

? vt B. ⁊ Hu. ⁊ idē no. xij. diſ. ca. ij.

Quanuis. ¶ Caſus. Queſitū fuit a pa-pa vtrū cōprouin-ciales epi, vel ar-chiepiſcopi, vel p̄-mates poſſent de-finire cauſas cri-minales epiſcopo-rum, ⁊ reſpondet̄ ꝙ non ſine autho-ritate ſpeciali pa-pe, licꝫ poſſint eas examinare. Sic ſta-tutū fuit a tēpore aplo̅ꝝ, ⁊ eoꝝ ſuc-ceſſorib⁹: et donec papa cauſas eorū definiat, aliꝫ loco eoꝝ non ponātur. Cauſas ꝓ aliorū clericoꝝ, ⁊ defini-re ⁊ vētilare pñt.

Multū. ¶ Caſus. Anaſta-ſius metropolita-nus Theſſaloni-cen. citauit quen-dam ſuū ſuffraga-neū vt veniret ad-uerſario reſponſu-rus: ille ꝓ nō venit, infirmitatis cauſam pretendens. Cōſuluit Anaſtaſius papam quid de eo faciēdū eſſet: ſed tamē pendēte ꝯſultatione ipſum depoſuit, eo ſolo ꝙ vocatus nō ve-nit. Leo ergo com-mendat eū in be-ne factis: ſꝫ in hoc facto vehementer eū redarguit dua-bus rōnibus. Una eſt qꝛ pendēte con-ſultatione nil de-buit feciſſe, ſed ex-pectaſſe q̄d papa r̄ndiſſet. Alia eſt, quia ⁊ ſi peccatuꝫ commiſiſſet, ꝓpter quod deponi debe-ret, a ſolo papa e-rat deponend⁹.

c ¶ Infirmitat̄. Hec eſt iuſta cau-ſa abſentie: vt eſt̄ de ꝓcur. querelā. quid de hoc iuris ſit, dicam, v. q̄ōne iij. ca. j.

Udū. ¶ Caſus. Orienta-les epi in duobus delinquebant: ſcꝫ in cōgregādis con-cilijs vniuerſalib⁹ et deponēdis epi-ſcopis abſq; licen-tia pape. Sed do-cet Juli⁹ papa ꝙ hoc facere nō de-bent: qꝛ conciliū ⁊ oēs maiores cau-ſe ſoli romano pō-tifici reſeruant̄: q̄ vice Petri apoſto-li oibus principa-tur, ⁊ caput eſt oiꝫ aliorum.

d ¶ Uoluerunt. Sic ergo concilia dederūt primatuꝫ Romane eccleſie. q̄d verū eſt ſecun-dario, ſꝫ ipſe Chri-ſtus ꝑncipalr̄: vt xxj. diſtinct. q̄uis. xvij. diſtin. §. hinc etiam. ⁊. ix. q̄. iij. Xp̄s ec-clie ro-mane p̄-matuꝫ dedit.

¶ Auguſt. ¶ Hec ē ſecūda pars que-ſtionis in qua di-citur ꝙ quandoq; pro bono pacis et pro vitando ſcan-dalo ſuſtinet pa-pa epiſcoporū de- ij. ps.

fex cauſam ſuam agit: alius in eius loco[a] nō ponat̄ aut ordi-netur ep̄s: qm̄ q̄q; cōprouin-cialibus ep̄is accuſati cauſam ep̄i liceat ſcrutari: non tamen definire[b] incōſulto Romano pontifice permiſſum eſt.

Item Damaſus papa Ste-phano archiep̄o. ¶ De eodē.

DIſcutere ep̄os, ⁊ ſum-mas cauſas eccl̄iaſtico-rū negociorū metropolitano vna cum oib⁹ cōprouincialib⁹ ſuis, ita vt nemo ex eis deſit, ⁊ omnes in ſinguloꝝ concordi-ter negocijs cōueniant, licet. Sed definire eoꝝ atq; eccle-ſiarū ſummas querelas cau-ſarū, vel damnare epiſcopos abſq; huius ſedis authoritate minime licet: qm̄ omnes ap-pellare, ſi neceſſe fuerit, ⁊ eius fulciri auxilio oportet.

Item Eleutherius papa.

¶ Cōprouinciales ⁊ metropolitani epiſcoporū cauſam au-dire, ſed definire nō poſſunt.

QUāuis liceat apud cō-prouinciales ⁊ metro-politanos atq; primates ep̄o-rum ventilare accuſationes vel criminationes: non tamē licet definire ſine hui⁹ ſancte ſedis authoritate: ſicut ab a-poſtolis, eorūq; ſucceſſoribus multorū conſenſu ep̄orū iam definitum eſt: nec in eorū ec-cleſijs alij aut preponant̄ aut ordinent̄, anteq̄ hic eorū iu-ſte terminent̄ negocia. Reli-quoꝝ vero clericorum cauſas apd̄ cōprouinciales ⁊ metro-politanos, ⁊ primates, et ven-tilare, ⁊ iuſte finire licet.

Item Leo ep̄s vrbis Rome Anaſtaſio ep̄o Theſſalonicē.

¶ Ante apoſtolici cenſuram in cauſis ep̄oꝝ non eſt defini-tiua ferenda ſententia.

MUltū ſtupeo frater cha-riſſime, ſed et plurimū doleo, ꝙ in eum de quo nihil ampli⁹ iudicaueris, q̄ꝫ ꝙ euo-catus adeſſe differret, vt ex-cuſationē infirmitatis[c] oſten-deret: tam atrociter et tam ve-hementer potueris cōmoue-ri, preſertim cū etiā ſi tale ali-quid mereret̄, expectandū ti-bi fuerat q̄d ad tua ꝯſulta re-ſcriberemus. Sed ⁊ ſi q̄d gra-ue intolerandūq; cōmitteret noſtra erat expectanda cēſu-ra: vt nihil ipſe prius decerne-res, q̄ꝫ quid nobis placeret agnoſceres: vices eñ nr̄as ita tue credidim⁹ charitati, vt in partem ſis vocat⁹ ſollicitudi-nis, nō in plenitudinem pote-ſtatis. Unde ſicut multū nos ea q̄ a te pie ſunt curata, letifi-cant: ita nimiū ea que perpe-ram ſunt geſta, contriſtant.

Item Julius papa orienta-libus epiſcopis.

¶ Preter cōſciētiā Romani pontificis, nec ꝯcilia celebrari, nec ep̄m damnari oportet.

DUdum a ſanctis ap̄lis ſucceſſoribuſq; eoꝝ in antiquis decretū eſt ſtatutis, que hactenus ſctā ⁊ vniuerſa-lis apoſtolica tenet eccl̄ia, nō oportere preter cōſciētiā Ro-mani pontificis ꝯcilia celebra-ri, vel ep̄m dānari: qm̄ ſanctā romanā eccleſiā primatū oim̄ eccleſiarū eſſe voluerunt[d]. Et ſicut beat⁹ Petr⁹ apoſtol⁹ pri-mus fuit oim̄ apoſtolorū, ita et eccleſia ſuo noīe conſecrata (dn̄o inſtituente) prima ſit, et caput ceterarū; ⁊ ad eā quaſi ad matrē atq; apicem oēs ma-iores eccleſie cauſe et iudicia ep̄oꝝ recurrant, et iuxta eius ſententiam terminū ſumant, nec extra Romanū quicq̄ ex his decerni debere pontificē.

Aliquādo incōſulto Roma-no pontifice pleriq; ep̄orum damnati inueniūtur, et alij in

poſitiones: dū tamen aliꝯ cauſa ſubſit pro qua poſſent deponi a papa. ⁊ hoc probatur per ca. ſeq. Jo. de fan.
¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. in multis ca. ꝙ ſolus papa dꝫ epiſcopos deponere. alioquin quod factum erit, irritabitur. Nunc oſtendit Gra. ꝙ multotiens Romana eccleſia ab aliis depoſitos ⁊ alios loco eorum ſubſtitutos pro bono pacis tolerauit. qđ ꝓbatur ſeq. ca.
Hec quippe. ¶ Caſus. Dolen. eccleſia dixit ſe eſſe archiepiſcopalem, ⁊ oēs epōs Britannie ſuos eſſe ſuffraganeos. Huius partem fouebat Salomon rex Britonū. Sed Turonen. econtra dicebat: ſcꝫ omnes epōs Britānie ad ſe ſpectare: cuius partem Carolus tuebatur. Contigit aūt ꝙ Dolēſis ad fauorem ⁊ metum regis Salomonis quoſdā epiſcopos depoſuit: ⁊ alios loco eorꝫ ſubrogauit. Turon. vero ꝯqueſtus eſt de hoc pape: ⁊ ſup hoc ꝓuilegia oſtēdebat, per que docebat ꝓfatos epōs ſibi fore ſubiectos. Precipit igitur papa Salomoni, vt oēs epiſcopos ſui regni nō differat mittere ad Turonen. archiepiſcopū: maxime cum videatur ad eum ſpectare: quatenus corā ipſo appareat an ipſi epi quo ad delicta et ſi nō ꝗ ad ordinem ſint canonice deſtituti, ⁊ alij legitime ſubſtituti. quod ſi hoc nō vult, mittat Romā duos de expulſis, et duos de ſubrogatis cum legato eccleſie ſue: vt ibi veritas ſuper hoc negocio cognoſcat: queſtione tamē de ſede metropolitana reſeruata donec inter Salomonē et Carolum pax reformet. Uerum ſi de hoc ipſo velint cognoſci: mittant Romā quatenus apoſtolico libramine que ſit archiepiſcopalis eccleſia innoteſcat, vt deinceps nulla poſſit dubitatio remanere.

eorum locū ſubrogati, quorū damnationē et ſubrogationē pro bono pacis ex diſpēſatione toleraſſe legitur eccleſia.

Unde Nicolaus papa Salomoni regi Britonum.

¶ Quorūdam epōꝝ depoſitionem cōtra cōſciētiam Romani pontificis factā, pro pace tolerauit eccleſia.

Hec quippe eſt ordinatio dei pr̄is tui, et hec eſt lex eccleſie matris tue, videlꝫ vt oēs epōs regni tui ad Turonenſem archiepiſcopū mittere nō detrectes: ipſiuſqꝫ iudicium poſtulare non dedigneris. ipſe em̄ eſt metropolitanus: ⁊ oēs epi tui regni ſuffraganei[a] eius ſunt: ſicut conſcriptiōes predeceſſorū meorum euidenter oſtendūt: qui ꝓdeceſſores tuos, quia illos ab ipſius cura ſubtraxerant, forti inuectione corripere ſtuduerūt: Quis nec nr̄a ſcripta ſup hac re miſſa deeſſe videātur. Cūqꝫ corā deſignato turonice eccleſie preſule et integro numero collegaruꝫ, id eſt duodecim epōꝝ celebrato cōuētu fuerit eiecti epi regulariter examinati, apparueritqꝫ ꝙ canonice fuerint eiecti, epiſcopis ipſis in ſua deiectione manētibus, qui in locis eorū conſecrati ſunt, potuerūt vtiqꝫ epiſcopatꝰ honore potiri. Quod ſi epi eiecti inſontes fuerint declarati: his amotis[b] ꝗ illis ſubrogati[c] ſunt, eccleſias ſuas ipſi recipiant. Nam cum anteceſſores mei preſules electionem eorum epiſcoporum qui ab eccleſiis ſuis ſunt expulſi, nec admiſerunt nec approbauerunt: nec ipſos qui eis ſubrogari poſſunt, viuentibus illis legitimos epiſcopos dixerunt[d]. Sane ſi ad turonenſem forte archiepiſcopum mittere prefatos epiſcopos dedignaris, ſtudeas duos epiſcopos de expulſis[e], et duos de ſubrogatis vna cum eccleſie tue legato ad apoſto-

a ¶ Suffraganei. i. pro ſuffraganeis ſunt habēdi: q̄a ille fuit in poſſeſſiōe. ⁊ ita erit vſqꝫ ad ſniam. xvj. q. iiij. volumus. Et ita nō eſt hic arg. interlocutoriam nō obeſſe. Uel dic ꝙ ideo non obeſt: qꝛ nō agebat ad hoc, ſed de hoc ſolum an epi eſſent iuſte deiecti. i. an crimen ab ipſis cōmiſſum eſſet deiectione dignū. argu. ad hoc. ſ. e. ca. ibi: Nihil em̄ quero ⁊c. ⁊ ꝙ interlocutoria nō obſit, habes. ff. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt. l. penul. et extra de ordi. cog. cum dilectus. Nō em̄ quicquid iudex profert eſt habendū pro ſententia: vt. C. de ſenten. et interlo. om. iudi. ex ſtipulatione. et. C. cōminationes et epiſtolas. l. j. tamen per interlocutoriā bene aliquid determinatur et tranſit in rem iudicatam, ſicut definitiua ſententia: vt extra de elec. cum dilectus. in fine. et extra de teſti. ſignificauerunt. ⁊ extra de ſentē. ⁊ re iu. cum inter. ⁊ quandoqꝫ ius facit: vt. ff. qđ met. cau. metum. §. ſed qđ pretor. Sic ergo ſemꝑ eſt conſiderandū ad quid agatur: ⁊ an iudex incidenter, vel tacite, vel expreſſe, vel definiendo, vel interloquendo aliquid dicat: vt extra de preſumpt. afferte. extra de teſti. veniēs. C. de his qui no. infa. interlocutio. ⁊. ij. q. iij. §. notandum. ij. ⁊. xxij. q. ij. queritur.

b ¶ His amotis. Sed quare nocet ſententia pro deſtitutis lata, ipſis ſubſtitutis: cū res inter alios acta aliis nō preiudicet: vt ex̄ de fi. inſtru. iter dilectos. ⁊ eſt contra illud quod eſt. ff. de adul. denunciaſſe. et extra de adul. ſignificaſti. ſed hoc eſt propter cauſe coherētiam. ſic. vij. qō. j. preſentiū. ⁊. lxxxj. diſt. tantis. in fi. ⁊ xlv. diſtin. diſciplina. nam ſi pronunciatum eſt petrū eſſe virum Marie per cōſequēs probatum eſt Martinum nō eſſe. extra de ſpon. ex parte. vides em̄ ꝙ cauſe eligētium ⁊ electi ſunt cōnexe: quia lata ſententia contra electores preiudicat electo, licꝫ abſenti: vt extra de elec. dudum. j. in fine. niſi appelletur ab altero illoruꝫ: vt extra de offi. iudi. delega. ſuper eo. aliud videtur eſſe inter preſentantem ⁊ preſentatū. Nam tunc ſententia lata ꝯtra vnum nō nocet alteri abſenti: vt extra de elec. querelam. hoc ideo eſt, qꝛ illorū cauſe ita ſibi non coherent. Uel dic ꝙ nunqꝫ ſentētia preiudicat alij, niſi preſens fuerit. arg. liiij. diſt. ſi ſeruus.

c ¶ Subrogati. Arg. ſi aliqua duo ſunt connexa: prohibito vno prohibitum eſt et reliquum. ſic. xxxj. diſtin. ſi laicus. xxvj. diſtinc. deinde. xxxiiij. diſtinct. ſi quis viduam. ⁊. viij. diſtin. quo iure. j. qōne. iij. ſi quis obiecerit. extra de hereti. fraternitatis. Sic econuerſo aliquid permittitur ratione connexionis: vt. lxxxj. diſtin. cum omnibus.

d ¶ Dixerunt. ſupple, nec ego dico.

e ¶ De expulſis. Sed qualiter poterit cauſa ꝑ ꝓcuratorem criminaliter tractari? forte qꝛ ſic placuit pape. vel hic ciuiliter agebatur. nō enim aliud agebatur hic niſi an eſſent ſm̄ ordinem iuris depoſiti. ⁊ licet fuerit ciuilis: tamen neceſſarij erant duodecim epiſcopi. ſic. xxiij. diſt. illud. xxxiiij. diſt. quorundam. quia lꝫ non

Sn̄ia lata ꝯ electores preiudicat electo.

Arg. xliiij. diſti. j. ꝑncip. vbi de hoc no. ſ. e. q. iij. §. j. ⁊. j. q. j. ſicut chriſtꝰ. Archi.

De hoc no. ſ. e. q. viij in ſum.

Situ der. p- nūciat ſtū debere ꝑ- ſtare a- lmēta filio: huic nō ſit ideo ſnudi- cū ſn poſſit cogſce- re an ſi hoſ ſit. Archi.

fuerit cauſa criminalis/tamē fuit de crimine: vnde neceſſaria eſt ſubſcriptio: vt ex̄ de accuſa.ſup his. Uel dic ꝙ in cauſa criminali vnus conſocius procurat cauſam alioꝝ: vt ex̄ de dolo et cōtu.cum dilectus.ꝛ.ij.q̄ō.v.ſtatuit. Item hic habes ꝙ ſnīa lata a non ſuo iudice rata poteſt haberi. De hoc no.ix.q.ij.nullus.et.ij.q̄ōe.vj.ſi quando.

a ¶ Debeant.argu.pro obſequijs tpe litis nō pſtandis: vt.ij.q̄ōne.vj.quotiens.ꝛ.xj.q.j.quia. Arg.contra xxxiij.q.ij.ſeculares.xxxv.q̄ōe.vj.multoꝝ.ff.de ope.liberto.opis. Sed hoc ideo hic fuit, q: epi pro liberis ſe gerebāt.al's illi debēt obedire qui eſſent in poſſeſſione.viij.q.iiij.nonne.extra vt lite pē dente a memoria. Nec ob.C.de agrico.ꝛ cenſi.litibus.lib.xj.vbi dicit ꝙ ſi eſt contentio inter colonum et dominū de fructib⁹, ꝙ fructus ſequeſtrantur.ſed illud obtinet cū dn̄s eſt ſuſpectus. Dicas ergo ꝙ poſſeſſor ſemp vtitur fructibus lite pendēte: vt.xvj.q.iiij.volumus.niſi in caſu: vt ex̄ de iure pat.ex literis.q̄ð intellige verum niſi de hoc ipo queſtio ſit an poſſideat, vel non: vt ex̄ de in integ.reſti.cum veniſſent.in ſi.ex̄ de cōſtitu.cum M.in ſi.ꝛ.ff.de aqua quoti.ꝛ eſti.l.penul. vnde ſi poſt motam cōtroverſiam canonici eligāt/non ideo ſtatim caſſatur electio donec cōſtet de iniuſta electione: vt ex̄ de in integ.reſti.ca.ij.in ſi.ꝛ ex̄ de cau.poſſeſſio.ꝛ propri.cum eccleſia. Idem dicerem de patrono licet non debeat poſt motam controverſiam preſentare vel eligere.

Poſſeſſor lite pēdēte fructibus ꝛ vtitur.

iij. ps.

licā beati Petri ſedē tranſmittere: vbi digna examinatione premiſſa q̄ legitimi epi ſūt appareāt, ꝛ ſuas eccl'ias irregulariter nō amittant. Nihil em̄ quero aliud in pſenti negocio definire. Qr v̄o magna quis ſit metropolitan⁹ apud Britannos cōtētio eſt: lʒ nullius memoria teneat vos in veſtra regione vllā habuiſſe metropoli.eccleſiā: tn̄ (ſi libet) poſtq̄ʒ deus omnipotens pacem inter vos et dilectū filiū noſtrū Carolum regē glorioſum cōſtituerit, facile hoc poteritis aduertere. Qʒ ſi adeo cōtentioſius creditis agere, ad noſtrū apoſtolatū deſtinare contendite: quaten⁹ nr̄o libramine q̄ fuerit apud vos antiquitus archiepalis eccleſia, luce clarius innoteſcat: et deinceps oī ambiguitate reciſa quē ſequi epi veſtri debeāt[a], incunctanter[b] agnoſcant. Neqʒ em̄ eccleſias dei p diſcordias regum diuiſionis aliqua pati damna neceſſe eſt: cum (quantum ex ſe eſt) pacem quā predicant, ſeruare ſtudeāt in inuicem, et in omnes.

Als aūt irrita erit epoꝝ ſententia, ꝛ a ſynodo retractāda.

b ¶ Incunctanter.i.decetero.ꝛ ſic planum eſt.

¶ Als aute. ¶ Hec eſt tertia pars.q.in qua probaꝝ q̄ð probatū fuit in prima parte: ſcilicet ꝙ vnuſquiſqʒ debet a ſuo iudice iudicari. Joan.de fan.ꝛ ſic cōtinuatur. Dictum eſt ſupra in.§.aliquando.ꝙ pro bono pacis papa tolerauit depoſitiones epiſcoporum ab alijs factas. Nunc v̄o dicit Grānus ꝙ al's niſi pro bono pacis toleraſſet, irrita eſſet depoſitio: vt in ſeq.ca.dicitur.

Irritam eſſe. ¶ Caſus. Quidam epiſcopi depoſiti fuerunt ſine authoritate pape: et ideo dicit Felix papa irritam eſſe eoꝝ damnationem, ꝛ a ſynodo retractandā: vt oppreſſis oībus ſubueniatur plenarie.

c ¶ Irritam eſſe. Factam ſine authoritate Romani pontificis.

¶ Quod autem ¶ Caſus. Dictum fuit ſupra in ca.hec quippe.ꝙ ſuffraganei debēt ire ad iudiciū ſui metropolitani: ſcilicʒ ad Turonenſem, et ideo Gratia.vult modo oſtēdere ꝙ ſuffraganei iudicium ſui archiepiſcopi declinare nō debent, et ad aliū iudicem ire. Et hoc probat per ſequētia capitula.

Unde Felix papa.

¶ Dānatio iniuſta irrita eſt, et in ſynodo retractanda.

Irritā[c] eſſe epoꝝ dānationē ꝛ iniuſtā cēſem⁹, et idcirco a ſynodo retractandā: ita vt oppreſſis ab oīb⁹ in cunctis ſubueniatur cauſis.

Qð autē metropolitanū ſuū cōtemnere, ꝛ alioꝝ iudicium alicui expetere nō liceat: Sixtus papa teſtatur dicens.

¶ Peregrina iudicia in omnibus ſunt ſubmouenda.

Peregrina iudicia (ſalua in oīb⁹ authoritate ap̄lica) gn̄ali ſanctione prohibem⁹: q: indignū eſt vt ab extraneis[d] iudicētur qui cōprouinciales et a ſe electos[e] debent habere iudices: niſi fuerit appellatum.

Item Anacletus papa.

Leges eccl'ie ap̄lica firmamus authoritate: ꝛ peregrina ſubmouemus iudicia. Unde et dn̄s mentionem faciens de Loth per Moyſem[f] loquitur dicens. Ingreſſus es quidē (inquit) vt aduena: nunquid vt iudices?

Item Innocentius papa.

¶ Nulli liceat aliarū prouinciarum iudicium expetere.

Peregrina iudicia. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Sixto vtrum valeant ille ſentētie que a iudicib⁹ extraneis proferuntur? Et reſpondet ꝙ non: niſi fuerit appellatū, vel papa propria voluntate cauſam delegauerit: quia indignum eſt vt q̄ comprouinciales electos debent habere iudices, ab alienis iudicentur.

d ¶ Ab extraneis. Argu.iudicem ad quem appellatur nō eſſe ordinarium. † vj.q̄ōe.iij.ſcitote.ꝛ ſic archiepiſcopus eſt extraneus, vt ibi videtur. et extra de offi.iudi.ordi.paſtoralis.hu. Sed potius eſt hic argumētum contra: quia dicitur hic ꝙ oportet habere iudices comprouinciales: et archiepiſcopus eſt comprouincialis. Illa ergo exceptio niſi/ad principium refertur: ſcilicet ad peregrina. et fuit intellectus Gratiani ꝙ ſi quis recuſaret metropolitanum/ad comprouinciales iudices recurreret, non ad peregrinos: niſi appellaretur. et hoc eſt quod dicit, et cum cauſa extra prouinciam commiſſa fuerit.i.e.non liceat. ‡

e ¶ Electos. Cum ordinarij ſint ſuſpecti.ij.q.vj.placuit. vel loquitur in cauſa criminali preſbyteri vel diaconi: vt.xv.q.vij.ſi au em.

Leges eccleſie. ¶ Caſus. Anacletus in hoc ca.confirmans cōſtitutiones eccleſie dicit ꝙ alienigena iudex eſſe non debet. Et hoc probat exemplo Loth, cui dictum fuit a Sodomitis: Ingreſſus ꝛc̄.

f ¶ Per moyſem. Q: ipſe Moyſes loquens p ſpiritū dn̄i introduxit in Geneſi Sodomitas ita loquentes.

Geñ. xix.

† .i.extraneū: et cec⁹ eſt q̄ ð hoc dubitat: cuʒ hoc ſit certiſſimū.ſm Hug.

‡ Iſtā gloſ.aſſignant Hu.ꝛ La.ſup hb.i.e.niſi fuerit appellatū.et melius declarat ponit ibi.Ar.

Non liceat cuiꝗ̃. ¶ Caſ⁹. Queſitũ fuit vtrũ ep̃o liceat agere vel rñdere ſub iudice nõ ſuo. Et rñ. ꝙ non, ſalua tamen in oĩb⁹ Romane eccleſie reuerentia: quod ſi facere preſumpſerit, deponatur.

a ❡ Preiudicio. Hoc ideo dicit, q̄z ſpretis oĩbus ordinariis ad eum poteſt appellari: ar. ꝰ.ij.q.vj.ca.j.ij.et iij. nam ipſe eſt ordinarius omniuz. extra de elec. cum nobis olim.

b ❡ Expetere. Hic patz ꝙ cleric⁹ ſine cõſenſu ſui ep̃i nõ poteſt cõſentire in alium iudicẽ: nam ſic poſſet euacuari iuriſdictio epiſcopoꝝ ſi oẽs conſentirent in alium iudicem. ad idem facit.ij.q̃.vj. placuit.ij. ⁊ in auẗ. de ſanc. epiſco. ꝗ. economos. col. ix. Argu. cõtra. ꝰ.e. pulſatus. Sed extra de foro cõpe. ſi diligenti. expedituz eſt ꝙ non poteſt ꝑ pactũ renunciare foro. De hac materia notaui. xj.q. j. molita. Joã. Qð dicit Joãnes ꝙ expeditum eſt in illa decre. extra de fo. cõpeten. ſi diligenti, non eſt verũ: † q̄z illa decre. loquitur ꝙ clericus nõ poteſt cõſentire in laicum: ſed hodie nec in clericum cõſentire poteſt, niſi de cõſenſu ſui epiſcopi: vt extra de foro compe. ſignificaſti. B.

Clericus an poſſit foro renũciare.

† Imo ẽ verũ: vt patz ꝙ. cum ꝗ. Archi.

❡ Reuerentia. ¶ Caſus Quia ſupra in cap. non liceat. mẽtionem fecit de reuerentia pape: ideo Gratianus dicit que ſit illa reuerentia, ſcilꝫ cum appellatur ad eum: vel cum ab eo iudices extranei conceduntur.

Non liceat cuiꝗ̃ (ſine ꝑiudicio[a] tñ Romane eccľie: cui in oĩbus cauſis reuerentia ⁊ authoritas debeť) relictis his ſacerdotib⁹ qui in eadem prouincia dei eccleſias nutu diuino gubernant, ad alias cõuolare prouincias: vel aliarũ prouinciarũ epiſcoporum iudicia expetere[b] vel pati. qð ſi quis preſumpſerit, ab officio cleri ſubmotus, ⁊ iniurie reus ab omnibus iudiceť.

❡ Reuerẽtia autẽ q̃ apoſtolice debeť eccleſie, ⁊ ei⁹ authoritas: intelligẽda eſt cum vel ad ipſam appellatũ fuerit, vel ab ea iudices electi concedũtur. Unde Sixtus papa cum diceret: Comprouinciales, et a ſe electos debent habere iudices. ſtatim ſubiungit: Niſi fuerit appellatum.

Item Anacletus papa.

❡ Abſꝫ apoſtolice ſedis decreto extraneos iudices audire non poſſumus.

Unaqueq̃ ꝓuincia tam iuxta eccleſiaſticas q̃ꝫ iuxta ſeculi leges debet ſuos iuſtos et non iniquos habere iudices et non extraneos, niſi huius apoſtolice ſedis decreuerit authoritas.

Item ex ſynodo Romana.

❡ Super appellatione alterius ꝓuincie iudices adire nõ oportet.

Neminẽ[c] exire de ꝓuincia ad ꝓuinciã, vel de comitatu ad comitatũ opꝫ: niſi ad relationem iudicis, ita vt actor rei forum ſequať. ⁊.ĩ.

❡ Illa que ſunt ꝑ vnãquãq̃ꝫ prouinciã, ipſius prouincie ſynodus diſpenſet: ſicut in Niceno cõſtat eſſe decretũ concilio. Ultra prouincie terminos accuſandi licẽtia non progrediatur: ſed oĩs accuſatio intra prouinciã audiať, ⁊ a comprouincialib⁹ termineť, niſi † prelatus ſit qui accuſatur.

Itẽ Sixtus. ❡ De eodem.

Si q̃s clericus ſuper q̃buſlibet criminib⁹ accuſatus fuerit: in ꝓuincia in qua cõſiſtit ille q̃ pulſať, ſuas exerceat actiões: nec exiſtimet eũ accuſator ſu⁹ alibi, aut longi⁹ ad iudiciũ ꝓtrahendum.

Itẽ ex decreto Adriani pa.

❡ Ubi crimen admittitur, ibi cauſa ventiletur.

Qui crimen obiicit, ſciat ſe probaturum. Re vera ibi cauſa agatur, vbi crimẽ admittitur.

❡ Queſtio. vij.

Quod iudex eſſe non poſſit quẽ cum reo par aut maior macula inficit, multis authoritatibus ꝓbatur. Dicit enim ſancta Romana ſynodus.

❡ Infames iudices eſſe non poſſunt.

Unaqueq̃ꝫ. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ quelibet prouincia proprios debet habere iudices ad quos comprouinciales recurrant, niſi ſedes apoſtolica aliter decreuerit.

Neminem. ¶ Caſus. Hoc capi. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit ꝙ nullus debet trahi extra ſuam prouinciã vel comitatũ, ita ꝙ actor ſemper forum rei ſequatur: niſi fuerit appellatum ad maiorem iudicem, vel niſi ad iuſſionẽ maioris iudicis datus fuerit iudex. In ſecũda parte dicitur ꝙ in qualibet prouincia ſynodus cauſas audire debet et terminare intra ſue prouincie terminos: ⁊ oĩs accuſatio fiat intra prouinciã, ſicut in Niceno cõcilio cõtinetur. Scđa ibi: Illa que ſunt.

c ❡ Neminẽ. eſt autẽ hoc ideo ſtatutũ, quia alibi nõ poſſunt habere teſtes vel amicos: vt xxxiij.q.ij. ſiue. q. q.ij. preceptũ. et in auť. vt oẽs obe. iudi. ꝗ. iij. col. v. Unde dico ꝙ ſi aliq̃s ipetrat reſcriptuꝫ ad iudiceꝫ alteri⁹ † prouincie, nõ ſufficit ꝙ vltra duas dietas non trahat aduerſariũ: vt dicit illa conſtitutio. extra de reſcript. nõnulli. Sed etiã requiriť ꝙ extra prouinciam ‡ eum non trahat, niſi in literis fiat mentio de prouincia. Cuꝫ enim de iure extra prouinciam nemo ſit trahendus, vt hic dicit: ergo niſi reſcriptum principis de hoc faciat mẽtionem, nõ poteſt authoritate reſcripti trahi extra prouinciam, lꝫ minus ſit ſpatiũ ad quod trahitur q̃ꝫ due diete. Eſt tamen argu. contra extra de offi. iudi. ordi. ſignificauit. Jo. certe tñ nõ nocet ꝯtra: ſꝫ illi ꝯſtitutioni nonnulli, ſtať. Iſta opi. hodie nõ hꝫ locũ, imo cõtrariũ obſeruat Romana curia.

† Alias niſi ad ſedem apľicaꝫ fuerit appellatum.

Reſcripto nõ põt q̃s trahi eẍ ſuaꝫ ꝓuinciã.

‡ Intelligo vulgareꝫ: vt dixi vij. q.j. ꝗ. factus.

Si q̃s cleric⁹. ¶ Caſus Dicitur hic ꝙ de quocũq̃ꝫ crimine quis accuſatur, tantuꝫ in ſua prouincia reſpõdeat: nec accuſator eum ad aliã prouinciam trahere nitatur.

Quod iudex. In hac. vij.q. q̄riť vtrũ criminoſ⁹ poſſit eſſe iudex: ⁊ inde ſũpta occaſione ponit tres ordines infamiũ: vſꝫ ad illã. l. arceť. Diuidas ğ q̃ſtionem in tres partes. In prima parte poniť qð dictũ eſt. Scđã ibi: Arceť. Tertia ibi: Qui ſine. Jo. de fan.

❡ Caſus. Hic intitulať. vij.q. qua queritur an iudex

eſſe poſſit qui pari delicto cum reo vel maiori inficitur: ⁊ ꝙ non poſſit iudicare, multis authoritatibus probatur. Conſueuit tamen dici ꝙ donec iudex toleratur, ꝙ iudicare poteſt ex officio ſuo, ſed non de iure mero: vt. j. e. §. vlti. Mihi videtur ꝙ repelli debeat ſi crimen fuerit contra eum ꝓbatum in modum exceptionis: ſicut contingit de teſte qui repellitur probato crimine in modum exceptionis: ⁊ ſicut de electo ad dignitatem cōtingit cum ei obijcit aliquid vt repellatur ab electione.

¶ Ad iudex. Hic queritur an criminoſi vel infames poſſint eſſe iudices. Et q̄dē ſi non tolerantur ab eccleſia, nō poſſunt: ſi tolerātur, bene poſſūt, ⁊ tenet eorū ſententia, ipſi tamen peccant iudicando. Uel diſtingue an aliq̄s ſit infamis ꝑ ſententiā vel ipſo facto: vt tunc nō poſſit: an al's, vt tunc poſſit. Illud tamē certum eſt ꝙ ſi infamia obijcitur alicui qui eſt electus in iudicem, ꝙ propter hoc bene remouet, licet hucuſqꝫ fuerit toleratus: vt extra de reſcriptis. ſciſcitatus. ⁊ ex de exceſ. prela. inter dilectos. ⁊. ff. ad legē Iuliam de vi priuata. l. j. criminoſi ergo poſſunt iudicare ex officio, ſ; non ex vite merito. xv. q. vlt. ca. vlt.

De hac materia tractat plene. i. l. barba rius philippus. ⁊ ibi per Bar. et alios. ff. de offi. preto.

Ut. j. e. §. ſi. i ſi. d pe. di. vj. c. j. xl. diſ. ca. vlti. Infamis an poſſit eſſe ꝓcurator.

§. j. dic vt ibi dixi.

g ¶ Iudicium. i. diſcretionem.

h ¶ Uerūtamen. §. ⁊ verba Gra.

i ¶ Dum putaret. Ecce quātū cōmunis opinio operetur: vt extra de iure pa. conſultationibus. extra qui filij ſint legi. cū inter. ⁊. j. q. j. ſi quis a ſimoniacis. C. de teſta. l. j. Argu. contra extra q̄ fi. ſint legi. per tuas. ⁊. j. xxiiij. diſtic. c. vlti. xxix. q. ij. ſi q̄s ingenuus. ⁊ diſ. viij. veritate. ⁊. ff. de iudi. l. ij. in pn. Sed nunquid idē eſt ſi excōicatus ferat ſententiā qui publice habetur ꝓ non excōmunicato: not. extra de ſentē. ⁊ re iudi. ad probādū. Et eſt ratio quare aliud ſit in ſeruo: qui a ſeruus in multis caſibus habet perſonā ſtandi in iudicio: vt. xij. q. ij. §. qui manumittitur. ſed excōmunicatus in nullo. Uel dic (quod verius credo) ꝙ nec ſentētia ſui teneret niſi cōfirmata eſſet a principe. Io.

Opinio cōmunis operatur.

Cōc. ter. l. l. j. §. ſecūdo loco. ff. de poſtu.

Infamis[a] ꝑſona nec ꝓcurator[b] eſſe pōt, nec cognitor. Tria ſunt[c] quibus aliqui impediūtur vt iudices nō fiāt. Natura, vt ſurdus ⁊ mutus: ⁊ q̄ ꝑpetuo[d] furioſus eſt: et impubes, q2 iudicio caret. Lege, qui a ſenatu amotus[e] eſt. Moribus[f] femine et ſerui: nō q2 nō habeāt iudiciū[g], ſed quia receptu3 eſt vt ciuilibus nō fungantur officijs. ¶ Uerūtamen[h] ſi ſeruus dū putaretur[i] liber: ex delegatione ſententiam daret, quis poſtea in ſeruitutē depulſus ſit: ſententia ab eo dicta, rei iudicate firmitatē tenet. Itē in digeſtis titu. de poſtulando.

Infames nō pñt eſſe ꝓcuratores vel patroni cauſarū. Sunt autē tres ordines eorū qui poſtulare[k] ꝓhibentur. ¶ Eſt autē poſtulare deſideriu3 ſuū vel amici ſui in iure apud eū qui iuriſdictioni preeſt exponere, vel alterius deſiderio cōtradicere. ¶ Nā (vt premiſimus) non poſtulantiū tres ordines ſunt. Quidā ꝓhibentur omnino[l] poſtulare, vel propter etatē, vt minores xvij. annis: vel propter caſum vt ſurdus qui prorſus non audit[m]. Alij prohibentur ne pro alijs poſtulent, vel propter ſexum: vt femine: vel ꝓpter caſum[n], vt vtroqꝫ lumine orbati: vel ꝓpter notam infamie turpitudinis vt hi qui corpore ſuo muliebria paſſi ſūt, niſi forte vi predonum[o] vel hoſtium ſtuprati probentur. Similiter q̄ capitali crimine vel

a Infamis. Per ſententiam.

b ¶ Nec procurator. i. aduocatus: vt. j. proximo §. Uel intellige de ꝓcuratore vero, vt infamis nō poſſit eſſe procurator ſm canones: vt. j. v. q. iij. quia epō. nec obſtat inſti. de excep §. vlt. quia loquitur hic de infami per ſententiā, ibi de tali qui eſt al's infamis: ſi tamen iudex toleratur in officio, eius tenet ſentētia. viij. q. iiij. nonne ſed infamis poteſt eſſe arbiter: vt. j. eo §. tria. verſi. cognitores.

De hoc ēt no. ex̄ d iura. calū. i. patoꝝ.

¶ Tria ſunt ¶ Caſus. Dicit in hoc §. ꝙ tribus de cauſis repellitur aliquis ne iudex fiat: ſc3 natura, lege, et moribus. Natura impeditur ſurdus, mutus, ⁊ perpetuo furioſus ⁊ impubes. Lege, vt ille qui remouetur a ſenatu propter ſuam turpitudinem. Moribus vt mulier et ſeruus: non ideo quia iudicare non poſſunt: ſed quia moribus obtentū eſt ne ciuilibus fungantur officijs: ſed ſi delegatur cauſa ſeruo qui putatur liber, eius tenet ſententia.

c ¶ Tria ſunt. Hoc eſt ſumptum a lege. ff. de iudi. cū pretor. §. non autem omnes.

d ¶ Et qui perpetuo, ſecus ſi ad tempus: vt. ff. de iudicijs. cum furioſus.

e ¶ Amotus. Immo ⁊ ſi eius electio fuerit caſſata, ꝓpter eius vitium: vt extra de elec. ſuper.

f ¶ Moribus. id eſt ꝯſuetudine. immo etiam lege ſine canone. xxxiij. q. v. mulierem. Nec obſtat. xv. q. iij.

firmata eſſet a principe. Io.

Infames. ¶ Caſus. In hac lege hoc ordine proceditur. Primo dicitur ꝙ infames non poſſunt eſſe procuratores vel aduocati. Secundo quid ſit poſtulare. Poſtulare eſt ſc3 deſideriū ſuum vel amici ſui in iudicio exponere. Tertio ponit tres ordines hominum q̄ aduocare non poſſunt. In primo ordine ponuntur illi qui nec pro ſe nec pro alijs poſſunt aduocare, vt minores. xvij. annis, ⁊ illi qui nihil audiūt. In ſcdo vero ordine ponūtur illi qui poſſunt pro ſe poſtulare, ſed pro alijs non: niſi ꝓ pupillis vel adultis quorum tutelam vel curam gerūt: in quo ordine ſunt quinqꝫ genera hominū ſeu perſonarū, ſc3 mulieres, ⁊ vtroqꝫ lumine orbati, ⁊ illi qui ſponte muliebria paſſi ſunt, vt Sodomite: ⁊ qui de capitali crimine aut de calumnia ſunt damnati: ⁊ hi qui locauerūt operas ſuas vt cum beſtijs ſeu feris pugnarent in arena. In tertio autē ordine ponūtur alij infames qui ꝓ ſe ⁊ quibuſdam certis perſonis poſſunt aduocare que infra continentur: et hoc ꝓpter quinqꝫ cauſas. ſ. propter reuerentiam, vt in parente ⁊ patrono: propter conſanguinitatē, propter affinitatē, propter miſericordiā miſerabiliū perſonarū, ꝓpter tutelā vel curā eis iniunctā. Secūda pars eſt ibi: Eſt autem. Tertia ibi: Nam vt premiſimus.

Poſtulare qd eſt.

k ¶ Poſtulare. Poſtulare eſt pro tribunali petere, et non alibi. ff. de dam. infec. dies. §. hoc autem.

l ¶ Omnino. etiam pro ſe.

m ¶ Non audit. Nullus em̄ adeo ſurdus eſt quin aliquid audiat: vt. C. qui teſta. fa. poſ. diſcretis.

Poſtulare.

n ¶ Uel ꝓpter caſum. ff. de iudi. cecus. j. xv. q. j. §. vlti.

o ¶ Predonū. tunc em̄ non eſt imputandum: vt. ff. de adul. vim paſſam. xxxij. q. v. ille.

calumnie cauſa publici iudicij ſunt dānati: vel q̇ opas ſuas locauerunt vt cum beſtijs depugnarēt in arena[a]: pro alijs poſtulare prohibentur. His perſonis ꝓ ſe allegare permittitur: pro alijs poſtulare ꝓhibet, niſi forte tutelam impuberum vel curam adoleſcētium nō affectatā ſ3 neceſſariā adminiſtrent: pro his enim quorum curā gerunt, eis poſtulare conceditur. Alij enim[b] oēs qui vt infames[c] notantur: niſi pro ſe et pro certis perſonis poſtulare non poſſunt, niſi in integrum reſtitutionē acceperint. ¶ Permittitur[d] autē eis poſtulare pro parēte, pro patrono et patrona: pro liberis etiā ſuis, ⁊ parentibus patroni et patrone: pro liberis etiā ſuis fratribus ⁊ ſororibus: ſocero, ſocru: genero, nuru: vitrico, nouerca: priuigno, priuigna: pupillo, pupilla: furioſo, furioſa: fatuo, fatua: ſurdo, ꝓdigo, et adoleſcente. Item.

Pro his quibus propter infirmitatem curatores dari ſolent: vt qui negocijs ſuis aliquo perpetuo morbo ſupereſſe non poſſunt. Omnes autē qui non ſponte, ſed neceſſario funguntur officio[e]: ſine offenſa poſtulare poſſunt, etiam ſi hi ſunt quibus non niſi pro ſe poſtulare permittitur. Affinitates vero nō eas accipere debem⁹ que quondā[f] fuerūt, ſed preſentes. Nurus et generi appellatione, et ſoceri, et ſocrus etiā vlteriores, q̇b⁹ prepoſitio[g] pro ſolet accedere, cōtinentur. Arcentur etiā a ꝓfeſſione aduocatorū3 (ſicut in ſecūdo libro Codicis titu. de poſtulando inuenitur) qui ſub nomine honorariorū ex ipſis negocijs que tuenda ſuſceperint, emolumentum ſibi certe partis[h] cum graui damno litigatoris ⁊ depredatiōe poſcētes inueniūtur. Item. Si q̇s adeo procax fuerit, vt non ratione ſed ꝓbris putet eſſe certandum: opinionis ſue imminutionem patietur. Preterea non licet aduocato vllū cōtractum[i] inire, vllam pactionem conferre cū eo litigatore quem in propriā recepit: fidez nec ex induſtria[k] iurgiū ꝓtrahere. Apud vrbem[l] Romā etiam honoratis[m] qui hoc officium putauerint eligendū[n]: eouſq3 liceat orare, quouſq3 maluerint[o]: vc3 vt non ad turpe[p] cōpendiū vel etiā ſtipendiū deforme hec arripiat occaſio. Nam ſi lucro pecuniaq3[q] capiantur: veluti degeneres inter viliſſimos numerabuntur. Si vero[r] in vno audi

a ¶ In arena. Niſi cauſa virtutis hoc faciant. ff. e. l. ij. §. quod ſi.

b ¶ Alij em̄. Notandū q᷑ omnes qui maiori infamia ſunt notati: non niſi pro ſe ⁊ pro his quorum ſunt tutores, poſſunt poſtulare: ⁊ illi ſunt de ſecundo ordine. S3 minori infamia notati poſſunt pro ſe et pro quibuſdam certis perſonis aduocare: et illi ſunt de tertio ordine poſtulantium, ſc3 de minori. (Infames q̄ q̄s pūt poſtulare.)

c ¶ Infames. mi nori infamia.

d ¶ Permittitur. vt ſunt illi de ſecūdo ordine.

e ¶ Officio. vt tutores ⁊ curatores.

f ¶ Que quondā. ergo vno coniugū defuncto ſoluitur affinitas. inſtit. de nupt. §. affinitatis. Sed cōtra. xxxv. q. x. ca. j. † Sed potes dicere q᷑ quo ad impedimentu3 matrimonij nō deletur: ſed quo ad alia aut quo ad beneficia huius edicti. († Fi. potro. vbi de hoc.)

g ¶ Prepoſitio. ſ. patribus iſtorum vel viris iſtarum. et dicit proſocer. i. pater ſoceri: progener. i. marit⁹ neptis: nam gener filij mei eſt mihi ꝓgener.

¶ Arcētur. ¶ Hec eſt. ij. pars q̄ō. in qua ponit. xiiij. articlos legales vſq3 ad ca. qui ſine. Jo. de fan.

¶ Caſus. Dicitur hic q᷑ illi qui paciſcunt de certa parte litis cum eo cuius cauſam defendunt, repelluntur ab aduocando.

h ¶ Partis. de parte litis nō lic3 paciſci: vt. ff. de pac. ſumptus. ſ3 ſuper certa re lic3: arg. C. de ſententiā paſſio. ſi debitor. ‡ lic3 M. dixerit q᷑ lic3 de aliquota re paciſci ſine graui detrimēto partis: vt hic. tamē vltra centum aureos nō lic3 paciſci: vt. ff. de va. ⁊ extraordi. cog. l. j. §. in honorarijs. (‡ Sec3 Jo. de ber. ⁊ Lau.)

¶ Preterea ¶ Caſus. Tria ꝓhibet hic imperator: vt aduocatus rationibus pugnet, non probris: alioquin erit infamis: vt nullum pactum ineat cum eo quem in propria cura ſuſceperit, poſt litem conteſt. quod intelligit h. niſi antea fecit pactū, alioquin ſec⁹: ⁊ vt iurgia ex induſtria non protrahat.

i ¶ Contractum. ex poſtfacto: ab initio tamē poteſt. xj. q. iij. nō licet. ſed ſi non facit pactum, poſtea ei dabit pro modo litis, ⁊ facundia aduocati, ⁊ pro conſuetudine regionis: vt. ff. de va. ⁊ extraor. cog. l. j. §. in honorarijs. Uel loquitur de tali qui ſponte ſe vinci ſuſtinet in aliqua exceptione vt ſi aſſerat ſe non poſſe fouere cauſam niſi augmentetur ſalariu3: q̄ꝺ fieri nō debet: arbitrio medici: vt. ff de va. ⁊ extraordi. cog. medic⁹. (Aduocato q̄ liter ſatiſfactio.)

k ¶ Ex iduſtria. Quod ſi fecerit: ij. ps. eum iudex puniat in duab⁹ libris auri. † C. de iudi. ꝓperandum. §. illo ꝓculdubio. († Sic erit in medico. ff. de va. ⁊ extraord. cog. medicus.)

¶ Apud vrbem. ¶ Caſus. Queſitū fuit vtrū honorati qui rome ſunt. i. qui honorem habent ſine adminiſtratione, poſſint aduocare. Et reſpondet q᷑ ſic q̄3diu volunt dū modo tamen turpi lucro pecunie vel alicuius alterius rei non corrūpant.

l ¶ Apꝺ vrbē. de eadē lege eſt.

m ¶ Etiā honoratis. etiā meliorib⁹.

n ¶ Eligēdū. vt ſunt aduocati.

o ¶ Maluerit. i. quouſq3 tale officiū voluerint exercere. vnde non eſt hic argumentū q᷑ aduocati tādiu audiantur, q̄3diu volunt allegare: ‡ q2 iudex poteſt aduocatos remouere cu3 voluerit: vt ff. de his que in teſtamento delent. l. iij. in fine. ⁊ C. de iudicijs. auten. iubemus. (Aduocato q̄n q3 ſilentiū imponendū eſt. ‡ Adde q᷑ non debent eſſe verboſi in allegādo. l. ne ſenni⁹. cu3 ibi no. ff. de nego. geſt.)

p ¶ Non ad turpe. i. ad modicū ⁊ vile. Et eſt argumētum q᷑ bona dona dāda ſunt doctorib⁹: vt. ff. de admi. tut. cū plures. ⁊. ff. de origi. iuris. l. ij. §. vlti.

q ¶ Pecuniaq3. modica.

¶ Si vero. ¶ Caſus. Dicitur in hac lege q᷑ ſi duo vel plures in aliquo auditorio pretoris meliores fuerint aduocati, et alter litigatorum velit habere partem bonorum aduocatorum, officio iudicis fiat equalis diſtributio cauſidicorum: et ſi quis aduocatus monitus noluerit obedire ſine iuſta excuſatione, careat ipſe officio aduocandi ſine ſpe aliqua reſtituendi.

r ¶ Si vero. C. e. prouidendum.

a Ut par. Illud olim obtinuit cum ſalaria dabant de publico. hodie vtraqꝫ pars ſibi debet prouidere: vt C. de iudi.l. properandum.§.illo. Tamen pueris, et debilibus, et pauperibus pretoꝛ dabit aduocatum: † vt.ff.de poſtu.l.j.§.ait pretoꝛ.

† De hoc le. ⁊ no.ex̄ de offi. iud.c.j.

i Cognitoꝛes. Exponit primum capitulum huius queſtionis. ſe cognitoꝛ, id eſt iudex. Sꝫ ne aliquis idē intelligeret de arbitro, dicit ꝙ arbiter poteſt eſſe infamis. Fili⁹ (vt lex dicit) poteſt eſſe arbiter de re patris.

toꝛio duo tantum vel plures pre ceteris fuerint quoꝛum fama ſit hilarioꝛ: in iudicātis officio ſit vt par[a] cauſidicoꝝ diſtributio fiat, ⁊ exequetur pro partibus auxilium ſinguloꝝ. Si quis vero cōmonitus a iudice, ea excuſatione que nequeat cōpꝛobari, cuicūqꝫ parti patrociniū denegauerit, careat foro[b]: ſciat etiā nūqꝫ ſibi agendi copiam poſſe reſtitui. Si quis autem ex litigatorib⁹ detect⁹ fuerit ſeparatim tractaſſe cū pluribus, ⁊ aduerſario ſuo ſubtraxiſſe parē defenſionis copiam: oſtendet ꝑculdubio iniquam[c] a ſe litem foueri, ⁊ authoꝛitatē iudiciariam a ſe deluſam experietur. Item. Quāuis[d] illi qui cauſam fiſci egiſſent, pꝛohibeantur aduerſus fiſcum patrocinium pꝛeſtare: tamen hodie[e] etiam aduerſus fiſcū patrocinium poſſunt exhibere pꝛiuatis: † etiam dū eā cauſam[f] declinēt ſuſcipere quā tractauerant dum fiſci aduocati fuerunt. Item.

Si contra[g] patrē pupilli cauſam egiſti: tutoꝛ[h] vel curatoꝛ datus eandē cauſam defendere non pꝛohiberis.

Cognitoꝛes[i] vero ex officio intelligūtur, non ex arbitrio[k]. Nihil enim refert, is qui arbitrium ſuſcipit, an ſit integre fame, an ignominioſus. Fili⁹[l] etiam in re patris arbiter eſſe poteſt. Nam ⁊ iudicem[m] eum eſſe poſſe pleriſqꝫ placet.

Si quis vero[n] iudex[o] ſit: arbitrium recipere eius rei de qua iudex eſt, ⁊ in ſe compꝛomitti iubere pꝛohibetur: et ſi ſentētiam dixerit, nō eſt danda pene perſecutio. Seruus arbiter eſſe non valet: libertinus poteſt. Poꝛro infa-

b Foꝛo. ff. d pe nis.l. moꝛis.§.j.

Si quis autē. Caſus Queſitū fuit ab imperatoꝛe ſi alter litigatoꝛū ſubtraxerit aduerſario copiā aduocatoꝛum coꝛrūpēdo eos ne ipſum iuuarēt, quam penam pati deberet. Et reſpōdet ꝙ puniri debet extra oꝛdinem: et oſtendit ſe iniquam litē fouere.

c Iniquā. Sic extra de teſti.c. intimauit. ⁊ extra de teſtibus cogendis peruenit.

Quāuis. Caſus. Quidam fuerūt aduocati fiſci, poſtea volebāt pꝛeſtare patrocinium pꝛiuatis contra fiſcum. Queſitum fuit an poſſint. Et reſpōdet ꝙ ſic hodie: licet olim fuiſſet ſecus, dummodo declinent cauſam illam in qua fuerunt aduocati pꝛo fiſco.

d Quanuis. verba Gratiani.

e Tamen hodie. verba legis.

f Cauſam. niſi ſuā vel parentū ſuoꝝ, vel pupilloꝝ ſuoꝝ iniuriā ꝓſequant. ff.e.l.penul.§.vl.

Si cōtra. Caſum ſic pone. Ego quondam fui aduocatus cōtra patrē Petri: pendente cauſa moꝛtu⁹ eſt pater Petri: cui Petro dat⁹ ſum tutoꝛ legitim⁹ datiu⁹/ vel teſtamētari⁹. Querit vtrū poſſim defendere eandē cauſam Petri pupilli mei? Et reſpondet ꝙ ſic, ꝗuis olim ego fui contra patrem eius.

g Si contra patrem. male ponit literam que eſt. ff. eo.l.vltima.

h Tutoꝛ. ar. ꝙ ratione officij licet quod alias nō liceret: vt.xciij.diſt. pꝛecipimus. ⁊ C. de adminiſtra.tut. cum quidam. Itē arg. ꝙ ſi iudex ſucceſſit appellāti, ꝙ poteſt pꝛopꝛiam ſententiam impugnare. ff. de iudi. Iulianus ait. Item arg. ꝙ ſi iudex a quo appellatur, efficitur illius iuriſdictionis cui⁹ eſt ad quem appellatur, ꝙ poſſit cognoſcere: vt.xj.q.iij. ſi epiſcop⁹.ij. quia iam videtur alia perſona. ff. quādo ap. ſit.l.j.§. ſed ⁊ ſi pꝛeſes. Argu. contra. ff. de iuriſdic. om. iudi. pꝛetoꝛ. Joan. Solu. conſueuit dici ꝙ debet cauſam alicui delegare: vt. ff. de iuriſdi. om. iudi. pꝛetoꝛ. Unde gloſſatur ibi poteſt. i. debet: alioquin poſſet recuſari. B.

Iudex an poſſit quādoqꝫ ꝓpꝛiam ſententiā impugnare.

Cognitoꝛes vero. Caſus. Hec ſunt verba Gratiani, ⁊ reſpiciunt ad finem pꝛimi capituli huius queſtionis vbi dictum eſt ꝙ infamis perſona nō poteſt eſſe

k Non ex arbitrio. ff. de arbi. pedius.

l Filius. ff. de arbi. quinetiam.

m Et iudicem. Sed contra. ff. de iuriſ. om. iudi. qui iuriſdictiōi. vbi dicitur ꝙ iudex nec ſibi nec liberꝭ ſuis ius dicere poteſt. Sed illud intelligas in crimiali cā: ſecus in ciuili: ſed tamen in criminali cauſa † pōt vſqꝫ ad litꝭ ꝯteſtatiōes dicere ius ſuis: vt. ff. de offic. pꝛeſi. lege ſenatus. tamē delegat⁹ iudex nō poteſt eſſe fili⁹ in cauſa patrꝭ: vt ex̄ de ap. poſtremo.

† Cō. tex. l.j. et ibi C. ꝙ.C. de aduo. fiſ. no. in l. pe. ⁊ fi. ff. d poſtu.

Iudex an poſſit ſuus ius dicere.

† Sub. vt colligit a ꝯ̄trario ſenſu. ff. de iudi. in ꝗuas. Br.

Si quis vero. Caſus Dicitur hic ꝙ iudex nō poteſt cōpellere partes in ſe cōpꝛomittere de illo negocio de quo ipſe eſt iudex: et ſi ſententiam dixerit, pene perſecutio non dabit. Item dicit hic ꝙ ſeruus arbiter eſſe non poteſt, ſed libertinus ſic.

n Si qui vero. Uerba huius legis ſunt. ff. de arbitris. ſed ⁊ ſi.§. ſi quis.

o Iudex. Quidā ita intelligūt vt hec duo ꝓhibeātur hic, ſcꝫ vt oꝛdinarius vel iudex alter nō poſſit eſſe arbiter de ea re de qua iudex fuit. Item ⁊ hic pꝛohibetur ne iubeat compꝛomitti in ſe. Quare autem oꝛdinarius nō poteſt eſſe arbiter, triplex aſſignat ratio. Una quia ſecundū hoc oꝛdinari⁹ ſemper pꝛocuraret vt eligeretur in arbitrum, ne ab ipſo poſſet appellari. Alia ratio eſt, quia oꝛdinarius debet cogere arbitrū vt pꝛocedat, ⁊ debet ſuam ſententiam mandare executioni. extra de foꝛo compe. ſi quis contra. ff. de arbitris.l.iij. Sed hoc non poſſet eſſe cum idem eſſet oꝛdinarius et arbiter. ‡ Tertia ratio eſt, qꝛ arbitria ſunt ad modum oꝛdinarie iuriſdictionis: ⁊ ſic ſequeretur ꝙ aliquid eſſet ſimile ſibiipſi, ſicut non ſimul poſſunt cōcurrere iura naturalia ⁊ iura adoptionis: vt inſtit. de adop.§.iij. Jo. Ego credo tamen ꝙ oꝛdinarius poſſit eſſe arbiter: vt no.ij.q.vj. a iudicibus. nunqꝫ enim pꝛeciſe inuenies ꝙ oꝛdinarius non poſſit eſſe arbiter. Sed vbiqꝫ dicitur ꝙ non poteſt cogere partes vt in ſe compꝛomittāt: vnde licite compꝛomittitur in eum volentibus partibus: vt. ff. de tuto. ⁊ cura.l.iiij.

Oꝛdinarius an poſſit eſſe arbiter.

‡ ⁊ hoc plene ꝓbat. ex̄ d arbi. ex pꝛe. Archi.

Poꝛro ꝗ Caſus. Quia dictum erat ſupꝛa in ca. infamis. ꝙ infamis perſona non poteſt eſſe pꝛocuratoꝛ vel cognitoꝛ: vel quia in multis locis fecerat Gratia. men-

mia[a] multipliciter irrogatur. Aliquādo em̄ cōtrahitur genere delicti declarati per sententiā: veluti cum iudex pronunciat, iniuriā fecisti, hereditatē expilasti. calūniatus es. Aliqū̄ genere pene[b], sicut[c] illi qui damnātur[d] in opus publicum: qui pristinū[e] quidem statū obtinent: sed dāno infamie etiā post impletuȝ tēpus subiiciūtur. Aliquādo genere pene et delicti declarati[f] p sententiam[g]: veluti dum fustibus ceso per preconē dicitur, Sykophanteis, id est calumniaris. Aliquādo ipso genere facti: vt exercētes improbum fenus: ꝛ illicite exigentes vsuras vsuraꝝ: ꝛ mulier que itra tēpus[h] quo moris est lugere maritum, cōtrahit matrimonium: ꝛ qui sciēs eā vxorē duxerit. Idem testaṫ felix papa ꝛ eisdē verbis. Itē. In euangelio ille qui trabem gestat in oculo: probaṫ nō posse educere festucā de oclo fratris sui.

Itē. Dauid in lib. psal. Peccatori aūt dixit de9: quare tu enarras iustitias meas: et assumis testamentū meum: ꝛc̄. Item. Gregorius: Cui9 vita despicitur: restat vt ei9 predicatio contēnatur[i].

Idem in moralibus.

Qui aliorū vitia puniunt, sua prius corrigere studeant.

Qui sine pctō est vestrū, primus in illā lapidem mittat. Ad aliena quippe peccata puniēda ibāt, ꝛ sua relinquebāt. Reuocētur igitur intus ad conscientiam: vt prius propria corrigāt, ꝛ tūc aliena reprehendāt. Hinc est ꝙ cum tribus beniamin in carnis scelere fuisset obruta: collectus omnis israel vlcisci[k] iniquitatem voluit: sed tamen semel ꝛ iterum in belli certamine est ipse prostratus. Cōsulto em̄ domino si ad vlciscendum ire debuisset, iussum est vt iret: qui iuxta diuine vocis imperium perrexit: ꝛ semel ꝛ secun

tionem de infamib9: ideo supponit hunc. §. in quo ostēdit ꝙ infamia quatuor modis irrogatur. Aliquando enim irrogatur infamia ex genere delicti per sententiā iudicis declarati: vt cuȝ pronūciat, iniuriam fecisti ꝛc̄. Aliquando ex genere pene: vt cum aliquis in opus publicū condēnatur: qui remanet infamis etiā finito tēpore. Aliquando etiaȝ genere pene ꝛ delicti declarati per sententiam vt cū dicitur ei. Sykophanteis. i. calūniator es tu. Aliquādo irrogaṫ ipso iure vel ipso facto: quod ideȝ est: vt contingit cū aliquis exercet iprobū fenus: vel cum mulier nubit itra tēpus luct9: vel q̄ sciens eam accipit in vxorē. H. tamen dicit ꝙ scd̄s mod9 nō differt a tertio nisi in hoc ꝙ in tertio genere crimen fuit publice p sententiā declaratū: quod nō fuit in secundo genere.

a Infamia. Fama, opinio, et estimatio: idē est. Fama est illese dignitatis status, moribus et legibus cōprobat9. ff. de va. ꝛ extraordi. cog. l. pen. §. estimatio. Infamia alia iuris: alia facti. Infamia facti est quando quis aggrauatur vel infamatur apd̄ bonos ꝛ graues: de qua agitur. ff. de obsequijs a liber. l. ij. ꝛ. l. licet. ꝛ. vj. q. j. sūt plurimi. s. quando lesa est fama alicuius propter factū qd̄ commisit, apud bonos ꝛ graues. Utrum autē hec infamia repellat ordinandum, dixi. ij. q. vij. ipsi apostoli. et qd̄. viij. in summa. Infamia est diminutio stat9 alicui9. hec infamia, que dicitur infamia iuris, quandoqȝ irrogatur ipso facto, ꝛ alijs modis: vt hic dicitur. Per sententiam infamatur quis cū de crimine publico conuincitur vel ciuiliter vel criminaliter: vt. ff. de public. iudi. infamē. nisi in casu: vt. ff. de pub. iudi. l. vlti. In priuatis delictis si quis criminaliter sit cōuictus ꝛ condēnatus: si sit tale crimen qd̄ descēdit ex actione famosa, tunc infamatur: vt. ff. de his qui not. infa. quid ergo. §. vlti. sed. §. ille non bene dicit. licet hoc expresse habetur ff. de publi. iu. l. infamē. Sed si ciuiliter agatur, non. ff. de cri. stel. l. ij. nisi in casibus, scȝ in actione furti, vi bo. rap. iniuriarū, ꝛ doli mali: vt. ff. de his q̄ no. infa. athletas. §. vlt. Itē fallit in crimine expilate hereditatis: vt C. de his qui no. infa. si te expilasse. et in crimine sepulchri violati: vt. ff. de sepul. violato. l. j. Et quando mulier calūniose se mitti facit in possessionem tāq̄ȝ sit grauida: vt. ff. e. l. notatur. Sed pro actionibus que ex con

tractu descendūt, nemo fit infamis, nisi in quatuor casibus: vt. ff. de ijs qui no. infa. furti. §. mandati. s. cū directe cōuenitur actione tutele, mandati, depositi, et p socio: vt ibi dicitur. Per sententiam arbitri nemo infamatur. ff. eo. l. quid ergo. §. ex ꝯpromisso. sed hec distinctio nō videtur habere locum secundum canones: cuȝ omne mortale crimen ifamet: vt. s. e. q. v. cōstituim9. ꝛ. vj. q. j. infames. et. c. omnes.

b Pene. hoc falsum est: quia sola pena nō infamat. C. e. l. nullam.

c Sicut. aliqua enidēti causa precedēti: ex qua si esset condemnatus, infamaretur. ff. de his q̄ no. ifa. ictus fustiuȝ. sicut est in furto cum quis in māifesto furto deprehenditur.

d Qui dānanṫ. sine snia. ꝛ sic non est hoc membrum superfluum.

e Pristinū quidem statum. scȝ libertatem.

f Declarati. q̄ñ ꝙ etiam si non declaratur: vt cū militi detrahunṫ insignia militie, lȝ n̄ dicaṫ causa: vt. ff. e. l. ij. §. j.

g Per sentētiā. Istud nō videtur differre a predictis, nisi ꝙ duo membra cōiungūtur in vnū: nisi velis dicere ꝙ aliquid operanṫ ista verba cuȝ dicitur ei, sykophanteis, id est calumniaris.

h Intra tēpus. hoc tamen nō tenet s̄m canones: vt extra de secun. nup. super illa.

Idem. ¶ Casus. Hoc relatiuū idem, respicit primuȝ cap. huius questionis. Idem, scȝ qd̄ romana synodus. Cetera que sequuntur, plana sunt.

i Contemnatur. id est cōtemptibilis habeatur: nō tamē contēni debet: vt. j. questio. j. si fuerit. et. c. multi. et. xv. q. vlti. ca. vlt.

Qui sine pctō. ¶ Hec est. iij. pars qō. in qua ꝓbaṫ p quinqȝ autho. ꝙ criminosi iudices esse nō debēt: et ꝙ s̄m allegata debent iudicare. Io. de fan.

Cas9. Probat Greg. in hoc. c. iniquū hoiem iudicare nō posse vel punire. ꝛ hoc ōndit duob9 exēplis. s. iudeorū qui cū vellēt lapidare mulierē peccatricē, a xp̄o sunt repulsi ꝛ redarguti. ꝛ ppl'i israel, q̄ cū vellet vlcisci iniquitatē quā fecerat tribus beniamin, ꝓstratus cecidit in prelio prima die ꝛ scd̄a: tertia vero die cū iā esset purgatus, deleuit tribum peccatricem.

k Ulcisci. Argu. ꝙ si iudex non exhibet iustitiaȝ de bēs pōt aliquo subdito, ipse conueniendus sit: vt. xxiij. q. ij. dn̄s conueneṅ, ꝛ in cōstitutione Frederici. C. ne filius p patre. auṫ. niri.

Actiones q̄tuor ex contractu ifamant.

p. xlix.

iij. ps.

Ioā. viij. a.

Iudi. xx. a.

Fame definitio.

Mat. vij. a.

Infamia est duplex

Sub. alia canonica de qua not. vj. q. j. c. ij.

Iudex de subditis iustitiam nō exhibens

habita. vbi dicitur ꝙ ſi iudex ciuitatis debitā iuſtitiam non exhibet, conueniri poteſt.
a ¶ Pene. Quia tantū ſexcenti remanſerūt. ⁊ ſic hec dictio pene, ad magnam quantitatem refertur. ſic ponitur. xxiij. queſtio. v. quali.

f ¶ Audit. Arg. ꝙ ſm allegata eſt ꝓcedēdū: vt. ff. de offi. preſi. illicitas. §. veritas. et. ij. q. j. deus oīpotens. ⁊. xj. q. iij. illa. ⁊ ca. ſūmope. ⁊ ca. ita. ⁊ ca. tūc ꝯa. ⁊. vj. q. ij. ſi tantū. ⁊ ca. placuit. Sed ꝯ. xxx. q. v. nullū. ⁊ ca. iudicātem. ꝯtra. j. e. poſtulat⁹. ꝯ. Sed ſm ħ delegabit cām ſi cōſciētia nō cōcordat allegatis. ſꝫ ſꝫ alios pōt determinare ſm allegata qꝛ alið facit aliqs in eo ꝙ iudex eſt: alið i eo ꝙ hō eſt: vt. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. ⁊ ſic iudicare pōt ſm cōſciētiam quā hꝫ vt iudex, nō vt hō. arg. ex̄ de offi. ord. ſi ſacerdos. ⁊ ex̄ de offi. delega. paſtoralis. §. qꝛ vero. ⁊ extra de ele. qð ſicut.

In pn̄ci. tñ dr ꝙ hec dictio ad modicam ꝗtitatē refertur. et hec dictio ponit̄ etiā. vij. q. j. factus. in pn̄. Archi.

b ¶ Fundit⁹. ar. ꝙ poſt pniam reſtituitur aliqs priori dignitati. xxvj. q. v. qcūqꝫ. ⁊. l. diſ. dño ſācto. ⁊ ca. qa tua ſctitas. Sed illud intellige quo ad iudicādū ⁊ predicandū: nō ad accuſandū vel teſtificandū vt. vj. q. j. qui crimen.

I ¶ Udicet ille. § Cal⁹. Docet Ambro. in hoc cap. ꝙ null⁹ iudex niſi bonus ſit, debeat alios iudicare: cū iudex nō debeat eſſe criminoſus nec leuitate vł odio debeat ad ꝓnunciandum adduci: ⁊ ſi rācorem vel amorē habeat aduerſus alteruꝫ litigatorū: in cui⁹ partē volūtas ſenſualitatis declinaret, non obediat tunc ꝓprie voluntati: ſed ſm leges ⁊ ſicut audit, ⁊ natura negocij ſe habet, decernere dꝫ ⁊ iudicare. De domo. i. de corde ſuo

c ¶ Condemnet. Id eſt dignū ſit cōdemnatione.

d ¶ Nullo odio. xj. q. iij. quatuor.

e ¶ Voluntatis. Sed nonne iudex poteſt iudicare ſecūdū quod ſibi iuſtum videtur: vt ff. de arbitr̄. qualem. ⁊ ex ſententia ſui animi eſtimabit quid aut credat, aut parum eſſe probatū videatur: vt. iiij. qōe. iij. ſepe. et potius debet iudex ſequi ſuam opinionem ꝙ̄

Iudex opinionē ſuā ꝯſiliis potiꝰ ꝙ̄ aliorū ſeq̄ dꝫ.

do ꝑdidit: ⁊ tunc demū peccatricē tribū valde feriēs pene[a] funditus[b] eā extinxit. Quid hoc eſt ꝙ in vltiōe ſceleris inflāmatur: ⁊ tñ prius iſte ꝓſternitur: niſi ꝙ prius ipſi purgādi ſunt per quos aliorū culpe feriūtur: vt ipſi iam mūdi per vltionem veniant, qui aliorū vitia corrigere feſtinant.

Item Ambroſius ſup Beati immaculati.

¶ Ille de vita alterius iudicet, qui nō habet in ſeipſo qð puniat.

Iudicet ille de alteri⁹ errore, qui nō habet in ſe ipſo qð cōdēnet[c]. iudicet ille qui nō agit eadē q̄ in alio putauerit puniēda: ne cū de alio iudicat, in ſe ferat ſentētiam. Iudicet ille q̄ ad ꝓnūciandū nullo[d] odio, nulla offenſione, nulla leuitate ducatur. ⁊ poſt pauca. Bonus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit, et ꝓpoſito domeſtice volūtatis[e]: ſꝫ iuxta leges ⁊ iura ꝓnūciat: ſtatutis iuris obtēperat: nō idulget ꝓprie volūtati: nihil p̄paratū ⁊ meditatū de domo defert: ſed ſicut audit[f], ita iudicat: et ſicut ſe habet natura, decernit: obſequit̄ legib⁹, non aduerſatur: examiat cauſe merita, nō mutat. Diſcite iudices ſeculi quem in iudicādo tenere debeatis affectum: quā ſocietatem: quā ſobrietatē: quaꝫ ſynceritatem. ⁊ paulo poſt. Qui iudicat, voluntati ſue obtemperare non debet: ſed tenere qð legum eſt. Et poſt pauca. In iudicando, cordi magis

eſt cuſtodia veritatis, ꝙ̄ obedientia voluntatis.

Item Gregorius.

¶ Grauatus criminibus iudicare non valet.

In grauibus[g] pctīs qs poſit⁹ dū ſuis p̄mitur, aliena non diluit. ¶ Cunctis enim liquet qꝛ cuꝫ is diſplicet qui ad intercedendum mittitur: irati animus ꝓculdubio ad deteriora prouocatur[h]. ¶ Scriptum quippe eſt: Victime impiorum abominabiles deo ſunt: vota iuſtorum placabilia: neqꝫ enim in omnipotētis dei iudicio quid[i], ſed a quo datur, inſpicitur. ¶ Hinc eſt quod ſcriptuꝫ eſt: Reſpexit deus ad Abel et ad munera eius: ad Cain ꝟo et ad munera eius nō reſpexit. Dicturus quippe quia dominus reſpexit ad munera, premiſit ſolicite quia reſpexit ad Abel. Ex qua re patēter oſtēditur quia nō offerens a muneribus, ſed munera ab offerente placuerunt. ¶ Dona quippe iniquorū nō ꝓbat altiſſim⁹: nec reſpicit in oblationibus eorū: nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. ¶ Item: Longe eſt domin⁹ ab impiis, et orationes iuſtorum exaudiet. Idem.

¶ Primum noſmetipos, deinde proximos debemus corrigere.

Poſtulat⁹ iudicare dominus de peccatrice, nō ſtatim dedit iudicium: ſed prius inclinans ſe deorſum,

I ¶ N grauib⁹. ¶ Calue. Iudex eccl'iaſtic⁹ donec petō ſuo p̄mit̄ ſubiectorū delicta nō pōt diluere. Et h⁹ ꝓbat̄. v. rōnib⁹ Pria ē ibi: Cūctis eñ. Scða ibi: Victime. Tertia ibi: Hinc eſt. Quarta ibi: Dona. Quīta ibi: Itē longe eſt.

g ¶ In grauib⁹. Notādū ꝙ iputatur alicui ſi malū nūciū vel ſtultū ꝓcuratorē miſit: vt ff. cōmo. argentū. ff. de mino. cū mādato. arg. ff. ð pu. cū ſi exhibuiſſet. ⁊ extra de appel. ſepe. in princ.

h ¶ Prouocatur Ex vite merito nō pōt mal⁹ ſacerdos dimittere petā: ſꝫ ex officio pōt. xv. q. vlt. ca. vl. Et eſt hic arg. orationes malorū his ꝓ quibus orant nocere. j. qō. j. fertur. ⁊ ca. neceſſe. ⁊ ca. nō nocet. lxj. diſt. miramur. §. ſicut. Sed contra. j. qō. j. prophetauit.

i ¶ Quid. Quia deus nō cōſiderat datū, ſed affectū offerētis: vt. xxiiij. q. j. odi ⁊ pieci, qñqꝫ tñ cōſiderat quid offerat̄: vt. xlix. diſt. c. vlt. qñqꝫ ꝯſiderat pro quo offeratur: vt. j. q. j. dictum.

Puer. xv. b.

Gen. iiij. a.

Oratio nes malorū nocent.

niam ſuaꝫ conſiliis aliorū: vt ex̄ de cōſue. ad noſtram. Sed dico ꝙ potius ꝙ̄ tenetur ſequi opinionē ſuam, ſed nō volūtatem. quandoqꝫ tamen ſequitur opinionem aliorū potius ꝙ̄ ſuam: vt extra de appella. cum ceſſante.

P ¶ Oſtulatus, ⁊c̄. ¶ Caluo. Iudei quadam muliere

in adulterio deprehenſa, poſtulauerũt a Chriſto vt de ea iudicaret an eſſet lapidanda ab eis vel nõ: quos redarguere volens, ⁊ repellere ab accuſando, ſcripſit in terra ſe inclinando: ſi quis ſine peccato eſt, prim⁹ in illam lapidẽ mittat: vel terra, terrã accuſat. Ipſi autem ſcripturã legẽtes confuſi exiuerunt de tẽplo vn⁹ poſt alium. In quo facto nos figurať docuit ꝙ cũ alios accuſare vel reprehendere vel iudicare volumus, ad conſcientiã recurramus: et quid in ea ꝯditori placeat examinem⁹: iuxta authoritatẽ apoſtoli dicẽtis. Fratres, ⁊ ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui ſpũales eſtis ⁊c̃.

Gal. vj. Joã. viij.a.

a ¶ Scribebat. hoc.ſ. terra terraꝫ accuſat, vel hoc, ſi qs ſine pctõ ⁊c̃. et hic eſt arg. ꝙ ſufficit ſi ſententia ſcribat in pariete. nã et ibi edicta pretorũ olim ſcribebantur i albo. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi quis.

Snĩa põt in pariete ſcribi.

b ¶ Obnixe. i. inſtanter.

c ¶ Delicto, vos q̃ ſpũales eſtis, iudicate huiuſmodi. l. diſtin. ponderet. Argu. ꝙ mali non poſſunt iudicare.

Mat. v.b.

d Sacerdos. ſic. xlij. diſtinc. ſ. j.

e ¶ Et poſtea. argumẽ. presbyterũ poſt penitentiam poſſe reſtitui. l. diſtin. de his vero.

j.Re. xv.f. Cõfeſſionẽ reuelãtis punitio ij.Re. xij.a.

f ¶ Et nõ publicare. Ea que quis ei in ſecreto dixerit. al's deponitur. ſ. de peni. diſti. vj. ſacerdos. hodie ponitur in arctũ monaſterium ad agẽdam penitentiam perpetuã: vt extra de peni. ⁊ remiſ. omnis. in fine.

digito ſcribebat[a] i terra: ac ſi demũ (qd obnixe[b] rogatur) iudicat: nos videlicet typice inſtituens, vt cum quelibet proximorũ errata cõſpicimus: non hec ante reprehẽdendo iudicemus, ꝙ̃ ad conſciẽtiam noſtrã humiliter reuerſi, digito eã diſcretionis ſolerter excudpemus: ⁊ quid in ea conditori placeat quidve diſpliceat, examinatiõe dirimam⁹, iuxta illud apoſtoli: Fratres, ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto[c] ⁊c̃. Qui ſine peccato eſt veſtrum. i. primo vos ipſi iuſtitiam legis implete: et ſic innocentes manib⁹ ad lapidandam ream concurrite.

Item Auguſt. ad quendam comitem.

¶ Sacerdos primũ ſua peccata, deinde aliena detergat.

Sacerdos[d] vt ſapiens medicus ⁊ perfect⁹ primum ſua pctã diluere ſciat, et poſtea[e] aliena detergere ⁊ ſanare, ⁊ non publicare[f]. Item. In euãgelio ſal infatuatum ad nihilũ vtile eſſe dicitur niſi vt proijciatur foras, et ab hominibus cõculcetur. Ex quibus oib⁹ datur intelligi ꝙ criminoſus alterius criminis iudex eſſe non poteſt: ⁊ ſeipſum condẽnat dum in alterius crimen ſententiã ꝓfert. ¶ Sed obijcitur Saul cũ a dño eſſet reprobatus, populũ dei iudicabat: et eius iudiciũ vniuerſus populus expetebat. Itẽ. Dauid cũ eſſet adulter ⁊ homicida, interrogat⁹ a ꝓpheta ſentẽtiam in diuitẽ dedit q̃ ouẽ pauperis rapuit, dicens: Iudiciũ mortis eſt viro huic. Itẽ. Salomon cũ amore muliercule deos gentiliũ coleret, tñ vniuerſa plebs Iſraelitica ad ei⁹ iudicia confluebat. Sic ⁊ Achab[g] ꝙ̃uis coleret Baal, tñ. x. trib⁹ iudicabat: mľti etiã alij tã in vete. teſta. ꝙ̃ in nouo inueniunť quorũ vita cũ eſſet blaſphemabilis: tamẽ eoꝝ ſentẽtia q̃ ex officio ſeruata iudiciarij ordinis integritate proceſſit, inuenitur ſeruata. Unde ⁊ dñs ait in euãgelio. Super cathedrã Moyſi ſederũt ſcribe et phariſei, ⁊c̃. Hinc liquido cõſtat ꝙ mali paſtores dum ſententia iuſti examinis aliorũ crimina feriũt, ſibiipſis nocent, dum ſine exemplo ſue emẽdationis aliorũ vitia corrigere curãt: ſubditis vero ꝓſunt, ſi eorũ increpatione correcti, vel ſententia coerciti, vitã ſuã in meli⁹ cõmutare didicerint. Ac per hoc dũ ab eccleſia tolerati fuerint, eorũ iudiciũ ſubterfugere non licet.

¶ Queſtio. viij.

Quod autem[h] epũs ab vno tãtũ audiri vel iudicari nõ debeat, zepherinus papa teſtatur dicens.

¶ Epiſcopus nõ niſi a pluribus audiatur ⁊ iudicetur.

Accuſatores epoꝝ omni careãt ſuſpitione: q̃ ſunt. Qd ꝓbat quinqꝫ exẽplis, ſcꝫ Saulis, Dauid, Salomonis ⁊ Achab, ⁊ phariſeoꝝ vel ſcribarũ: q̃ oẽs licet mali eſſent ⁊ peccatores, tñ iudicabãt. Ad vltimũ dat ſolutionem dicens ꝙ iudicare poſſunt ex officio eis cõceſſo, ⁊ ſententie late ab eis valent donec ab eccleſia tolerantur.

g ¶ Sic ⁊ achab. xxij. q. ij. vtilem.

Q ¶ Uod autem. Ca[s]⁹. Hic intitulať. viij. qõ. qua queriť an eps poſſit ab vno tantũ iudicari vel audiri. Et reſpondet ꝙ in ciuili poteſt, ⁊ in criminali a papa vel ei⁹ delegato: al's non poteſt ab vno iudicari vľ audiri. Sed in accuſatione epĩ debẽt eſſe. xij. epiſcopi preter metropolitanum: ⁊ in accuſatione pbři ſex: in accuſatione diaconi tres: vt. j. xv. q. vij. felix. ⁊ ca. ſi autem. Finis tñ cauſe criminalis epiſcopi ſummo põtifici reſeruať: vt. j. c. j. ⁊. ſ. e. q. vj. ꝙ̃uis. ⁊ ca. dudum.

iij. Re. xj.a. iij. re. xvj. g. Mat. xxiij. a

h ¶ Quod autẽ. Ab oibus epis ꝓuincie debet audiri cauſa epĩ: vt. ſ. e. q. vj. ſi quis epoꝝ vel a. xij. ad minus q̃s ipſe metropolitan⁹ eligit, vel ipſe re⁹ ſi electos a metropolitano habet ſuſpectos. ſ. e. qõ. j. c. j. et tales coepi nõ ſũt iudices, ſed aſſeſſores: ſicut nec clerici ſunt iudices q̃ debẽt intereſſe cũ eps audit cauſam clerici. xv. qõ. vij. eps. arg. tamẽ eſt ꝙ ſũt ordinarij: vt vj. q. iij. ſcitote. ⁊ ſi papa delegat cauſam epiſcopi, videtur ꝙ eodeꝫ modo intererũt. xij. epi. ſ. e. q. vj. hec quippe. ⁊. xxxiij. diſtinc. quorundam.

Epi cã a q̃bus eſt audiẽda. Ad idẽ. vj. q. iij. ſcitore. et q. iiij. c. j. ij. iij. ⁊ iiij. ⁊. ix qõ. iij. ſalua. Archi.

¶ Preſbyterio. ¶ Caſus. Adhuc probat Gratianus criminoſum iudicem non poſſe iudicare, ſed repellendum eſſe ad inſtar ſalis infatuati. Poſtea obijcit oſtendẽdo ꝙ iudices licet ſint criminoſi, tamẽ iudicare poſſunt.

Accuſatores. ¶ Caſus. Hoc cap. diuiditur in quatuor partes. In prima parte dicit zepherin⁹ ꝙ accuſatores epiſcoporum debẽt eſſe bone fame, ⁊ ſine ſuſpitione. In ſcd̃a parte dicit ꝙ ſentẽtia a non ſuo iudi-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ce dicta nullũ ligat. In tertia parte dr ꝙ in accuſatiõe epi debẽt eſſe .xij. epi, q̃ ab accuſando ſunt eligẽdi: ⁊ iſti ſimul cũ archiepo cauſaȝ examinabũt, ſȝ pape ipſi⁹ depoſitio reſeruet. In q̃rta parte dr ꝙ abſẽs iudicari nõ dȝ niſi ex cõtumacia fuerit abſens. Scd̃a pars incipit ibi: Nullum naq̄. Tertia ibi: Iudices .xij. Quarta ibi: Abſens.

a ❡ Nullum. magis. extra de iudi. at ſi clerici.

❡ Cuius in agendo. ❡ Caſus. Hec lex non eſt de cap. ſȝ debet legi poſtea: inſerta tamen fuit a Gratiano occaſione illius verbi: nullum cõſtringat ſentẽtia a non ſuo iudice dicta. quod verũ eſt niſi recõuentiatur. Nã ſi ego conueni aliquẽ ſub iudice ſuo et ipſe vult me reconuenire corã eodẽ iudice, non poſſum eum recuſare in reſpondẽdo: cũ in agẽdo elegerĩ ipſum: ⁊ eius ſnĩa lata ꝯ me valet in hoc caſu, lȝ non ſit me⁹ iudex ordinari⁹. Nã cui⁹ in agẽdo ⁊c̃. Arbitriũ .i. forũ, vel examen, vel iudicium.

colũnas ſuas dñs firmiter ſtabiliuit, nõ a quibuſlibet agitari. ❡ Nullũ[a] naq̄ eorũ ſentẽtia a nõ ſuo iudice dicta conſtringat: quia leges ſeculi idipſum fieri precipiũt vt Codice lib. vij. tit. de ſentẽtijs ⁊ interlocutionib⁹ oĩm iudicum.

Cuius in agẽdo quis obſeruat arbitriũ, eum habere etiã contra ſe iudicem[b] in eodem[c] negocio non dedignetur: q̃ ⁊ leges ſeculi idipſum fieri precipiunt. ❡ Iudices .xij. quilibet epiſcop⁹ accuſat⁹ (ſi neceſſe fuerit) eligat, a q̃b⁹ ei⁹ cauſa iuſte iudicet. Nec prius audiatur aut excõmunicetur vel iudicet, q̃ ipſi per ſe eligant[d], ⁊ regulariter ad ſuorũ primo vocatus conuentũ epiſcoporũ, per eos ei⁹ cauſa iuſte audiatur, ⁊ rationabiliter decernatur: finis vero eius cauſe ad ſedẽ apoſtolicã deferat, vt ibidem determinet, nec antea finiatur q̃ eius authoritate fulciatur. ❡ Abſens vero nemo iudicetur[e], niſi ex cõtumacia abſens fuerit: q̃ diuine et humane leges hoc prohibent.

Item felix eps̃ dixit in concilio carthagineñ .iij.

❡ A quot epis audiatur eps̃ qui in reatum inciderit.

Suggero ſm̃ ſtatuta veterũ conciliorũ, vt ſi q̃s eps̃ (q̃d non optamus) in reatum aliquẽ inciderit[f]: ſi ei nimia neceſſitas fuerit non poſſe plurimos congregare epiſcopos: ne in crimine maneat a .xij. audiatur epis.

❡ Queſtio .ix.

De accuſatoribus[g] ꝓ vel teſtibus ꝙ in abſentẽ vocẽ accuſationis vel teſtificationis exhiberenõ valeãt, multoꝝ authoritates ſanctoꝝ patrũ ꝙ abſens nõ debet condemnari,

e ❡ Iudicet. Sȝ propter contumaciam excommunicatur. j. e. queſt. ix. abſens. et cap. decernimus.

Suggero. ❡ Caſus. Dicit ꝙ ſi epiſcop⁹ accuſatus nõ poteſt cõgregare omnes epiſcopos de prouincia: ne in crimine id eſt ſuſpitione remaneat, cauſa eius a .xij. epis audiatur.

f ❡ Inciderit. ſȝ ſi non ſint tot epiſcopi in prouincia aduocabit vicinos vt. lxv. diſtinct. ſi forte. et .vj. queſt. iiij. ca. j. ⁊ ij. Alioquin metropolitanus vel epiſcopus non poſſet audire cauſam criminalẽ clerici, cuȝ nõ ſint tot epiſcopi in prouincia. xv. queſt. vij. felix.

De accuſatoribus. ❡ Hec queſtio diuidit in quatuor partes: in quarũ prima ꝓbat per .xij. authoritates ſanctoꝝ patrũ ꝙ abſens nõ debet condemnari, nec abſentes in eũ teſtificari, nec illũ accuſare, niſi contumax fuerit. Scd̃a ibi: De his. Tertia ibi: Simul autem. Quarta ibi. Niſi in crimine. Io. de fan.

❡ Caſus. Hic ponitur .ix. q. qua queritur an accuſatores vel teſtes vocem accuſationis vel teſtificationis in abſentem valeant exhibere. Et certe ꝙ non valeant, multorum authoritatibus comprobatur, et de hoc q̃d iuris ſit, ⁊ in quibus caſibus fallat, plene notatũ inuenies in ſumma queſtionis. ⁊ h. plene de hoc tractat in ſumma ſua in hoc loco. Primum capitulum hui⁹ queſtionis eſt planum.

g ❡ De accuſatoribus. ſm̃ .ll. de crimine nunq̄ proceditur contra abſentẽ lite non conteſt. ff. de pe. abſentẽ. l crimina niſi in caſu contra apparitores: vt. C. de penis. ne diu. lipõr. pro contumaci autẽ annotantur bona eius, ⁊ expectat bonis per annum: ⁊ ſi intra annum non venerit, poſtea bona puniri. deuoluuntur ad fiſcum, nec ſuper bonis auditur, ſed Sed bene auditur ſuper crimine: vt. C. de requi. reis. l. ij. Si ibi de autem intra annum veniat, bona recuperat ſi velit in iudicio ſtare. Si autẽ lis eſt ꝯteſt. ⁊ liquet de cauſa: in ma nihil de ioribus criminibus nunq̄ proceditur cõtra abſentem: ſed immo auditur quãdocũq̄ venerit: vt. ff. de requi. reis. ita ut ſit annus. ſed in minoribus que penaȝ relegationis vel ligit ꝑ damnum exiſtimationis continet, bene procedit cõtra doctores abſentem. ff. de pe. abſentẽ. fallit. C. de adul. q̃uis. j. e. reg. Ab

b ❡ Iudicem. Ex hoc videtur ꝙ clericus poſſit reconueniri corã laicis etiam in ſpiritualibus, niſi clericus paſſus ſit violentiam a laico: vt extra de iure patrona. relatum. in fine. ⁊. ff. de iudi. l. ij. §. item ſi extra. Nam qui aliter nõ põt eſſe iudex, ratione reconuẽtionis põt: vt extra de mu. peti. prudẽtiã. C. de ordi. iudi. adite. ſi. ff. de iuriſdi. oĩm iudi. ſi idẽ. j. rñſo. Sȝ ꝙ nõ poſſit recõueniri, eſt arg. extra de iudi. decernimus. ⁊ ca. quanto. Nã ⁊ quãdoq̄ ceſſat recõuẽtio: vt. C. qui legi. perſo. l. vlt. Item in criminibus ceſſat recõuẽtio: vt. j. e. queſt. xj. prius. Item in poſſeſſione repetenda. extra de reſtitu. ſpolia. ex conqueſtione. extra de ordi. cog. ca. j. ⁊. C. de compen. l. vlti. quod concedo, et dico ꝙ laicus etiam incidenter non poteſt cognoſcere de cauſa ſpirituali. extra qui fi. ſint legiti. lator. Item videtur ꝙ non tenet ſententia lata ſuper altera queſtione tantum. ff. quando appel. ſit. l. j. in fine. de va. ⁊ extra or. cog. l. j. nam iudex vna ſententia vtramq̄ dirimet: vt extra de ordi. cogni. cum dilectus.

c ❡ In eodem. Sed nonne eſt alia cauſa reconuẽtionis q̃ ſit principale negocium? Vtiq̄: vt extra de mu. peti. ca. j. ⁊. ij. Sed dicitur eadem quia ijdem ſunt iudices ⁊ litigatores: ⁊ quia vna ſententia determinãdum eſt vtrumq̄: extra de ord. cogni. cum dilectus. ⁊ quia ſi inhibetur appellatio in vna, ⁊ i alia. extra de mu. peti. c. ij. tamen papinianus qui hanc. l. edidit, intellexit quia ſi tu me cõuenis actione mandati, ego te poſſum reconuenire contraria mandati, al's nõ. C. de ſenten. ⁊ interlo. cum papinianus. ſed Iuſtinian⁹ auxit intellectum eius per auten. ad omnes cauſas. C. eo. titu. auten. ⁊ conſequenter.

d ❡ Eligantur. id eſt conueniantur.

Qr nõ relatione criminis, ſȝ purgatiõis deſinit eſſe accuſat⁹. ff. d pu. iu. is q̃. et. j. e. q. xj. negã da. ij.

Vñ ſi iudex pronũciaret ſup cã conuentionis ⁊ deberet pronũciare in cã reconuẽtionis grauaret, ⁊ poſſet appellari. ff. q̃ ſen. ſi. appel. l. j. §. vl. ſȝ Gof. ſȝ ſnĩa tenet ſȝ Vic. ꝓut ipe not. ex̃ de mu. peti. c. j.

decernimus: Scðm canones diſtinguit h. an liqueat de cauſa, an non. Si liquet de crimine, poteſt condemnari abſens. iiij. qō. v. ca. j. et. xxiiij. q. iij. de illicita. Si nō liquet, eſt excōmunicādus: vt. xj. q. iij. rurſus. et. c. q̄ cūq3. in hoc tamen peccat h. quia non diſtinguit an lis ſit cōteſta. vel nō: nam ſm eum non refert an lis ſit cōteſt. vel non. Ego tamen dico q cuz lis eſt conteſt. & liquet de cauſa, locū habet illud ca. decernimus. Sed ſi lis nō eſt cōteſt. vel eſt conteſt. ſed non liquet de cauſa: locus eſt illis. c. rurſus. & c. quicūq3. nā ante lit. conteſt. nūq3 ſunt recipiēdi teſtes in crimine. extra vt lit. non cōteſt. ad hoc deus. niſi aliquid ſpeciale dicamus de dilapidatione, vbi publica commoda periclitant: vt. ſ. e. qō. ij. quia ea. & C. de pen. ne diu. Nullo em̄ priuilegio gaudet debet q̄ male adminiſtrādo ſuos contubernales affligit: vt. C. vbi de ratiocinijs. l. ij. Idez eſt in cauſa inquiſitionis: quia teſtes recipiūtur lite nō conteſt. vt extra vt lit. nō conteſt. qm̄ frequenter. Item vbi quis infamat' deficit in purgatione, punit lite non conteſt. vt extra de purga. ca. cū petrus. extra de ſimo. de hoc. Itē in hereſi poſt mortē: vt. xxiiij. q. ij. ſane profertur. Sed in cauſa ciuili nō proceditur lite nō cōteſt. niſi in caſibus qui ſunt extra vt lite nō cōteſt. quoniam frequenter. Itē in cauſa appellatiōis: vt. C. de tēp. ap. l. vlti. extra de ap. ſepe. & ij. q. vj. ei qui. Item in abſentia actoris: vt extra de do. & ɔtu. cauſam. que eſt hodie correcta per decre. quoniam frequenter. ſicut credo. C. quomodo & quādo iudex. auf. qui ſemel. Item vbi agitur iudicis officio. C. ſi mi. ſe ab here. abſti. l auf. ibi poſita. ff. de mino. in cauſe ʃ. cauſa. Item in cauſa ſurreptionis. extra de ſen. & re iudi. cum olim. Itē ſecundum quoſdā in cauſa libertatis. C. de ingenu. ma. diffamari. Item in petitione legati vel fideicōmiſſi. Arg. C. de vſufru. lega. vel fideicom. l. ij. Item in trebellianica reſtitutione. C. ad trebel. l. pe. ʃ. cum autem. Item cū electus non cōparet. extra de elec. dudum. j. in fi. Al's nūq3 ferenda eſt ſententia ante lit. cōteſt. ſed pceditur cōtra abſentem, prout tradit extra vt lit. nō conteſt. qm̄. in fi. Quod dicit de officio iudicis: hodie certū eſt. extra de offic. iudi. ca. vlti.

Sit em̄ thelesphorus papa.

C Niſi reo pſente accuſator non audiatur.

ACcuſatori omnino nō credi decernimus qui abſente[a] aduerſario cauſam ſuggerit ante vtriuſq3 partis iuſtam diſcuſſionem.

Item Eleutherius papa.

C Abſente aduerſario ſententiam ferre non licet.

CAueāt[b] iudices eccleſie ne abſente eo cuius cauſa ventilat, ſententiā proferāt: q2 irrita erit: imo etiā cauſaz[c] in ſynodo pfacto dabunt[d]. pditoris vero nec calūnia nec vox audiatur.

Item Calixtus papa.

C Reo abſente accuſator nō audiatur.

a **A**Ccuſatori. **C** Quia abſente, q2 merita cauſarū &c. C. ſi per vim vel alio modo. l. vlti. nec etiaz in cauſa reſtitutionis auditur quis volēs de iure ſuo docere in abſentia alterius partis: vt extra de offi. deleg. conſultationibus.

CAueāt. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Eleutherio an iudices poſſint ſentētiare cōtra abſentē nō ex cōtumacia. Et reſpōdet q non: & ſi tulerit, irrita erit ſentētia ipſo iure: vel per ſentētiam irritabitur: et iudices penam ſuſtinebunt: & eius qui ſemel calūniatus eſt, accuſatio non audietur.

b **C** Caueant. Arg. eſt hic p opinione illorū qui dicūt q ſententia nulla eſt cum perēptorium non venit ad notitiaz abſentis. C. quomodo et qn̄ iudex. l. ea que. et ff. q̄ ſentē. ſine ap. reſcin. l. j. ʃ. cuz ex edicto. ſed ibi non peruenit: quia nec propoſitū fuit. vnde ſm pleroſq3 bene tenet ſententia licet peremptoriū non venerit ad notitiam rei. ſed hic expones irrita, id eſt irritanda. Unde ſatis videt ſufficere ſi abſēs ſufficienter ſit requiſit', ad hoc vt poſſit ferri ſententia, licet non ſit inuentus: vt ex̄ de do. et contu. cauſam. extra de cle. nō reſi. ex tue. arg. ad hoc vij. q. j. pſentium. C. de iudi. pperandū. ʃ. & ſi q̄dē. ff. de euic. ſi ideo. et. l. ſi dictū. ʃ. ſi pſente. et. ff. locati. itē querit. ʃ. exercitu. Ar. ɔ ex̄ vt lit. nō conteſt. qm̄. ʃ. ſi vero. Nā ibi d2 q etiam in cā matrimonij nō eſt pcedendū ɔ abſentē, licet nō inueniat: q2 pōt eſſe q habeat iuſtā cauſam abſentie, nec em̄ videt contumax q̄ vocē preconis non audiuit. ff. de in integ. reſtit. l. pe. & vlt. hoc tn̄ certū eſt q ſiue puenerit adeū citatio, ſiue nō: ſi pbauerit iuſtā cām abſentie, retractat id qđ factū eſt: vt ex̄ de ſentē. & re iudi. cū berthold'. Jo. hoc teneas q ſufficit ſi citet aduerſari' publice ad domum vbi ɔſueuit morari: vt ex̄ de do. & cōtu. cām. & c. vlti. & ſi nō veniat, lite nō ɔteſt. fiat miſſio in poſſeſſionē, vel excōicabit: vt ex̄ vt lit. nō ɔteſt. tue. lite vero conteſt. ad ſententiā procedit: vt. C. de iudi. pperandū. ʃ. & ſi quidem. & ʃ. ſin autē. & ſi poſtea veniat aſſignando iuſtam cauſam abſentie, retractabit qđ factū eſt: vt ex̄ de ſen. et re iudi. cum Bertholdus. B.

Sn̄ia lata ɔ eū ad quē citatio n̄ puenit an valeat.

Ubi d hoc. ex̄ d exceſ. pla. ex literis. & videas qđ ibi not. Ino. ad hui' declarationem. Archi.

Hoc itellige vt not. ex̄ d dolo. put & de appel. ſepe. et. c. p tuas. et not. Hoſ. in ſūma. de iud. ʃ. idez et poſt. ʃ. ſz ſi. Archi

ABſente eo quē accuſare voluerit quiſq3, accuſatori non credatur: quia ſine ſcripto difficile[e] eſt: p ſcriptum aūt nūq3 recipiatur: q2 per ſcripturam nullus accuſari poteſt: ſed ppria voce & preſente eo quem accuſare voluerit, ſuam quiſq3 agat accuſationem.

Item Cornelius papa.

C Que in abſentes gerūtur, omnino euacuentur.

OMnia que aduerſ' abſentes[f] in omi negocio aut loco aguntur[g] aut iudicā tur, omino euacuētur: qm̄ abſentē nullus addicit[h], nec vlla lex damnat.

Item Marcellus papa.

C Non iudicet qui pñtialiter non accuſat vel cōuincitur.

c **C** Cauſam. i. penam.

d **C** Dabunt. i. ſuſtinebunt.

ABſente. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Eleutherio an abſens poſſit accuſari: & an abſens poſſit per epiſtolā accuſari. Et rñdet q non: ſed reo preſente et voce propria, & in ſcriptis, niſi in caſibus exceptis.

e **C** Difficile. i. nō: vt. ij. q. vj. biduū. vl' difficile. i. vix q2 i caſib' fit accuſatio ſine iſcriptiōis vīclo: vt no. ij. q. viij i m pñ.

OMnia. ¶ Ca'. Queſitū fuit vtrū teſtes recepti ɔ abſentē vel ſnia lata ɔ abſentem valeat. Et reſpon. q non: q2 nulla lex damnat abſentem.

f **C** Abſētes. nō p ɔtūaciā, & i caſib' except; i ſūma. lo.

g **C** Agūtur. Nota etiā q geſta que fiunt abſente altero, non valent: vt. j. ea. charte, et. ſ. e. caueant.

h **C** Addicit, id eſt punit.

NOn oportet. ¶ Caſus. Nullus debet damnari niſi legitimi appareant accuſatores, ꝛ preſentes: et eiuſ locus defendendi accuſato prebeat, id eſt inducie dentur ad delenda crimina. Idem dicitur in ſeq. ca.
a ¶ Locumq̃. id eſt inducias: vt. j. ca. proxi.

HAbetur.
b ¶ Examinatos. hoc cũ ſint ignoti vel ſuſpecti vt. ij. q. vij. q̃redũ.
c ¶ Inducias. Arg. ſententiã nõ valere niſi preceſſerint legitime inducie. extra de dila. dilecti. et. v. q. ij. vocatio.
QUi accuſare. ¶ Caſus. Qui vult aliũ accuſare, debet preſens hoc facere / ꝛ nõ ꝑ procuratorẽ: vt reo reſeruet copia defendendi.
d ¶ Premiſſa. inſcriptio eñ ſemꝑ ꝑcedit accuſationem: vt ex̃ de ac cu. qualiter. ij.
De hoc no. ij. q̃one viij. in ſũma.
DIgnũ. ¶ Caſus. Nõ debet aliquis accuſari niſi p̃ſens fuerit accuſator: qui examinari debꝫ ſi eſt idoneus ad accuſandum.
e ¶ Innocentis. ſanctius eſt enim nocentem impunitũ relinquere / q̃ innocentẽ cõdemnare: vt. ff. de pe. abſentem.
DEcernimus. ¶ Caſus. Maximus Ualentine ciuitatis eṗs fuit de multis criminibus accuſatꝰ, poſt litem conteſt. mul totiens citatus nõ venit: ita ꝙ cauſa nõ poterat terminari. Precipit ergo papa epiſcopis Gallie vt ante calẽdas nouembris ſynodo congregata illum citent: et ſi venire noluerit, ferant ſententiam in illum tanq̃ in contumacem: nec curent ſi omnia delicta non comprobentur: cum per ſuam contumaciam videatur de omnibus confiteri. Quidam tamen dicunt ꝙ iſte fuerat infamatus: et procedebatur contra eum in modum inquiſitionis. Sequens ca. planum eſt.

NOn oportet quẽlibet iudicari vel damnari priuſq̃ legitimos habeat preſentes accuſatores: locumq̃[a] defendẽdi accipiat ad abluenda crimina.

Itẽ Damaſus. ¶ De eodẽ.

HAbet quoq̃ in decretis ſctõꝛũ patrũ ſancitum, nõ fore canonicũ, queq̃ ſacerdotũ iudicari vel dãnari anteq̃ accuſatores canonice examinatos[b] p̃ſentes habeat locumq̃ defendendi accipiat: id eſt inducias[c] eccleſiaſticas ad abluenda crimina.

¶ Palea.

NEc extra patriã fiat ꝓuincie primo diſcuſſionis accuſatio ſine aplĩca preceptione, cui in oĩbus cauſis reuerentia debetur cuſtodiri: quoniã ꝛ antiqua patrũ regula hoc docet, in qua imperialia pariter ſtatuta concinunt. Criminũ (inquiunt) diſcuſſio ibi agitãda eſt, vbi crimen admiſſum eſt. Et in canonibus: quecũq̃ negocia in ſuis locis vbi oborta ſunt, finiẽda ſunt: ſalua tamẽ in oĩbus aplĩca auctoritate. ¶ De eodem.

QUi accuſare aliũ elegerit, p̃ſens ꝑ ſe et nõ per aliũ accuſet: inſcriptiõe videlicet p̃miſſa[d]. Neq̃ vllus vnq̃ iudicet anteq̃ legitimos accuſatores preſentes habeat: locũq̃ defendẽdi accipiat ad abluenda crimina.

Item ex cõcilio Toleta. viij. ¶ De eodem.

DIgnũ eſt vt vita innocentis[e] nulla maculet ꝑnicie accuſatoris. ideo ſi q̃s a quolibet criminat: non ante accuſatus ſupplicio detur, q̃ accuſator preſentetur, atq̃ legũ ꝛ canonũ ſnĩa exquiratur. Qꝫ ſi indigna ad accuſanduꝫ perſona inuenit: ad eius accuſationem non iudicetur.

Itẽ Bonifa. pa. ad Gallos.

¶ Sentẽtia feratur qui cauſe ſue negligit adeſſe.

DEcernim[f] veſtrã debere itra ꝓuinciã eſſe iudiciũ, et cõgregare ſynodũ ante diẽ calẽdarum Nouembriũ: vt ſi adeſſe voluerit[g]: preſens, ſi cõfidit, ad obiecta rñdeat. ſi ṽo adeſſe neglexerit, dilationẽ ſnĩe[h] de abſentia nõ lucret. Nã manifeſtũ eſt[i] cõfiteri eũ de crimine q̃ indulto ꝛ totiens delegato iudicio purgandi[k] ſe occaſione nõ vtitur. nihil eñ intereſt vtrũ in preſenti examine nõ oĩa[l] que dicta ſunt cõpꝛobẽtur: cum ipſa quoq̃ profeſſio ex procurata totiens conſtet abſentia.

Item Felix papa.

¶ Abſentes nec accuſari nec iudicari poſſunt.

ABſente aduerſario nõ audiat accuſator: nec abſente alia parte ſententia a iudice dicta vllã obtineat firmitatem.

Item Nicol. papa Gallioni archiepiſcopo Senenſi.

¶ Altera parte abſente definitiua non feratur ſentẽtia.

f ¶ Decernimus. Quidam ponunt caſum ſic ꝙ eṗs iſte fuit infamatus. et papa cõmittit iſtis vt in modum inquiſitionis procedant: et ſi non venerit vt ſe purget, vel ſi defecerit in purgatione, videtur confiteri de crimine, vñ poteſt cõdemnari: vt ex̃ de ſimo. de hoc. et ca. inſinuatũ. Uel intellige ꝙ hic fuit lis conteſt, ſicut in ſũma intellexi hoc ca. Uel non loquit de definitiua ſententia, ſed de interlocutoria, vel excõicatione, vel miſſione in poſſeſſionem. Videt tamen ꝙ etiã lite nõ cõteſt. ferri poſſit definitiua ſententia: ſed non de crimine, ſed depoſitionis pro ꝯtumacia: vt videt colligi ex̃ de do. et ꝯtu. veritatis. Io.
g ¶ Uoluerit. maximus Ualentine ciuitatis eṗs.
h ¶ Sentẽtie. ferende. cõtra. ff. de pe. abſentem. illõ. ſm leges.
i ¶ Manifeſtum eſt. preſumptiue: vt. ff. de re iudi. cõtumacia. §. j. Sic xxiiij. q. iij. de illicita. in fi. Sed videtur ꝙ ſemper liqueat de cauſa: q̃ aut ꝓbat actor q̃d aſſerebat / et tunc condẽnandus eſt reus, aut nõ ꝓbat et tũc eſt abſoluẽdus reꝰ: vt. vj. q. ij. vlt. actor. Rñ. iſtõ obtinet cuꝫ vterq̃ eſt p̃ſens: ꝛ preterea ꝙ reꝰ abſoluit, nõ ꝓcedit ex eo ꝙ de cã liqueat: ſed q̃ partiũ iura ſũt obſcura: ꝛ i dubio fertur ſnĩa ꝓ reo: vt inſti. de interd. §. cõmoduꝫ. ex̃ de fi. inſtru. iter. in fi. nã qñq̃ actor probat intẽtionẽ ſuã: ꝛ tamẽ iudici nõ liquet de cauſa. ff. de re iudi. l. pomponius.
k ¶ Purgandi. Id eſt oſtendendi innocentiam ſuam vel cauſam abſentie.
l ¶ Non oĩa. Dum tamen illa que probata ſunt, ſufficiant ad cõdemnationem: et oĩa ſimul obijciantur: vt xxiij. diſt. illud. Arg. contra. j. ea. q. x. placuit.

Pia iſto iudi lectu facit q̃d not. ſ. q. prĩ. c. j. i gl. ſꝫ ꝑ contumacia, ſed hũc intellectũ nullum puto. Archi.
Snĩa i dubio fert ꝓ reo.
Cõc. text. l. abſẽt. ff. de pe. ꝛ l. iter. vñ §. publice. ff. de ꝓcura.

REvera.¶ Caſus. Quidā cōqueſtus fuit de quodā preſbytero abſente forte ex iuſta cauſa coram Gallione archiepō. qui teſtibus receptis sniam cōtra eum abſentem tulit. et qꝛ ſnie parere nolebat/dictus archiepus excōicauit eum, quare ſacerdos ille appellauit ad ſedem apo. ſed impediebatur appellationem ꝓſequi. vnde papa ipſum archiepm rephendit: ⁊ precipit ei ꝙ ſi poſt excōicationem ſuam appellationem voluerit ꝓſequi/null[s] eius iter impediat.

a ¶ Monemus. id eſt mādamus. ij.q̄.j.notum ſit. xxviij.q.j.ſic eni. ⁊ not.ī.ij.q̄ōne.vij. ſicut inquit.

b ¶ Poſt excōicationem. No. ꝙ excōmunicatus appellat. argu. extra de ſē.excō.ꝑ tuas.

Abſens.⁊c̄.

c ¶ Niſi fuerit. hec verba ponuntur in auten. vt oēs obe.iu.§.ſi vero.colla.v.

d ¶ Cōtumacia. ſic extra ꝺ teſti. in noīe domini.

INdicas.⁊c̄. ſi ai. Hermannus epūs fuit furioſus: qꝺ cōſtabat aplico: q̄ poſtea homicidiū vel aliud ſcelus cōmiſit: de quo cū ſepe coram Gallione archiepō accuſatus fuiſſet, appellauit ad papam. Archiepūs autē indignatus rogauit papam vt de crimine cognoſceret, ⁊ ipſum cōdemnaret. Nicolaus vero dicit ꝙ id non pōt facere tribus rationibus/ſcz qꝛ Hermānus erat abſens: et quia nō dixerat ei qui fuerunt illi exceſſus ſuper quibus accuſabatur: nec vtrū tēpore delicti fuerit ſane mentis vel nō: ⁊ ideo donec iſta probent̄, potius eſt ſibi cōpatiendū/q̄z ſit ſententia feriendus.

e ¶ Hermannū. Iſte in furore occiderat hominem.

f ¶ Quia. Prima ratio eſt.

g ¶ Quamuis. Secunda ratio eſt.

h ¶ Fuerint. Et ita non tenebatur venire: vt.v.q̄ōne ij.ſi pimates.

i ¶ Nec vtrum. Tertia ratio eſt.

k ¶ Oſtenderis. Archiepūs bene fatebatur ꝙ quādoq̄z fuerat furioſus: ſed tamen dixit eum modo eſſe ſanum, et in ſanitate occidiſſe hominem: al's tenetur ille potius probare qui dicit aliquem in furore peccaſſe: vt extra de ſucceſſio. ab inteſta. cuz dilectus. et. C. de codi. l.non codicillos.

l ¶ Cōſulendū.q.d. ſatis ipſo furore punit̄. ſic.ī.diſt. v.baptizari. ff. de offi. preſi. diu⁹. iudex tn̄ diligētiſſime inq̄ret an fuerit furioſus: qꝛ multi fingunt furorē vt ſic euadant: vt.ff.de cur.fur.obſeruare.⁊.ī.e.hortamur.

TEſtes.¶ Caſus. Hoc ca. introducit̄ pro alia parte q̄ōnis: ſcilz ꝙ non debet quis teſtificari contra abſentem. Dicitur ergo hic per Bene. ꝙ Calixtus fuit interrogatus vtrum in cauſa criminali teſtes abſentes poſſent teſtificari per ſcripturam. Et reſpondet ꝙ non: ſed preſentes debent dicere veritatem de his que viderunt et nouerunt/⁊ nō de aliis negociis niſi ꝺ his que ſunt acta i eorum p̄ſentia. Poſſet etiā hoc intelligi in qualibet cauſa: q̄a ſemper debet eſſe preſens ille cōtra quem inducuntur teſtes. vnde teſtes abſentes non poſſunt ꝑ ſcripturam teſtificari, ſed in preſentia partium.

REvera iuſt⁹ mediator nō eſt q̄ vno litigāte et altero abſente, amboꝝ emergentes lites decidere non formidat. His ita premiſſis volumus et apl̄ica authoritate monemus[a]: vt ſi preſbyter de quo agitur, poſt excōicationem[b] ſuā apoſtolicā ſedē adire voluerit, nullus iter eius impedire preſumat.

Item zepherinus papa.

¶ In abſentem nō eſt ferenda ſententia.

ABſens ꝟo nemo iudicetur (qꝛ diuine et humane leges hoc ꝓhibent) niſi fuerit[c] abſens ex cōtumacia. pro preſenti nāq̄z eum contumacia[d] haberi facit.

Item Nicol̄. papa Gallioni Senenſi archiepō. De eodē.

IUdicas Hermānum[e] epm ſup q̄buſdā freq̄nter fuiſſe accuſatū: ꝑ quibus (quia[f] ex parte ipſius ꝑſona deeſt) nos vni parti ad diſcrimen alterius credere ꝑculdubio non poſſumus: q̄uis[g] nec vſq̄z adhuc qui fuerit[h] illi exceſſus dixeris: nec vtrū[i] ſane mentis erat idē antiſtes necne cū ipſos exceſſus ꝑpetrabat, euidēter oſtēderis[k]. Satiuſq̄z arbitramur quālibz interim infirmitatez ad penam peccati, q̄z ad ipſum pertinere peccatum: cui magis conſulendum[l] ſit et compatiēdum, q̄z puniendum, vel etiam aliquo modo feriendum.

Item Calixtus papa.

¶ Teſtes nō dicant teſtimonium niſi de his q̄ preſentialiter et veraciter nouerunt.

TEſtes ꝑ quācūq̄z ſcripturā[m] teſtimoniū nō ferant: ſed preſentes[n] de his que nouerunt[o] ⁊ viderūt, veraciter teſtimoniū proferant: nec dicant de aliis cauſis vel negociis teſtimonium, niſi de his que ſub eorum preſentia[p] acta eſſe noſcuntur.

m ¶ Scripturaz. Nūquid ergo litere epoꝝ nō valēt? Non, in ferēdo teſtimonio: qꝛ teſtibus non teſtimoniis credendū eſt: vt ex̄ de coha.cle. et mulier. tua. De hoc notaui.ī.xj.q. iij.cure. argu.ff. de cuſto.reo.diu⁹. al'as extra iudiciū ſecus eſt: vt.xj.q. iij.cure.lxxj.diſti. extraneo.

n ¶ Sed preſentes. fallit de iureiuran. ad perſonas. extra de teſti. ſi quis teſtium.

n ¶ Sz p̄ſentes. i cā criminali ſēꝑ teſtes erūt p̄ſentes: ſz i ciuili ſeruet̄ ꝯſuetudo regiōis: vt.ff.de teſti.l.iij.i fi.

o ¶ Que nouerūt ⁊ viderunt. i. aliquo ſenſu corporeo ꝑceperūt. large eni ſumit̄ viſus: vt ibi, Guſtate et videte. ⁊ legit̄ in Exodo. Uidebāt voces. i. audiebant. vnde ſi auditu aliqui cōſcii ſunt de aliquoꝝ fornicatione/ bene poſſūt de hoc teſtificari. extra de teſti. p̄terea. ⁊ ꝙ de auditu recipiat̄ teſtimoniū/ptz extra de teſti. cū cā. nam ſufficit qualitercūq̄z aliquid ſciatur. xxij.q.v.hoc videtur. Si ergo aliquis eſt mutus, dum tn̄ audiat et ſcribere ſciat, bene teſtificat̄: vt.C. qui teſta.fa.poſ. diſcretis. Similiter cecus teſtificatur ſi voces cōtrahentium habet notas. Nec obſtat ſi dicas ꝙ cec⁹ poteſt in voce decipi: vt.xxvij.q̄ōne.j.nec aliqua. nā in viſu poſſumus decipi: vt.xxxj.q.j.quomodo. et in tactu.xxxiiij. queſt.ij.in lectum.

o ¶ Que nouerunt. Ergo de his que pupillus vidit, non poteſt eſſe teſtis: quia hec etas ignorat q̄d videat. C.de falſa mo.l.j.

p ¶ Preſentia. Dum tamen intelligant, nā aliter non dicunt̄ preſentes: vt.ff.de ꝟbo.ſig.coram. Nō intellige preſentē prout ponit̄.xvj.q.iij.§.poteſt. ſz intellige preſentem ſiue in eadem domo, ſiue alibi ſit: dum tn̄ audiri poſſit: vt.ff.ad ſylle.l.j.§.eodem tecto.

Adꝺ qꝺ not. ij.q.vj. ſtatuēdū. i gl. inſtrm. ⁊c̄.

Secꝫ Alex. ꝺ ymo. in l.bn̄. ad cognitionez. coll'.vj. ff. ſi certū pe. Mut⁹ ⁊ ſurdus poſſunt teſtificari.

Sz ꝺ de cōſe. diſ. iiij. placuit de īfantib⁹. et ca. ſeq. vbi de h⁹. xxxvij. diſ. relatū. Archi.

¶ De his q Caſus. Supra in ca. teſtes. dictū eſt q teſtes teſtificant̄ de his q viderūt ⁊ nouerūt. Nunc autē vult oſtēdere caſus in qb⁹ etiā de auditu ferūt teſtimonium ſi vocati ſunt ad hoc. ſed certe ſi bene inſpiciat̄, in lege ſeq. nō eſt teſtimoniū de auditu ꝓprie, ſed de ꝯfeſſione facta in oculis eorum qui ad hoc vocantur.

De his etiā que audierūt[a]: ſi ad hoc vocati ſūt: in ciuili cauſa teſtioniū dicere poſſūt. vñ i autenticis col. vij. de teſtibus. et Codice eo. titu. legitur.

¶ Si debitū ſcriptū ſit, ⁊ ꝓbatio ſolutiōis ꝓferat̄ a litigātibus per teſtes ſine ſcriptura: tunc ſuſceptibilē eā apud iudicem eſſe volum⁹: dū ad hoc ipm teſtes aſſumātur, vt phibeant teſtimoniū pro facienda ſolutione, aut pro memoria[b] alicui iam facte ſolutiōis et pro cōfeſſione[c] eius qui pecunias accepit. Hec autē inania ⁊ ex tranſitu perhibita teſtimonia: vt ſi propter aliud quoddā opus adueniens audiuit aliquem dicentē ſe accepiſſe ab aliquo aurū, aut debere alicui, nulla ratione valere cenſemus.

Simul aūt neceſſe eſt vt videant. q ſi alius vno tempore, alius alio tempore viderit diuerſitas temporum eorum teſtimonium non admittit.

Unde Leo papa.

¶ Nō admittunt̄ ad teſtimonium quos nō eodem tpe negocio interfuiſſe conſtiterit.

Philomin⁹ quoq puniēdi[d] ſunt teſtes q ad calumniā aliquid teſtificant̄: nec eorum voces tāq pluriū admittunt̄ quos tēporū[e] quidem diuerſitas ſimul[f] interfuiſſe ꝓhibuit. Item Ambro. in lib. de paradiſo dei.

¶ Ad ſeriem geſtorum teſtis ex ſuo nihil adijciat.

Teſtioniū de auditu ſepe admittit̄.

a ¶ Audierunt. Plures poſſūt notari caſus vbi fert̄ teſtioniū de auditu. Unus hic. Ali⁹ cū ꝓbat̄ voluntas obmuteſcentis: vt xxvj. q. vj. qui recedūt. et ca. his qui. Alius i matrimonio: vt. xxxv. q. vj. de parētela. Ali⁹ in ꝓbatiōe piurij: vt. xxij. qō. v. c. hoc videtur. Alius in mēoria facti operis: vt. ff. de ꝓbat̄. ſi arbiter. Ali⁹ ex̄ de teſti. preterea. ⁊ ex̄ eo. ti. cum cauſam. Sed certe nō concedo q alicubi ſit teſtioniū de auditu niſi vbi teſtatur qs q ſic audiuit recitari a maioribus: vt dr̄ ex̄ de teſti. quotiens. et hoc tm̄ cōtingit in mr̄imonio, ⁊ in mēoria facti operis: lꝫ hodie circa mr̄imoniū illud ex parte ſit immutatū. ex̄ de teſti. lꝫ. ij. niſi quis velit dicere ibi ideo eſſe teſtimonium de auditu, qꝛ melius in talib⁹ cōprehēdim⁹ ꝑ auditū q ꝑ viſum. Uñ ſi duo intereſſent ꝯtctui quoꝝ vn⁹ eſſet ſurd⁹ ⁊ alter cecus: vnus audiret v̄ba ꝯtctus, alter videret numerare pecuniā: ꝑ illos forte nō ꝓbaret̄ ꝯct⁹: qꝛ ſingulares. ex̄ de elec. cū dilecti. Sūt tn̄ hic alia duo ſpālia, ſcꝫ q valet cōfeſſio extra ius: ſicut ⁊ alibi ex̄ de exceſ. pla. q ſit graue. ⁊ in alio caſu qñ qs ꝯfitet̄ ſe debere pecuniā cā adiecta: vt. C. de nō nu. pecu. gñaliter, et in caſu q̄ habet̄ de ſcd̓a cautiōe quā mulier poſt bienniū amiſit. C. ad vell. ſi mulier. ⁊ gñaliter dicūt qdā valere ꝯfeſſionē factā ex̄ ius vbi teſtes interſunt rogati. Itē aliud ſpāle eſt hic q nō valent teſtes niſi ſint rogati: ⁊ ijdē reqrunt̄ in teſtamētis ⁊ i codicillis. † C. de teſti. aut̄. rogati. ⁊ in matrimonio: vt videt̄. xxx. q. v. noſtrates. ⁊ in diuortio. ff. de diuor. l. nullū. al's nō reqrit̄ q teſtis ſit rogat⁹: vt. j. xxi. cā. q. iij. ad fi. Jo. ꝯſueuit gñaliter dici, ⁊ eſt veꝝ q cōfeſſio ex̄ iudiciū nō preiudicat niſi cā adijciat̄: vt cōfiteor me tibi debere centū ex cauſa mutui: vt. C. de non nu. pecu. l. gñaliter. B. Et ſcias q oēs iſti teſtes rogati dicūtur intereſſe: qꝛ rogati ſunt audire: lꝫ ad aliud venerint: vt. ff. de teſta. heredes palā. aut̄. tn̄ gñaliter videtur dicere q teſtes debeāt eſſe rogati: vt. C. de teſta. aut̄. rogati. ſed hoc verū eſt cum ꝯtctus eſt in ſcriptis.

Confeſſio ex̄ ius qñ q valꝫ.

Teſtes an debeāt eē rogati.

† Hoc ē falſum vt. C. d codicil. l. vlti. §. fi.

¶ Si debitū q Caſ⁹. Debebā alicui pecuniā ꝑ ſcripturam: tpe ꝓcedēte in p̄ſentia teſtiū pecuniā ſibi ſolui, vl' cōfeſſus fuit ſibi eſſe ſolutā. queſitū fuit ab imperatore an ſolutionē illā vel cōfeſſionē poſſem ꝓbare ꝑ teſtes q interfuerūt? Et reſpōdet q ſic, ſi ad hoc fuerūt vocati: alioquin nō. Idem eſt in eo caſu quādo debitor cōfitet̄ ſe debere pecuniā creditori: ſcꝫ vt teſtes ad hoc ꝓbandum non valeant, ſi ad hoc non fuerunt vocati.

b ¶ Pro memoria. Tres hic ponit caſus q teſtes rogati poſſunt teſtificari vel pro ſolutione quā voluit facere creditori debitor/ vel ꝓ ſolutione ei facta, vel ꝓ cōfeſſiōe creditoris.

c ¶ Cōfeſſiōe. imo magis eſt pro debitore confeſſio creditoris q ſi ſit ei redditū inſtrm̄. C. d ſolu. pecunie.

¶ Simul. Hec ē iij. pars. q. in qua ꝓbat q teſtes debent ſe cōcordare ⁊ nil falſi admiſcere. ⁊ hoc ꝓbat per tres authoritates Jo. de fan.

iij. pa. † Sup hoc videas qd le. ⁊ not. ū. lxxxj. diſ. ca. hūc ınerū. Arch.

¶ Caſus. Supra in ca. teſtes. dictū eſt q teſtes debēt ferre teſtioniū de his que viderunt. Dicit hic Grat. q ſimt' videre debēt: ⁊ ſi diuerſis tpib⁹ viderūt, non valet eoꝝ teſtimoniū.

Philominus qq. ¶ Caſ⁹. Queſitū fuit a leone qualr̄ puniēdi ſunt teſtes q̄ falſum teſtimoniū dicunt. Et rñdet q puniendi ſunt ſicut accuſatores qui calumniātur: nec voces eoꝝ ſunt audiende tanq pluriū qui diuerſis temporibus aliquid vidiſſe teſtantur.

d ¶ Puniēdi. In crimiali punit̄ teſtis capitali pena. xxxiij. q. v. hec imago. hoc ſm̄ leges veteres. ſm̄ canones infamis eſt. vj. q. j. quicūq. xxij. q. v. ſi qs. ſed ſm̄ legem accuſat̄ de crimine falſi. ff. ad. l. cor. de fal. eos qui. Non ob. ff. de his qui no. infa. lucius. ex̄ de ord. cog. cū dilectus. qꝛ ibi non eſt ſententia lata cōtra teſtem.

e ¶ Quos tempoꝝ. Simile. iiij. q. iij. in teſtibus. C. de codicil. l. vlti. §. vlti. ſi. C. de teſta. ſi vnus.

f ¶ Simul. Quidā dicūt hoc tenere in his q̄ nō niſi ſemel cōmittunt̄/ vt homicidiū alicui⁹. ſed ſi ſepius aliqd pōt ꝯmitti, ibi nō nocet tēpoꝝ diuerſitas. ſed eis obijcit̄ de ſuſanna. ij. qō. vij. §. itē daniel. ſed illi rñdent q ideo † fuerūt illi teſtes reprobati, qꝛ dixerūt q in eadē hora ⁊ in diuerſis locis ꝯmiſſum eſſet adulteriū: ſꝫ nō poterat cōmitti in eadē hora ⁊ i diuerſis locis. et hoc dicūt ꝓpt̄ expreſſaꝫ ſilitudinē, ⁊ nō ꝓpt̄ idētitatē. nā revera aliō eſt adulteriū qō hodie fit, aliud qō cras: ſed eſt ſile illi. qō non cōcedo: cū ſinguli ſint in ſuis dictis ſingulares. Si tn̄ aliquē actū continuū viderēt aliq̄, lꝫ diuerſis horis/ videt̄ q teſtioniū teneret: vt ſi ſucceſſiue in vno foramine viderūt aliquos fornicari. † Uel ſi aliqui volūt teſtari q aliquis excōicatus celebrauit: et vnus audiuit finem miſſe, alter principiū: hoc caſu cōcedo eos bene teſtari de vna re, ꝓpter ꝯtinuationē actus: ſicut pro‡pter cōtinuationē poſſeſſionis vna dr̄ preſcriptio/ lꝫ facta ſit a diuerſis perſonis. xvj. q. iij. §. pōt. ‡ v̄ſi. q ſi ab eo. ſicut etiā vnus dr̄ ꝓcōſulatus, lꝫ diuerſe pſone ipm exercuerint: vt. ff. de offi. ꝓcō. meminiſſe. Itē qd ſi conueniunt in tpe, ſed diſcordant in officijs? vnus dicit de

† Uide late de hac. q. Jaco. but. i. l. fi. C. de teſtib. Cy. et pe. i. l. teſtiū. eo. tit. ‡ Uer. lino. § preſcriptione. ſ. q ſi ab eo. Arch.

miſſa, alter dicit de veſperis? Eadē eſt.q. ſi vis ꝓbare ſolutionē decime: ⁊ vnus dicit frumentū ſolutū, ⁊ alter dicit fabā. Et rñ. ꝙ nō valet teſtioniū: q2 oēs ſunt i ſuo teſtionio ſingl'ares: vt ex̄ de elec. cū dilect⁹. dic̄ forte nō tenet teſtis exꝓmere, ſ3 mēſem: vt. ſ. ij. q. viij. libelloꝝ. quas cum audiuit a Lucidio fuiſſe receptas abſente reo, dixit eſſe inualidas.

l ¶ Abſente. ſ. ij. q. j. in primis, extra de teſti. in nomine domini. ⁊ ca. decetero.

Hortamur. ¶ Caſus. Pelagius cōmiſit quandam cauſam decorato patricio. hortatur ergo vt ſicut cōſueuit, ita pure procedat ſup hoc negocio, ⁊ faciat a teſtibus qui veritatem illius cauſe nouerūt, omnē formidinem amputari: vt preſtito ſacramento dicant teſtimoniū veritatis, ⁊ oībus patefactiſ cauſam decidat.

Pura. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Ambro. ſi teſtis admiſcet vero aliquid falſitatis, an ei⁹ teſtimoniū valet? Et rñdet ꝙ non: q2 pura ⁊ ſimplex eſt teſtimonij ſeries intimanda.

a ¶ Pura. Id eſt ſine dolo.

b ¶ Simplex. q̄liter hoc intelligat, dixi. iiij. qōe. iij. in teſtibus.

c ¶ Aliquid. ar. vtile per inutile viciari: vt. xij. q. ij. ſi quos de ſeruis. ſ. diſ. xxxvij. ſi quid veri. Sed cōtra ff. de excu. tut. qui teſtamēto. ſ. diſt. ix. ſi ad ſcripturas. Sol. vtile p inutile vitiat vbi in iure inuenit expreſſum: al's nō. Arg. xv. q. iij. §. cū autē.

d ¶ Adijcit. Uel ſubtrahit: vt. v. q. vlt. pbr̄i. ex̄ de ꝓb. ſig. fortus. §. vl. ar. xj. qō. iij. quiſquis metu. xxv. q. ij. preſcriptiōe. xxij. q. ij. cū humilitatis. C. de teſti. teſtium.

e ¶ Addēdum. Quia nō preiudicaret hoc alicui ſi de hoc nō iuraſſet vt extra de teſti. c. de teſtibus.

Abſens. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ abſens non pōt accuſare vl' accuſari per procuratorē, nec teſtis affinis recipit.

f ¶ Nec affinis. ſ. e. q. v. ſimiliter.

¶ Niſi. ¶ Caſus. Excipit Gratian⁹ vnū caſum in quo abſens poteſt accuſare per procuratorem: vt illuſtris perſona in crimine iniuriarum.

g ¶ Per ꝓcuratorē. De hoc dixi. ſ. ij. q. vj. ſiquādo.

h ¶ Reo. hec rubrica eſt falſa: q2 nō intelligit de libello accuſationis, ſed de libello atteſtationum.

Uharte. ¶ Caſus. Quidā accuſatus fuit vel ꝯuentus coram Sindua magiſtro militum dñi pape. In abſentia autē rei ſunt teſtes recepti: reus ſtatim cū ſciuit, appellauit ad papam. Sindua ꝟo miſit atteſtationes pape per Lucidium accuſatorem vel actorem:

Pura[a] et ſimplex[b] teſtimonij ſeries intimāda eſt. Plerūq3 teſtis dum ad ſeriem geſtorum aliquid[c] ex ſuo adijcit[d] totam teſtimonij fidē partis mendacio decolorat. Nihil igitur qđ bonum videt, addendum[e] eſt.

Item Felix papa.

¶ Abſens per aliū nec accuſare nec accuſari poteſt.

Abſens per aliū accuſare aut accuſari nō pōt, nec affinis[f] teſtis admittitur. Niſi in crimine iniuriarū: in quo illuſtris perſona etiā p ꝓcuratorem[g] intendere ⁊ excipere poteſt, ſeruatiſ ceteris ſolennitatibus: vt Cod. titu. de iniurijs. l. vltima.

Item Pelagius papa Sindue magiſtro militum.

¶ Reo[h] abſente libellus accuſationis fruſtra offertur.

Uharte quas dedit nobis Lucidius, ſi illo tēpore aduerſarius ipſius illic preſens fuiſſet, valide erant. Sed quia aduerſario abſente[i] geſta que nobis recenſuit facta legūtur: talia leges non recipiunt.

Item Decorato patricio.

¶ Teſtes corporalr̄ preſtito iuramēto teſtimoniū dicant.

Hortamur vt ſub timore dñi conſuetā cōſcientie veſtre ſynceritatem in hoc quoq3 negocio conſeruantes, omnem a perſonis que veritatem cauſe iſtius ſcire poſſunt, faciatis amputari[k] formidinem, et veſtris preſentari[l] conſpectibus: tactis ſacroſanctis euāgelijs, prebito etiā legaliter ſacramēto vt que in veritate rerum nouerunt[m], profeſſione ſue teſtificationis aperiant: vt patefactis oībus que ꝺm leges ⁊ iuſtitiam cenſenda ſunt cognoſcatis: et cōpetentem legibus et veritati terminum detis.

Itē Nico. papa Iſmaro Remorum archiepiſcopo.

¶ Accuſator et accuſatus ſimul debent adeſſe.

Neceſſe eſt ꝺm ſacrarū ſcripturarū documentum, ac ꝺm iuſtitie tramitem, et accuſatum et accuſatorem ſimul adeſſe: et vnam partem quantacūq3[n] ⁊ qualicūq3 predita ſit authoritate, ſic prorſus audiri, vt alteri parti nullum preiudicium[o] irrogetur.

¶ Queſtio.x.

Quod ꝟo teſtes deficientes ī p2io ca. non ſint admittendi ad ſequentia: ex ꝯci. Carthaginenſi.

k ¶ Amputari. Hic eſt argu. ꝙ iudex preſtabit conductū ⁊ ſecuritatē teſtibus. extra vt lit. nō cōteſt. accedens. ⁊ de elec. bone memorie. extra de appel. ex parte. xxxiij. q. ij. ſine.

l ¶ Preſentari. ſic. ſ. ea. teſtes.

m ¶ Nouerūt. teſtis em̄ pro vtraq3 parte teſtabit. xiiij q. v. nō ſane. ⁊ iurabit ꝙ nihil falſitatiſ dicet. ij. q. iiij. nullam.

Neceſſe. ¶ Caſus. Iſmar⁹ queſiuit a Nicolao vtrū reo abſente ſit accuſator audiēdus? Et rñ. ꝙ nō: ſ3 vterq3 d3 eſſe preſens: et quantecūq3 authoritatis ſit aliquis, ſic debet i iudicio audiri vt alteri parti nullum preiudicium fiat.

n ¶ Quātacūq3. Parilitas enim ſeruāda eſt in iudicijs. C. de proxi. ſacrorum ſcri. in ſacris. lib. xij. ff. de arbi. ſi cum dies. §. ſi arbiter. Arg. cōtra extra de do. ⁊ cōtu. ex literis. ⁊ eſt ſimile. j. q. j. teneamus. ſ. diſt. ix. ego. in ſentētia ⁊ in iudicio nulli eſt deferendum: ſed in ſedendo, ⁊ in ſimilibus. ſic. ij. q. viij. quiſquis.

o ¶ Preiudiciū. ſic. xj. q. iij. ſi q's ꝟo. C. ꝺ ſta. ⁊ ima. l. iiij.

Quod vero teſtes. ¶ Caſus. Hic intitulatur decima queſtio qua queritur, an deficiētes in primo capitulo ſint admittendi ad ſequentia capitula? Et reſpondetur ꝙ non. Unde quidam dicunt, vt Beneuē. ꝙ qui deficit in maiori vel in minori, non admittitur ad ſequentia, quia preſumitur calumniator: vt. j. ea.

Iſte tex. ſolet allegari ꝙ notari⁹ vel teſtis nō d3 apponere in actu ſuo, niſi q̄ vidit ⁊ nouit. iſtā opiñ. t3 Pet. de ancha. i ca. fraternitatis. ex̄ ꝺ teſti. et Alex. ꝺ ymo. in l. ſi ex falſis. col. vlt. C. de trāſac. Lodt. i penis inferendis i q̄bus defert. l. di. ꝯtumaces. ex̄ de offi. dele. paſtoralis. qđ dic vt not. extra ꝺ trāſac. c. vlt. in glo. pe.

Accuſator deficiens in vno, an admittat ad alia.

Utile p inutile qñq3 viciat. iij. ꝓs. r. ſ. j. q. j. nō ne. vbi videas r. c. dñs vbi vi ar. p. ſc.

Adde an ⁊ qñ admittantur. Bart. not. i. l. qteſtō. ff. au. ⁊ i. l. qteſtō. ff. ma. acc. pl.

cap.j.niſi in criminibus exceptis, in quibus quilibet admittitur ad accuſandum. Alij vero dicūt ꝙ non admittitur ad accuſandūm poſtea ad leuiora, ſed ad grauiora ſic. Sed primū ca. huiꝰ queſtionis indiſtincte loquitur; vnde verius dicitur quod dicunt primi. criminibus, publicatis atteſtationibus poſtea non admittitur ad probādum aliud, ſed ſi ſuper vno tantum litem conteſtatus eſt/ꝛ non probauit, videtur calūniatoꝛ: ꝛ ita non admittitur poſtea ad ſequentia: vt hec capitula dicunt, que in hoc caſu intelliguntur. B.

a ¶ Quod vo. Ubi quis ſimul de pluribus criminibus accuſat: ſi i vno deficiat, bene admittitur ad alia: vt. ꝫ. ij. q.j.in primis. dūmodo nō ſit calūniatoꝛ: vt.ij.q.iij paulum. nam ꝛ cōdēnatus ꝓſequitur crimen de quo inſcripſerat pēdēte accuſatione: vt ꝫ. ea.q. pri. neganda.ij. ꝛ.ff.de pub. iud. is qui.§.illō. Sed capitula hic poſita loquuntur vbi quis de calumnia cōuictus vult accuſare aliquem et deceptꝰ fuit: ſecus ſi in promiſſione aliqua deceptꝰ fuit: vt.ij.q̄one.iij. paulum. Ꝺ. et alij diſtinguūt vtrum defecerit in minori vel maioꝛi: ſi in minori, admittit ad ſequentia: alꝭ nō: vt.ij.q.j.in primis. In ciuilibus autē cauſis conuictꝰ de calūnia, bene ad ſequētia admittitur: vt.C.de inoffi.teſta.eum qui.inſti.de excu.tuto.§.q̄ autē. extra de appel.cōſtitutus.ij. Quidā dicūt ꝙ ſi quis accuſauit de pluribus criminibꝰ ſimul, ꝛ cōteſtatus eſt litem ſuper oībus: licet in vno deficiat, bene tamē admittitur ad ſequētia tanꝗ iam incepta. Sꝫ ſi tantū ſuper vno eſt litē ꝯteſtatꝰ, ꝛ deficit in illo, nō admittit ad ſequētia, quaſi ſuſpectꝰ.ff.de accu.ſi cui.vj. q.j.quicūꝗ. Tu diſtingue an ſit calūniatꝰ/vel nō: vt dixi. tamen ſi q̄s primo egit criminaliter, ſiue obtinuerit, ſiue ſuccubuerit, poteſt poſtea agere ciuiliter. C.quando ciuilis actio criminali preiudicet. l.j.

ꝶ.ꝙ ſi forte. pōt ēm. q̄s de pluribꝰ ꝯdēnari ſimul vel abſolui.ij. q.vj.ſi quis ex pluribꝰ

ginēſi ſeptimo cōfirmatur, in quo ſic ſtatutum legitur.

¶ Qui in primo capitulo deficit, ad cetera non admittat.

Placuit vt quotienſcūꝗ clericis ab accuſatoribus multa crimina obijciuntur: ꝛ vnū ex his de quo prius egerint, probare nō valuerint ad cetera iam nō admittant [a].

Probatur illud idē authoꝛitate Arelatēſis concilij tertij, in quo ſic definitum eſt.

¶ Qui falſa fratribꝰ obijciūt, vſꝗ ad exitū nō cōmunicēt.

Eos qui falſa fratribus obieciſſe [b] capitula conuicti fuerint, placuit vſꝗ ad exitum non ꝯmunicare (ſicut magna ſynodus ante conſtituit) niſi digna ſatiſfactione prius penituerint.

Item Felix papa in ſecunda decretali epis Gallie.

¶ Qui quod obijcit, probare nō valet: decetero ad arguendum nō admittitur, niſi prius propriā cauſam ciuilem dūtaxat aſſerere voluit.

Si accuſatoꝝ perſone in iudicio epoꝝum culpabiles [c] apparuerint, ad arguēdū epos decetero nō admittantur niſi ꝓprias cauſas aſſerere (non tamen [d] criminales vel eccleſiaſticas [e]) voluerint. Cum ergo qui falſa fratribus obijciunt, vſꝗ ad exitum vite a cōmunione prohibeantur: cū illi qui in epoꝝ iudicio culpabiles inueniuntur ad arguendū, decetero admitti ꝓhibeant: apparet ꝙ in primo capitulo deficiētes tanꝗ falſoꝝ obiectoꝛes ad ſequentia ꝓcedere non valent.

¶ Queſtio.xj.

Ab accuſato vero accuſationē i accuſatoꝛē verti, multoꝝ authoꝛitatibus ꝓhibetur.

a ¶ Non admittātur. ſed videtur ꝙ huiuſmodi exceptio nō poſſit obijci poſt litem conteſt. vt.ff.de adul, ſi maritus.§. preſcriptiones. maxime cū exceptio ſcꝫ tu es calumniatꝰ: ſit dilatoꝛia: quia tantum declinatoria eſt iudicij.ꝫ.q. vj.§.j. q̄ ex hoc patꝫ: nam ab alio adhuc accuſari poteſt. Reſpōdent q̄dā ſpeciale eſſe in adulterio vt etiā peremptoꝛiam ibi aliquis non poſſit obijcere poſt lit. cōteſta. ſ. hāc, tu per quinquēnium tacuiſti: vt.C.ō adul te. adulter. ſicut ꝛ ſpeciale eſt in illa exceptiōe, extra q̄ ibi Cyma. accu. poſ. cum in tua. Alij dicunt ꝙ hec exceptio, tu es calūniatus: bene nō pōt obijci poſt litē cōteſt. Sꝫ meliꝰ dic ꝙ hic lis nō fuit conteſtata niſi ſuper eo in quo defecit. Unde cū vult ꝓcedere ad alia ſup q̄bꝰ lis nō eſt ꝯteſtata, iuſte admittit hmōi exceptio ꝯ illū. Uel dic ꝙ illa exceptio de nouo cepit cōpetere: vñ pōt ea vti poſt litē ꝯteſtatā: vt ex̄ de offi.deleg. inſinuante.

Cōtra l.q. ſi men. et poſ. gl. i. l. ſi. C. ō accu.

¶ Placuit. ¶ Caſus. Queſitū fuit in carthaginēſi cōcilio, ſi accuſatoꝛes cū obijciūt plura crimina, ꝛ in primo deficiūt, an ſint admittēdi ad ſequētia? Et rñdetur ꝙ non. Sequēs §. patet: ſed ſequēs cap. non ꝓbat bene quod dicit in §. ꝛ ca. precedenti.

¶ Quidam ſic ponunt caſum. Accuſo te ſuper pluribꝰ criminibus ſimul/ꝛ eodē libello: ꝛ litē ſuper his oībus conteſtoꝛ: licet in vno deficiā, tamē admittoꝛ ad ſequētia, licet iam ſim infamis: ꝛ hoc eſt ideo, quia tempoꝛe lit. conteſt. fui bone fame: vt.ff.de publi.iudi. is qui. et ij.q.j.in primis. ibi, an grauioꝛa ꝛc̄. Si autē te primum accuſo de vno crimine, et deficio, non admittoꝛ poſtea ad alia. Jo. Sꝫ certe mirū videtur de iſtis opinionibꝰ: nam ſi litem conteſtatus eſt accuſatoꝛ ſuper pluribus

¶ Eos. ¶ Caſus. Si qui conuincantur falſa crimina aliquibus obieciſſe, debent excōmunicari vſꝗ ad mortem/niſi ante reſipiſcant.

b ¶ Obieciſſe. calumnioſe ſubaudi.

¶ Si accuſatoꝝ. ¶ Caſus. Quidā reperti ſunt culpabiles in accuſatione epoꝝ: querit vtrū iſti ſint decetero admittēdi ad accuſandū? Et rñdet ꝙ nō, niſi in ꝓprijs cauſis ciuilibꝰ: i criminalibꝰ ꝟo vel eccl'iaſticis nō admittunt. Dicit: hoc ꝯ epos: ſed ꝯ alios bene agēt ꝓprias cauſas criminales vel eccleſiaſticas.

c ¶ Culpabiles. i. calumnioſe ſubaudi.

d ¶ Nō tamē. Suā iniuriā nō ꝓſequēdo, ſed publico iudicio accuſando: vel ſpeciale eſt in calūniatoꝛe epi ne ſit cōtra. iiij.q.vj.oībꝰ. ꝛ. ꝫ. ij.q.j. prohibentur.

e ¶ Eccl'iaſticas. Hoc ideo dicit, q2 cā eccl'iaſtica nō eſt agēda niſi per hominē bone opinionis. v.q.iij. quia.

De hoc no. ꝫ.c.q̄ō. vij.§.j.

¶ Cū ergo. ¶ Caſus. Concludit Gra. ex illo ca. eos. et ex illo, ſi accuſatoꝝ. ꝙ deficientes in primis nō admittuntur ad ſequentia.

¶ Ab accuſato. ¶ Hec. q. diuidit in. iij. partes: in p̄ma quarū ꝓbat ꝑ tria ca. ꝙ accuſatꝰ accuſare nō pōt

Ait eñ Stephanus papa.

¶ Accuſati, niſi prius ſe purgauerint, alios accuſare non poſſunt.

Negāda[a] eſt accuſatis[b] licentia crimināḋi[c] prius q̄ ſe crimine quo premuntur exuerint: q2 nō eſt credendū cōtra alios eorū cōfeſſioni qui criminib⁹ implicātur, niſi ſe prius ꝓbauerint innocentes: quoniam periculoſa eſt ⁊ non debet admitti rei[d] aduerſus quencunq̄[e] profeſſio.

¶ Libro.ix. Codicis. titu.j.

Imperatores Valētin⁹, Valerius et Gratianus.

Neganda eſt accuſatis (niſi ſuas[f] ſuorūq̄ iniurias proſequant) licētia criminādi in pari vel minori crimine prius q̄ ſe crimie quo premuntur exuerint, ſm ſcita veterum iuris cōditorum: ita tñ vt ⁊ ipſi inſcriptiones contra eos etiam pendente accuſatione deponere poſſint.

Itē ex decreto Adriani pape ¶ De eodem.

Non eſt credendū contra alios eoꝝ confeſſioni q̄ criminibus implicant, niſi ſe prius probauerint innocentes: q2 periculoſa eſt ⁊ admitti nō debet rei aduerſus quēcūq̄ profeſſio. Hoc aūt intelligendū eſt in pari vel minori crimine. Ceteruz ſi de maiori crimine cū accuſare voluerit, veluti ſi accuſatus de fornicatione, de periurio, de homicidio, vel ſimonia, vel quolibet alio hmōi crimine accuſatorē ſuum impetere voluerit: his authoritatibus nō ꝓhibetur. Aliquando enim criminalis queſtio preiudicat ciuili: aliquando ciuilis criminali. Unde in libro.iij. Codicis titu. de ordine iudiciorum legitur. Ciuili queſtione intermiſſa ſepe[g] fit vt prius de crimine

de minori vel pari priuſq̄ ꝓbauerit ſe innocentem: poteſt tamen libellum iudici porrigere. Secūda ibi: Aliquando. Tertia ibi: Cauſa vero. Jo. de fan.

¶ Caſus. Ponit hic.xj.q. qua querit an accuſatus poſſit vertere accuſationē ſuā in accuſantem: ⁊ certū eſt ꝙ nō in aliquo crimine: ſi nomen accuſati iam receptum ſit iter reos: vt.ff. de adul. ſi marit⁹. §. preſcriptiones. ſi nō eſt receptum non poteſt illū accuſare niſi de maiori crimie, vel niſi ſuā iniuriā proſequatur. Si vero i modū exceptionis crimē obijcitur, vt repellat accuſatorem ab accuſādo, ſemp prius audit excipiens de quocūq̄ crimie: vt.C. de adul. qm̄ alexādrū. ⁊.xxxij.q̄.vj. nihil iniquius.

¶ Ab accuſato. ſi accuſatus crimen proponit ꝯtra ſuū accuſatorē pēdente accuſatiōe: aut proponit in modū accuſatiōis aut in modū exceptiōis. Si in modū accuſatiōis: aut nomē accuſati eſt receptū iter reos, aut nō. hoc eſt dicere, ſi lis eſt cōteſtata aut nō. Si non, pōt eū accuſare de maiori crimine, et audiet prius: vt.j. ea. prius. ⁊.j. ca.ij. Si eſt receptū, nō pōt: ſed pendēte accuſatione poteſt cōtra eum inſcriptionem deponere, ⁊ poſt ſententiā eā cōſummare: vt.j.e.c.ij. ⁊.ff. de publi. iudi. is qui. ſi autē ſuā iniuriā proſequit, tunc ⁊ ante ⁊ poſt donationē poteſt ipm̄ icipere accuſare.ff. de accu. q̄ iudicio.iiij.q.vj. oibus. ſi ꝟo in modū exceptiōis proponit crimen, prius ſemp auditur excipiens: vt.C. de adul. qm̄ alexādrum. et.xxxij. q̄ō.vj. nihil iniquius.C. de libe. cau. ſi filiū. et extra de ordi. cogni. cum dilectus.

Neganda. ¶ Caſus. Quidā accuſat⁹ volebat ſuū accuſatorem reaccuſare de pari vel minori crimine ante lit. conteſt. vel poſt lit. cōteſt. de maiori. Queſitum eſt a Stephano an poſſit? Et reſpondet ꝙ non: q2 non eſt credendū accuſatis contra alios, niſi prius probauerint ſe innocentes.

a ¶ Negāda. No. in criminib⁹ nō habere locū reconuentionē: vt hic, ⁊.j. ea. prius. vt no.§.q. viij. ca.j.

b ¶ Accuſatis. Inter reos receptis: vt.ff. de adult. ſi maritus. §. preſcriptiones.

c ¶ Criminandi. Etiam ſi ſuam iniuriam proſequat ſm R. quia non relatione criminum, ſed innocentia reus purgabitur: vt.ff. de publi. iudi. is qui. ſed hoc nō eſt verum: vt.j. ca. proximo.

d ¶ Rei. Id eſt accuſati.

e ¶ Quencunq̄. Ergo eoipſo ꝙ quis accuſatur, perdit legitima intra: vt.ff. de mu. ⁊ ho. reus.lxxxj. diſt. tantis. extra de accu. deus omnipotens.

Negāda. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab imperatore vtrum accuſatus poſſit ſuum accuſatorem reaccuſare de pari vel minori crimine? Reſpōdetur ꝙ non prius q̄ ſe crimie quo accuſat exuerit: niſi proſequatur ſuam vel ſuorum iniuriaz. pōt tñ deponere inſcriptionē apud iudicē pendente accuſatione.

f ¶ Suas. Sed tunc non permittitur niſi ponas illum primū qui accuſat, ſilr̄ proſequi ſuā iniuriam. alioquin cēcedere tur poſteriori qd̄ aufert primo. condemnatus aūt nō pōt, niſi ſuā iniuriam ꝓſequat.ff. de accuſa. qui iudicio. cum iam ſit infamis.ff. de publi. iudi. infamē. ⁊ hoc ſi poſt cōdemnationem accuſationem inchoat in extraneum, nō in ſuuz accuſatorē. ſi eñ in ſuū accuſatorem, pōt. ſi non perdit ex illo crimine ciuitatez vel libertatem: vt.ff. de pub. iud. l. is q̄. ⁊ hoc iō, q2 parcit illi q̄ ꝓuocat⁹ vult ſe vlciſci.ff. de bo. lib. q̄ cū maior. §. ſi libertus. ſm canones aūt cū q̄s eſt dānatus de crimine, ammodo nō pōt accuſare nec ſuū nec extraneū accuſatorē: vt.vj.q̄ō.j.q̄ crimē. niſi ſuā vel ſuoꝝ iniuriā ꝓſequat.iiij.q.vj. oib⁹.

Condē nat⁹ de crimie an poſſit accuſare.

Non eſt credēdū. ¶ Hoc aūt. ¶ Caſ⁹. Exponit hic Gra. in quo caſu intelligant ſupradicta ca. cū lege inſerta: ſcz de pari vel minori crimine. ſz ſi de maiori crimie ante lit. ꝯteſ. velit accuſatorē reaccuſare, pōt. Ubi gr̄a accuſat aliq̄s de fornicatiōe aliū: pōt accuſat⁹ reaccuſare illū de piurio, vel homicidio, vel ſimonia.

¶ Aliqñ. ¶ Caſus. Supra in. l. negāda. dictū eſt ꝙ ꝓſecutio ſue iniurie vel ſuorū p̄iudicat aliis criminib⁹ vel prefert. Nūc vberius de ſil'i p̄iudicio ꝓſequit Gra. ⁊ dicit ꝙ criminalis queſtio qñq̄ preiudicat ciuili: et qñq̄ ciuilis criminali, ⁊ de vtroq̄ ponit exemplum.

¶ Ciuili. ¶ Caſus. Petebā ab aliquo hereditatem ex teſtamento in quo cōtinebatur ꝙ ego eram inſtitutus heres: ſed cum demonſtraui teſtamentū, aduerſarius dixit illud eſſe falſum. queſitum eſt ab imperatore que queſtio precedere debet? Reſpondet ꝙ de crimine falſi prius eſt cognoſcendum tanq̄ de maiori.

g ¶ Sepe fit. Nam quādoq̄ aliter fit. ex̄ de reſti. ſpo. item cū quis.C. de do. inter virū ⁊ vxo. ſi maritus. poſſet tñ illud intelligi cū crimen in modū exceptionis obijcitur, vel directe fuit propoſitū, ſed nō accepta pagina inſcriptionis: vt.C. de fal. ſatis.

Prius. ¶ Caſus. Tu accuſabas me de furto: ego te de homicidio reaccuſabā. querebať ab imperatore q̄ queſtio p̄cedere deberet? et certe queſtio homicidij precedere debet/ vtpote maior: et poſtea ex euentu cauſe apparebit vtrum ille qui primo accuſabat de furto poſſit aduerſariū reaccuſare.

a ¶ Prius. No. ſi due ſūt q̄ōnes p̄ncipales / et ambe ſint ciuiles: q̄ pri⁹ ꝓponiť / prius eſt determinanda, lȝ ſint inequales/ dū modo ſe nō contingant ⁊ directe proponātur: vt ex̄ de ordi. cog. cum dilectus. ff. de iudic. q̄ prior. Si ſint criminales ⁊ inequales ⁊ directe ꝓponantur, maior preponitur. ſed ſi altera eſt criminalis ⁊ altera ciuilis, de criminali pri⁹ agitur. Si ṽo nō ſunt ambe principales ſed vna incidit alteri: de incidenti pri⁹ cognoſcitur. Incidit autē q̄nq̧ crimialis criminali: q̄nq̧ ciuilis ciuili: q̄nq̧ criminalis ciuili: q̄nq̧ ciuilis criminali. Criminalis incidit criminali: vt ſi accuſanti de adulterio obijciť lenocinium. ⁊ ponit aliud exemplū in hac. l. prius. Ciuilis ciuili: vt ſi petēti hereditatem obijcitur queſtio ſtatus. Criminalis ciuili: vt ſi agenti per aliquod inſtrumētum obijcitur queſtio excipiendo de falſitate. Ciuilis criminali: vt ſi accuſanti obijcitur queſtio ſtatus.

Ordo ſuād⁹ i pluribus q̄ōnib⁹

ij. ps.

De hac mate. not. ex̄ de or. co. tuā.

b ¶ Cauſe. Qȝ ſi ꝓſequaris iniuriā tuaȝ, bene potes: al's nō. hoc nō placet. quare em̄ diceret ꝙ ex euētu cauſe poſſet? nā etiā ſi eſſet ꝯdēnat⁹/ bn̄ admitteret ad accuſandū volēs ꝓſeq̄ iniuriā ſuā: vt. ff. de acc. q̄ iudicio. multo magis ꝙ ſi fuerit abſolut⁹/ lȝ nō ꝓſequať iniuriā ſuā. Uel al'r/ ex euētu ſi ꝯdēnat⁹ es nō ꝑmittiť tibi. ſi abſolut⁹ es, bn̄ ꝑmittiť, ſed ꝭm hoc obſtat. ff. de pub. iudi. is qui. vbi dr̄ ꝙ inchoatas accuſatiōes bene pōt poſtea ꝑficere: vt. ꝭ. e. negāda. ij. Sed dic ichoatas ꝯ alios, nō cōtra accuſatorē. Uel pone caſum ſi cepit te aliquis accuſare ꝙ ſibi eius ſeruum ſurripuiſti tali die: tu obijcias ei ꝙ ille ſeruū ſuum interfecit anteriori die: et tunc ex euentu cauſe patebit an poſſit te accuſare vel non.

¶ ij. pars. ¶ Caſus. Supra oſtēſuȝ eſt ꝙ criminalis q̄ō q̄nq̧ preiudicat ciuili, ⁊ q̄nq̧ criminali. Nunc vult. Gra. oſtendere ꝙ ciuilis q̄nq̧ preiudicat ciuili, et quandoq̧ criminali. et exempla de vtroq̧ ponit.

¶ Si de hereditate. ¶ Caſus. Aliq̄s petebat a me hereditatē: obieci ſibi ꝙ erat ſeruus meus: queriť q̄ queſtio debeat preferri? Reſpōdetur ꝙ queſtio libertatis.

iudiceť: quod vtpote maius minori merito prefertur.

Item libro. ix. Codicis tit. q̄ accuſa. non poſſunt. l. j.

Prius[a] eſt vt tu reſpondeas criminibus cedis atq̧ vulnerū que tibi vt grauiora crimina ab aduerſario tuo obijciunť: ⁊ tunc ex euentu cauſe[b] iudex eſtimabit an tibi permittēdum ſit eundem accuſare, tametſi prior inſcriptionem depoſuiſti.

Aliquando ciuilis preiudicat ciuili, aliquādo criminali. ſicut em̄ in. vij. lib. Codi. titu. de ordine cognitionū legitur.

Si de hereditate et libertate controuerſia eſt, prius debet agi cauſa libertatis. Itē.

Si crimen aliquod inferatur ei qui ingenuus eſſe dr̄: libertatis cauſa ſuo ordie ante debet agi, cognitionē ſuam preſide prebente: qm̄ ſi delictum probatū fuerit, antea ſcire neceſſe eſt vtrum vt in liberū et ingenuū, an vt in ſeruū[c] conſtitui oporteat. Item.

Qui cōfitetur ſe pati controuerſiā ſtat⁹, fruſtra poſtulat ſibi dari ꝑtātem accuſandi eum qui ſe ſuum dominū eſſe fatetur.

Cauſa[d] ṽo libertatis terminata, ſi ſeruus pronunciatus fuerit: dn̄m ſuum accuſare nō poterit. Codice lib. ix. titu. ij.

Si quis[e] em̄ ex familiaribus[f] vel ſeruis cuiuſlibet dom⁹ cuiuſcunq̧ criminis delator vel accuſator emerſerit, ei⁹ exiſtimationem caput ⁊ fortunas[g] petiturus cuius familiaritati inheſerit vel dominio: ante exhibitionē teſtium, ante examinationem iudicij, in ipſa expoſitione criminum, ⁊ accuſationis exordio, vltore gladio feriatur. Uocem em̄ funeſtam interdici oportet poti⁹ q̄ȝ audiri. Maieſtatis autem crimen excipitur.

Similiter[h] et ſi liberti accuſatores[i] manumiſſorū heredū nunciatus/ poterit accuſare.

¶ Si crimen. ¶ Caſus. Hec lex ⁊ ſequēs ſunt in Codice de ordine cognitionum. lib. vij. Hugolinus caſum ſic intellexit. Accuſabā aliquē de crimie: alius dicebat eū ſeruū ſuū eſſe. q̄rebať que cauſa ꝓponi debeat? Et rn̄. ꝙ cā libertatis: qꝛ primū ſcire opȝ vtrū ſit liber vel ſeruus: vt cū crimen fuerit ꝓbatum, iudex puniat eū tanq̄ȝ liberū vel tanq̄ȝ ſeruū. Uel ſic. Accuſabā aliqueȝ de crimine: ille replicauit contra meq̧ ego erā ſeru⁹ ſu⁹. queriť que cā ꝑus agi debeat? ⁊ rn̄d. ꝙ cauſa libertatis: qm̄ ante ſcire opȝ an ille qui accuſat ſit liber vel ſeru⁹.

iij. ps.

c ¶ In ſeruum. Aliť em̄ puniť ſeruus / aliter liber: vt. xxij. q̄ōe. v. qui compulſus.

¶ Qui cōfitetur. ¶ Caſus. Petebā aliquē in ſeruū coram iudice: q̄ lite pendente volebat me de crimine accuſare: ⁊ bene cōfitebatur ſe pati cōtrouerſiā ſeruitutis. queriť vtrum danda ſit ei ꝑtās accuſandi euȝ qui ſe ſuuȝ dn̄m dicit? Et rn̄. ꝙ non / niſi prius cauſa liberali terminata: et ſi liber fuerit pronunciatus/ poterit accuſare.

d ¶ Cauſa. Uerba ſunt Gratiani, ſumpta ex lege. C. eo. ſi ſtatus controuerſiam. et. l. cum et ipſe.

¶ Si q̄s em. ¶ Caſus. Aliq̄s familiaris vel ſeruus accuſabat dn̄m ſuū de aliquo crimine: de quo ſi conuinceretur dn̄s infamareť/ vel decapitareť, vl' ꝑderet bona ſua. queriť vtrū ſit audiēdus? Et rn̄. ꝙ nō: ſed ante lit. cōteſt. dȝ decapitari: excepto crimine leſe maieſtatis.

e ¶ Si quis. C. qui accu. nō poſ. l. pe. ⁊. l. iniquum.

f ¶ Ex familiaribus. i. nutricijs. ⁊ ſic intellige ſi accuſat dn̄m de crimine propter q̄ð infamari vel interfici vel proſcribi poteſt. ff. de bo. lib. in ſeruitutem. cōtra. Sed illud intelligiť cum de minoribus criminib⁹ accuſabat: ⁊ ideo nō ſic punitur. ſed hoc penitus cōtrarium eſt in familiaribus epi. ex̄ de accuſa. nulli. ſed hoc ideo eſt quia religioſos viros debet ep̄s tantū habere in familia: vt. ij. q. vij. cum paſtoris.

i. q̄ a prima etate in domo fuerit. C. q̄ ac. nō poſ. iniquū. Lau.

Ep̄s ſuis familiaribus ꝑt. accuſari.

g ¶ Fortunas. Id eſt bona.

¶ Similiter ⁊ ſi liberi. ¶ Caſus. Hec lex eſt eo. ti. cum ſupradicta. Dicitur em̄ hic ꝙ ſi liberti volunt accuſare patronos ſuos vel heredes eoꝝ: eodem ſupplicio ſunt puniendi quo ſerui puniuntur.

h ¶ Similiter. Hoc eſt verbum Gratiani, ⁊. l. C.

i ¶ Liberti accuſatores. Quod hic dicitur/ verum eſt de priuatoꝝ libertis, ſecus eſt de libertis eccleſie, nam

tales reuocant in ſeruitutē: vt.xij.q.ij.epiſcopꝰ ꝗ mancipium. ⁊ ca.octaua diſcuſſio.

Quidam.¶ Caſus. Supra.iij.q.vij.§.tria.dictū eſt ꝙ quidam repellunt ab accuſatione propter crimen vel infamiā. Nunc ſupponit Gratianus quartam cauſam in qua queritur an propter excōmunicationem repellatur quis ab accuſatione. Addit etiam in qua etate admittitur ꝗs vel non admittit ad teſtimonium: qua occaſione interſerit legalem tractatū de teſtibus: ⁊ querit an idem poſſit eſſe accuſator ⁊ teſtis, et de inducijs expectatorijs. Uñ thema proponit, de ꝗ ſex elicit qōnes.

a ¶ Quidam vir in excōmunicatione. De pma queſtione non eſt dubium, ſcʒ ꝙ excommunicatus nō poteſt aliquē accuſare: ſed transfert ſe ad queſtionem illam, ſcʒ an excōicatus poſt abſolutionem poſſit aliquē accuſare ſm Hugo. excōicatus etiam poſt abſolutionem nō admittitur ad actus legitimos. arg. xlvj. diſti. accuſatores. Item quia nemo eſt excōicandus, niſi propter contumaciam. xj. qō. iij. nemo. ⁊ ca. certū. preterea inobediētia grauiſſimū crimē eſt. viij. q. j. ſciendū. ⁊ qui ſemel fuit criminoſus, repellitur. vj. q. j. qui crimen. xxv. diſt. ca. vlti. Item in veteri teſtamēto puniebat cōtumacia capite. xj. q. iij. abſit. ergo hodie repellit a promotione. liij. diſt. multos. Item grauiſſima eſt pena contumacie. xxiiij. q. iij. corripiant. ergo grauiſſimū peccatū eſt. xxiiij. q. j. nō afferamꝰ. immo eſt crimen idololatrie inobediētia: vt. viij. q. j. ſciendum. ergo maxima pena puniēdum. xxiiij. q. j. nō afferamꝰ. Sed hoc non credo: qꝛ abſolutio tollit qđ inducit excōicatio. ij. q. iij. §. notandū. ex̄ de elec. qꝛ diligentia. Jo. de fan. diſtinguit: ſi eſt excōmunicatꝰ ꝓ crimine et contumacia, tunc repellitur etiam poſt abſolutionem: ſecus ſi pro contumacia tantum. Alij autem dicunt: aut crimen pro quo eſt excommunicatus infamat aut non. ⁊ qđ dicit ꝙ inobedientia morte puniebatur, hoc intelligo vbi quis erat preuaricator legis: vel cum quis nō obediuit iudici in his que ſpectant ad vindictam malefactorū: vt. xxiij. q. v. miles. quis enim diceret ꝙ talis ɔtumax morte puniretur qui nollet ſoluere pecuniā ad mandatū iudicis? Cōuenire autē poteſt excōmunicatus. extra de iudi. intelleximꝰ. ⁊ ex̄ de ſenten. excōmu. ſi vere. Sed an poteſt reconuenire aliquem excommunicatus? Videtur ꝙ non: vt ex̄ de hereti. vergentis. ex̄ de ſenten. excom. per tuas. Videtur tñ ꝙ poſſit: qꝛ qui al's non poteſt accuſare: ſi accuſatus fuerit, accuſat ff. de bo. lib. qui cū maior. §. ſi libertꝰ. Item queritur an ex̄ ꝺ excipere poſſit? videtur ꝙ ſic: quia ex quo permittitur ei reſpondere, ergo ⁊ omnia conſequētia: vt ex̄ de offic. iudi. delega. preterea. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ij. Ecōtra videtur ꝙ non, quia tunc cogeretur iurare: ſʒ non poteſt tāgere ſacramenta, cū ea nō poſſit ingredi. Simile. ʒ. diſtinc. v. ad eiꝰ vero. vel cui prohibent alta ſacramenta, et illud: vt. xcv. diſt. illud. Item querit an cōpenſare poſſit? videt ꝙ ſic. qꝛ licet quis non poſſit petere, poteſt tamē cōpenſare vt in naturali debito. ff. de compen. l. etiā. Sed contra, per exceptionē repelleret ſi ageret: ergo nō poſſet cōpenſare. ff. de cōpen. quecunqꝫ. Sed hec queſtio eſt ſoluta. extra de excep. cum inter.

Excōicatꝰ an pōt recōuenire ⁊ excipere ⁊ cōpenſare.

In ex̄. in alijs euitari et hoc verū eſt ex̄ ꝺ excep. cuʒ inter. i fi. Ar.

Hoc ſane intellige: qđ dic vt no. j. q. j. qui ſtudet. ⁊. xxiij. qō. iiij. vir cuʒ ꝓpria. Archi.

ve eſſe preſumpſerint, eodem quoqꝫ vt ſerui ſupplicio tenebunt, luituri penas ante prohibite delationis exordium.

¶ Cauſa.iiij.

Quidam vir i excōicatiōe[a] ɔſtitutꝰ epiſcopum accuſare diſponit: adoleſcētem infra decimū et quartum etatis ſue annum ad aſſertionem ſue cauſe adducit: prohibitus ab accuſatione adoleſcentem accuſatorem, et ſe teſtem facit: adoleſcens perſonam accuſatoris et teſtis gerere cupit: die ſtatuta ad iudicium electorū iudicū veniūt, epiſcopꝰ minime occurrit, a cōmunione ſuſpenditur: tandem reuocato iudicio accuſator culpabilis in accuſatiōe inuenit: demū ad aſſertionē ꝓprie cauſe ꝓcedit.

Hic primum queritur an in excommunicatione conſtitutus alium accuſare valeat?

Secūdo, an infra decimumquartum annum in criminali cauſa teſtari quis poſſit?

Tertio, an ab accuſatione ꝓhibitus, perſonam teſtificantis poſſit aſſumere?

Quarto, an idem poſſit eſſe accuſator et teſtis?

Quinto, an die conſtituta non occurrens a communione ſit remouendus?

Sexto, ſi in epiſcoporū iudicio accuſatoris pſona culpabilis inuenta fuerit: an ad aſſertionē proprie cauſe decetero ſit admittenda?

¶ Queſtio.j.

De pria qſtione ſic ſtatutū legitur in cōcilio Carthaginēſi ſeptimo, cui īterfuit Fauſtinus Romane eccle. legatꝰ.

¶ Ad accuſationem non admittatur qui in excommunicatione perſeuerat.

Definimꝰ eū rite ad accuſationē nō admitti, qui poſtqꝫ excōicatꝰ fuerit, in ipſa adhuc[b] excōicatione ɔſtitutꝰ, ſiue ſit cleircꝰ ſiue laicus, accuſare voluerit: oēs etiā infamie maculis aſperſi. i. hiſtriones[c], aut turpitudinibꝰ ſubiecte perſone, heretici etiam ſiue pagani[d] ſiue Judei ab accuſatione prohibentur.

De prima queſtione ¶ Caſus. Hic intitulatur prima queſtio qua querit, an excōmunicatus poſſit alium accuſare. Et dicendū eſt indiſtincte ꝙ nō poteſt, ſiue iuſte ſiue iniuſte ſit excōmunicatꝰ, dummodo excōmunicatio teneat: vt. ĩ. ca. j. ⁊. ij. nec poteſt etiā aliū ciuiliter conuenire: vt. ʒ. iij. q. iiij. nulli.

Definimus. ¶ Caſus. In hoc ca. ponuntur ſex genera perſonarū que repelluntur ab accuſatione: inter quas excōicati ponūtur qui accuſare nō poſſunt in excommunicatione perſeuerantes.

b ¶ Adhuc. Ergo poſtea reſtituit ad accuſationē: vt vj. q. j. illi. ⁊ ca. oēs. ū. xxxij. q. v. preceptū. in fi. qđ eſt ɔ h. ſʒ ſm eū vacat hic arg. a cōtrario ſenſu.

c ¶ Hiſtriones. ĩ. de conſe. diſt. ij. pro dilectione.

d ¶ Pagani. ij. q. vij pagani